PIV 1399

Biblioteca Bucureștilor

1
Ianuarie
2009

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MIRCEA TOMUŞ

– 75 de ani –

„Dar nu în număr stă ceea ce suntem noi; nu suntem aşa cum suntem, pentru că suntem mulţi sau puţini. Noi suntem aşa cum suntem noi pentru că noi suntem făcuţi de bunul Dumnezeu din pământ şi viaţa noastră cu pământul este mestecată, de când venim pe lume până murim; şi după ce murim. Mumele noastre ne fac pe noi adeseori pe brazdă, abia lăsând lucrul, ori pe pământul de lângă casă, ori de lângă ocolul vitelor şi rămânem înfrăţiţi cu de tot ce ne înconjoară, cu pământul şi tot ce creşte pe el, flori, şi iarbă, şi bucate, şi păduri, şi cu apa din tăuri, şi cu peştii ei; şi cu aerul care ne înveleşte şi de la care ne vine căldura şi frigul, vântul moale şi îngheţul, norii, cu ploaia şi furtunile, şi cu soarele şi cu umbra, cu noaptea, cu stelele şi luna. Şi truda noastră cu pământul este, pe el îl lucrăm noi şi cu el ne mestecăm noi, el ne învăluie, cât mai suntem încă în viaţă, înglodându-ne în tină şi în tină ne învelim când ne coboară în groapă, după ce ne-am petrecut…“

Aripile demonului

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SUMAR

Răsfoiri
Mihai EMINESCU – Istorie. Geografie. Biografie 2

Centenar Eugen Ionescu
Autorul şi problemele sale 3
B. ELVIN – Unitate şi continuitate 5

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ
Eugen BARBU – Praznic domnesc 7
Corneliu LUPEŞ – Bucureştii lui Eminescu 10

Patrimoniu 15

ISTORIA CĂRŢII
GIOVANNI BOCCACCIO – *VIAŢA LUI DANTE* 14

AUTOGRAFE CONTEMPORANE
Ştefan DIMITRIU – Balada puiului de toamnă 16

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC
Claudia LUX – „De ce îşi iubesc bibliotecarii meseria?“ 22
Congresul Mondial al Bibliotecilor şi Informaţiei, Québec, 2008
– Cuvântul de deschidere al preşedintelui IFLA, Claudia Lux 23
– Discursul de deschidere al guvernatorului general al Canadei, Michaëlle Jean 24
Roswitha POLL, Peter te BOEKHOST – Măsurarea calităţii. Măsurarea performanţelor în biblioteci (IV) 26

Din viaţa filialelor Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
Eminescu, poetul nepereche 29
Unirea Principatelor Române 29
După Spania, a urmat Italia 30
Sergiu GĂBUREAC – Una biblioteca vera 30

Orizonturi
Maria VIERU-IŞAEV – Basarabia anului 1917 în memorialistica ardeleanului Romulus Cioflec 32

Catalog 36

Repere
Gabriela TOMA – PARADIGMA 38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI
Inventar Nr. 34138

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Istorie. Geografie. Biografie

Mihai EMINESCU

Cum că oamenii ştiu istoria fără să-nveţe nimic de la ea e un semn că istoria este voinţă şi nu teorie, că se poate învăţa şi-alle non discutur. Inteligenţa este condamnată a juca rolul de salahor al voinţei, cum se vede aceasta în jurnale şi în opinia publică în genere. Ea este într-adevăr: l'avocat du diable, pre cînd toată filosofia istoriei e concentrată în fraza latină: Stat pro ratione voluntas. De aceea în genere toată literatura politică, toată istoria optimistă, toată, toată filosofia, care rezumă în sine starea de bucurie sau neplăcere a unei epoce şi e espresia fizionomiei ei, nu sunt decît tot atîtea pagini ale opusului l'avocat du diable. De aceea şi este de un timp zisă, de altul dezisă – este vină în ele, este interes, este voinţă. Adevărat nemuritoare, inocente în felul lor sunt numai acele producte născute dintr-o mare superfluenţă a creierului care a paralizat sau cel puţin s-a eliberat pe deplin de voinţă. În van vei spune că istoria învaţă, că rezboaie, ură, nedreptăţi, răutate nu duc decît la o esistenţă efemeră, va să zică la nimic, căci într-un timp nemărginit un secol e o clipă suspendată.

Cine va vrea să facă istoria unei epoce sau a unui mişcămînt oarecare, înainte de toate va trebui să facă a se simţi legea continuităţii acestui mişcămînt. El va trebui să caute punctul de purcedere, de ajungere, şi apoi *seria termenelor intermediare prin cari se află unite aceste două termine estreme.* El va trebui încă să se silească a arăta duplul mecanism de repulsiune şi asimilaţiune, pe care l-am indicat şi prin mijlocul căruia el s-a efectuat.

Istoricul se va ataşa de-o idee şi această idee el o va urma de la originea sa pînă la ultimul termin al dezvoltării sale, cum s-ar zice prin mijlocul aventurilor ei celor mai diverse; ea va fi personajul şi eroul cărţii. Sistemele, la cari va fi fost baza şi fundamentul, vor fi ca învelitorile exterioare, ca fazele diverse a dezvoltării sale; oamenii mari ce vor fi esprimat-o, nu vor fi decît organe; personalitatea lor se va nimici în personalitatea ideei. Astfel vom avea într-adevăr istoria cutărui sau cutărui mişcămînt, nu a cutărei sau cutărei fapte izolate, cari nu sunt decît pe atîtea episoade.

Ş-apoi, dacă aceasta nu va fi numai cutare sau cutare idee al cărei curs istoricu-l va cerceta în modul acesta, dacă asta va fi ideea în ea însăşi, se va putea vedea în germenele său, tot atît ca şi în succesiunea, în simultaneitatea, tot [atît ca şi] în vremea continuităţii sale toată dezvoltarea istorică. Vom ceti c-o singură aruncătură de ochi, toată opera istoriei.

În istorie cată să constatăm valoarea termenilor. Pentru a măsura rezistenţa unui popor în contra unui atac sau a unei cuceriri trebuie să ştim ce putere reprezenta acel atac sau acea tentativă de cucerire. Ştefan cel Mare s-a luptat în contra turcilor sub Mohamed II (culmea) în contra ungurilor sub Matei I (culmea), va să zică rezistenţa care-a trebuit s-o opuie acestora este egală dacă nu superioară atacului intervenit. Ştefan V.[odă] e mare. Tot astfel Mircea I s-a luptat în contra lui Murad I, în contra lui Baiazid Fulgerul. Mircea I e mare. Mihai Vodă s-a luptat în contra turcilor în decadenţă, în contra ungurilor în decadenţă. El era relativ mai mare decît aceştia, însă în realitate mic. Starea de mizerie din vremea lui.

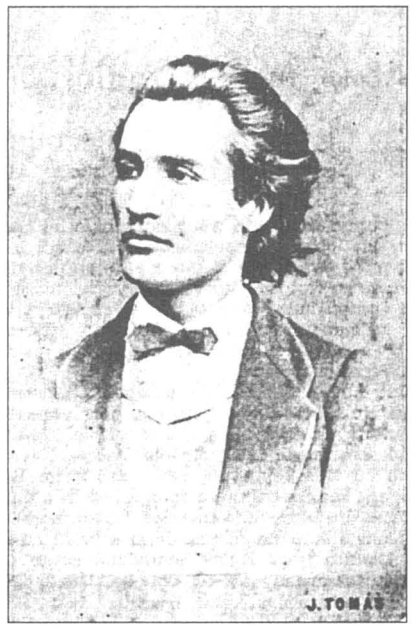

Econdiţiunea absolută a unei istorii naţionale, ca să ţie cont de mişcările sufleteşti a[le] unei naţiuni, de toată unirea impresiunilor pe care le produc împrejurări şi întîmplări în sufletul ei. Firul cel roşu, antiteza împrejurărilor de dinafară e individualitatea caracteristică şi internă a poporului însuşi. Aceasta trebuie să fie călăuza în labirintul istoriei, numai că individualitatea aceasta trebuie înţeleasă, şi trebuie înţeles totodată că toate combinările sale cu întîmplările timpului sunt organice şi conforme cu individualitatea însăşi. O recepţiune fără ca partea caracterizatoare a faptelor să fie individualitatea naţională nici nu se poate cugeta măcar.

Dar dacă timpul nostru este epitropist, nu ne trebuie epitrop sufletului nostru nicăiri, căci acel epitrop e sentimentul conservaţiunii noastre ca popor, e Dumnezeul din inima noastră.

Interesul întovărăşit de minte (sub forma minciunei) interesul fără minte (sub forma magiei) interesul bine înţeles faţă cu cel rău înţeles, iată cele două părţi a unui ş-aceluiaşi sîmbure, ce mişcă istoria: egoismul. Cu cea mai mare luare aminte trebuiesc cercetate aşa-numitele acte de devotament, de curaj, de abnegaţiune. Cel puţin 90 din 100 sunt flori istorice, însă nu adevăruri.

Şi cînd strănepoţii vor citi odată despre luptele naţionale, reflectate nu în lumina nouă a teoriei, care o preface într-o luptă de interese, ci în lumina viorie a simţămîntului, cu toată bogăţia de colori, de pasiune, de înamorare specifică în fetişurile naţionalismului –, citirea acestor fapte va face asupra lor impresia romantică, care asupra noastră o face rezbelul cruciaţilor şi cavalerismul de atuncea...

M. Eminescu, *Fragmentarium*,
ediţie după manuscrise, cu variante, note,
addenda şi indici de Magdalena D. Vatamaniuc,
Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Eugen Ionescu

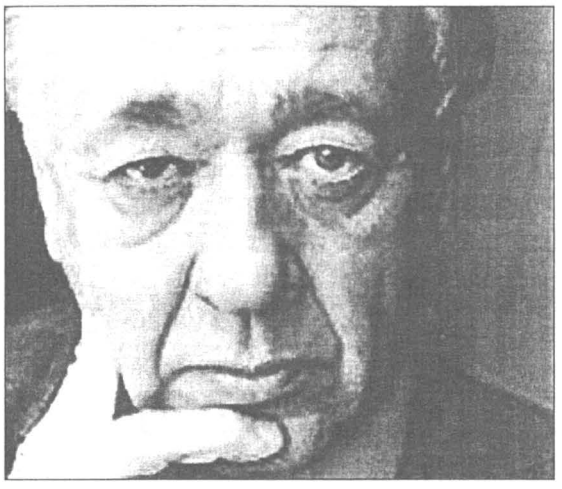

Eugen Ionescu (Eugène Ionesco): n. 26 nov. 1909, Slatina – d. 28 mart. 1994, Paris. Îşi ia licenţa în franceză la Bucureşti. Debutează în 1927 la Revista literară a liceului „Sf. Sava"*; debut editorial cu volumul de versuri* Elegii pentru fiinţe mici, *1931, Bucureşti. Se stabileşte în Franţa în 1941. În 1950, premiera primei piese* La Cantatrice chauve (Cîntăreaţa cheală). *În 1970 este ales membru al Academiei Franceze.*

Este creatorul, de notorietate internaţională, al teatrului absurdului.

OPERA: Lucrări în limba română – Elegii pentru fiinţe mici, *1931;* Nu, *1934, volum premiat pentru critică literară; un foarte mare număr de articole în principalele reviste literare ale vremii. Lucrări în limba franceză – La Editura Gallimard, începînd cu anul 1950, îi apar şase volume de teatru, după care continuă să i se publice reeditări şi noi volume de teatru pînă în 1981. Dintre piesele cele mai cunoscute citäm:* La Cantatrice chauve (Cîntăreaţa cheală), La leçon (Lecţia), Jacques ou la Soumission (Jacques sau Supunerea), Les Chaises (Scaunele), Tueur sans gages (Ucigaş fără simbrie), Rhinocéros (Rinocerii), Le Roi se meurt (Regele moare), La Soif et la Faim (Setea şi Foamea), La Lacune (Lacuna), Jeux de massacre (Jocul de-a măcelul), Macbett (Macbett), Ce formidable bordel! (Ce nemaipomenită harababurä), Voyages chez les morts (Călătorii la cei morţi).

Proză, eseuri, memorialistică: Notes et contre-notes (Note şi contra-note), *1962 (eseuri);* La Photo du Colonel (Fotografia Colonelului), *1962 (nuvele);* Journal en miettes (Jurnal în fărîme), *1957 (jurnal);* Présent passé, passé présent (Prezent trecut, trecut prezent), *1968 (jurnal);* Entre la vie et le rêve (Între viaţă şi vis), *1966, Convorbiri cu Claude Bonnefoy;* Le Solitaire (Însinguratul), *1973 (roman);* Antidotes (Antidoturi), *1977 (eseuri);* Un homme en question (Sub semnul întrebării), *1979 (eseuri);* Une guête intermittente (Căutarea intermitentă), *1967 (jurnal).*

Două volume de desene şi reflexii asupra actului de a picta: Découvertes (Descoperiri), *1969, şi* Le Noir et le Blanc (Negrul şi Albul), *1981.*

Autorul şi problemele sale

De ce scrieţi?" – este întrebat adesea scriitorul. „Ar trebui să ştiţi de ce", le-ar putea răspunde scriitorul celor care pun întrebarea. „Ar trebui să ştiţi de vreme ce ne citiţi, căci dacă ne citiţi şi continuaţi să ne citiţi, e pentru că aţi găsit în scrierile noastre ce să citiţi, ceva ca un fel de hrană, ceva care răspunde nevoii dumneavoastră. De ce aveţi, aşadar, această nevoie şi ce fel de hrană sîntem noi? Dacă eu sînt scriitor, de ce sînteţi dumneavoastră cititorul meu? Răspunsul la întrebarea pe care mi-o puneţi îl găsiţi în dumneavoastră înşivă". Cititorul sau spectatorul va răspunde, schematic, că se duce la un spectacol ca să se instruiască sau ca să se distreze. În mare, acestea sînt cele două feluri de răspunsuri posibile. A se instrui: adică a şti ce este cel care scrie şi ceea ce scrie; sau, poate că modestul va spune că o face pentru a găsi răspunsuri la nişte întrebări la care el nu e în stare să răspundă. Cel care vrea să se distreze, adică să uite de grijile zilei, să se bucure de frumuseţea celor citite sau privite, vă va reproşa că-l plictisiţi cînd el socoteşte că păreţi a-l instrui ori a-i da o lecţie. Cel ce vrea să se instruiască va putea, dacă i se pare că vreţi să-l amuzaţi pe socoteala lui şi să-l distraţi, să vă reproşeze că nu daţi răspuns tuturor problemelor pe care el însuşi nu le poate rezolva. De îndată ce cineva a scris un sonet, un vodevil, un cîntec, un roman, o tragedie, ziariştii se năpustesc asupra lui ca să ştie ce crede autorul cîntecului sau al tragediei despre socialism, despre capitalism, despre bine, despre rău, despre matematici, despre astronautică, despre teoria cuantelor, despre dragoste, despre fotbal, despre bucătărie, despre şeful statului. „Care e concepţia dumneavoastră despre viaţă şi despre moarte?" – mă întreba un ziarist sud-american pe cînd coboram pasarela vaporului cu valizele în mînă. Îmi pusei jos valizele, îmi ştersei sudoarea de pe frunte şi îl rugai să-mi acorde douăzeci de ani ca să cuget asupra întrebării, fără să-l pot totuşi asigura că va avea răspunsul. „Tocmai asta mă întreb, îi spusei, şi scriu ca să mă întreb". Îmi reluai valizele gîndindu-mă totuşi că l-am dezamăgit. Nu toată lumea are cheia universului în buzunarul sau în valiza lui. Dacă un scriitor, un autor m-ar întreba pe mine, unul, de ce citesc, de ce mă duc la un spectacol, aş răspunde că mă duc nu pentru a avea răspunsuri, ci ca să am alte întrebări, nu pentru a dobîndi cunoştinţa, ci, pur şi simplu, pentru a face cunoştinţă cu acel ceva, cu acel cineva care este o operă. Curiozitatea mea de a şti se adresează ştiinţei şi savanţilor. Curiozitatea care mă îndreaptă spre teatru, spre muzeu, spre raionul de literatură al librarului este de o altă natură. Vreau să cunosc chipul şi inima cuiva pe care l-aş iubi sau nu l-aş iubi.

Scriitorul e pus în încurcătură de întrebările ce i se adresează, pentru că şi le pune el însuşi şi pentru că-şi pune multe altele, pentru că presimte de asemenea că există alte întrebări pe care ar putea să şi le pună, dar pe care nu va reuşi niciodată să şi le pună şi cu atît mai puţin să le găsească răspuns.

În singurătatea lui, departe de ziarişti ori de sergenţii de recrutare, fiecare om, şi scriitorul de asemenea, respiră. Cîteodată se întreabă, cîteodată nu se întreabă de ce respiră. Fie că se întreabă sau nu el nu se poate împiedica să respire. Scriitorul nu numai că respiră, ci, întrucît e scriitor, scrie. Doar atunci cînd a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

început să scrie, se întreabă cu privire la scopul și motivul a ceea ce face. Se întreabă, așadar, vorbind cu sine (și continuînd să-și facă treaba, ca un ebenist ce-ar aduna materialele ca să facă un dulap gîndindu-se în același timp la grijile lui, sau chiar la ceea ce este un dulap, dar pe care grijile nu l-ar întrerupe din construirea dulapului): De ce scriu? Care e rostul a ceea ce fac? Am oare ceva mai mult de spus decît alții? Vreau oare să mă afirm, adică să-mi justific existența? Mi-e frică, oare, de moarte și doresc să continui să trăiesc în ceilalți după moartea mea fizică? Fac asta ca să salvez lumea? Ca să mă mîntuiesc pe mine însumi? Ca să-l laud pe Dumnezeu ori să proslăvesc universul ? Ca să încerc să văd mai limpede în mine însumi, să mă explorez, să mă înțeleg, să mă explic? Pentru că nu mă înțeleg și cer lămuririle celorlalți? Fiindcă mă simt singur și pentru că vreau să rup singurătatea asta și să comunic ori să mă înfrățesc cu semenii mei? Sînt, oare, false toate motivele pe care tocmai le-am enumerat? Și oare alte motive ascunse mă împing să fac un lucru pe care motivele aparente nu-l cunosc și care nu fac decît să mascheze, voit sau nu, motivul profund? O fac oare pentru că doresc să înțeleg lumea, pentru că vreau să pun măcar pentru mine puțină ordine în acest haos imens și pentru că scrisul, arta, este o formă de gîndire în mișcare? Ori pur și simplu fiindcă creația este o necesitate instinctivă, extraconștientă; fiindcă a imagina, a inventa, a descoperi, a crea este o funcție tot atît de firească precum respirația? Fac asta pentru că vreau să mă joc, și atunci care e semnificația acestui joc?

Oare autorul însuși știe bine ce face? Am impresia că el însuși e păcălit. El are niște intenții conștiente, bineînțeles. Se străduiește, de pildă, să dovedească ceva. Își închipuie că ceea ce vrea să dovedească este partea esențială a operei sale. Apoi își dă seama, sau bagă de seamă alții, că afabulația e mai importantă decît ceea ce socotea el că este esențial, că ceea ce dorea el să dovedească nu interesează și că interesează doar felul în care voia să dovedească, sau construcția. Vrea autorul să construiască pur și simplu un fel de edificiu care n-ar face decît să materializeze și să arate legile construcției literare sau teatrale, tot așa cum constructorul nu face, la urma urmelor, decît să materializeze, să realizeze legile arhitecturii? Din templul dezafectat, atunci cînd nu mai este un loc de cult, se poate face un spital, un comisariat, poate fi lăsat gol, însă el rămîne în esență el însuși, un edificiu, arhitectură, nu un templu; de fapt, el n-a fost niciodată templu, a *servit* drept templu, tot așa cum o operă poetică, dramatică etc., poate fi folosită o vreme ca instrument de propagandă, operă de educare, de reeducare politică etc. Autoritățile vor face din ea ce vor; n-o vor împiedica însă să fie ceea ce este: edificiu viu, creație. Se întîmplă ca opera scriitorului să fie îndopată de probleme, de intenții de toate soiurile, de idei preconcepute, să fie o critică a societății, a condiției umane. Autorul credea, de asemenea, că nu vorbește despre sine, dar, fără voia lui, el se descoperă. Iar calitatea esențială a operei o vor constitui tocmai mărturisirile ce-i vor fi scăpat. Înseși aceste mărturisiri vor fi interpretate în mod contradictoriu, răstălmăcite, desigur. Vor fi întoarse poate împotriva autorului, dar asta e de acum altceva...

Eugène Ionesco, *Note și contranote*,
traducere și cuvînt introductiv de Ion Pop,
Editura Humanitas, 1992

Biserica Sărindar

BUCUREȘTI
550 de ani de atestare documentară

Ilustrații aniversare în paginile
4, 6, 9, 21, 28

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Unitate şi continuitate

B. ELVIN

La început a fost poetul. Stelele îi vorbeau, pietrele îi şopteau rugător să nu le lovească. Era frate bun cu lucrurile şi clipele, căuta să descifreze „semnele lungi" ale arborilor, recepta criptograma vîntului, asculta mesajul frunzelor veştede şi pe chipul său se putea citi „o lacrimă pentru durerea fiecărui om". Privirea lui Eugen Ionescu semăna cu a lui Perrault sau Andersen. Anima inanimatul, lăsîndu-se fascinat de necunoscut, de necuvîntător. Observator emoţionat al minusculului, îl învăluia într-un surîs.

Desenele naive ale copiilor, unde dispărea distincţia dintre „piatră, pasăre sau duh", figurile de carton, păpuşile, jucăriile închipuiau o lume care-l ispitea prin prospeţimea ei fragilă, iar această lume participa la aventura noastră luminînd-o puţin trist, puţin grotesc. Ori de cîte ori se îndrepta spre tărîmurile ei gingaşe, avea sentimentul că pleacă spre sursele prime ale lumii. Cînd revenea din sacrul său pelerinaj, versul era constelat de puritate, şi din inima lui porneau efluvii de iubire...

Cîţiva ani mai tîrziu, criticul împinge în umbră poetul. Eugen Ionescu practică exerciţiul criticii punînd infinit mai mult preţ pe vehemenţa intelectuală decît pe rigorile judecăţii de valoare. Cărţile şi scriitorii devin de aceea, sub condeiul său, un prilej de a schimba nenumărate focuri de polemică. Polemică îndreptată împotriva autorilor, a exegeţilor şi în cele din urmă împotriva lui însuşi. În acest război, aceleaşi opere literare sînt uneori elogiate şi alteori supuse reprobării. De fiecare dată cu aceeaşi convingere şi la fel de argumentat. Fluctuaţii de opinie? Evident, nu. Acest mod de a trata literatura are alte semnificaţii şi e consecinţa unei gîndiri care recunoaşte în ideea de libertate una din problemele ei centrale. Prin critică, Eugen Ionescu refuză să înţeleagă un simplu instrument de observaţie artistică şi năzuieşte să realizeze un fel de tehnică intelectuală care-i permite să ia cunoştinţă fără orbire de datele unei chestiuni şi s-o cerceteze din unghiuri diverse, acceptînd coexistenţa mai multor poziţii contrare şi aparent deopotrivă de legitime. Eugen Ionescu nu este în critica literară un amator de cărţi, ci un spirit în căutarea unei discipline a supleţii, care să-i îngăduie să privească aceleaşi realităţi în manifestările lor complimentare.

De altfel încă din primele sale articole (vezi *Revista Liceului Sf. Sava*, 1927-1928) se simţea în Eugen Ionescu un promotor al libertăţii spirituale căruia îi place să surprindă cititorul şi să izbească indiferenţa lui, devalorizînd gloriile consacrate, răsturnînd ierarhiile, căutînd pretutindeni negativul afirmaţiilor curente şi al locurilor comune. Nimic mai străin de acest temperament iconoclast decît formulele mecanice ale respectului, bigotismului cultural. Această atitudine se va preciza foarte curînd, dobîndindu-şi chiar un suport teoretic. Într-o cronică din 1930 el va vorbi de „metoda insuficientă a istoriei literare" făcînd procesul unei ştiinţe pe care o considera „superficială şi inoperantă"...

Volumul *Nu* conţine, în germene, o trăsătură decisivă a operei sale, adîncită desigur de experienţele ulterioare, dar păstrată cu îndîrjire în tot ce ea avea esenţial. Şi anume, un amestec de volubilitate nervoasă şi de extremă oboseală, o permanentă pendulare între vitalitate şi descurajare, o continuă oscilaţie între veselia explozivă şi mari spaime lăuntrice, treceri de la dramă la grimasă, de la sinceritate la poză...

Dacă înainte a scris poezie, dacă acum face critică, e în primul rînd pentru a deschide o fereastră unor aşteptări sufocate, unor visuri neterminate, unor adversităţi continui, pornite toate din conştiinţa opunerii dintre „eu" şi lume.

Şi totuşi acest scriitor nu crede în eficienţa literaturii, nu consideră cuvîntul un instrument de acţiune, şi-şi face un merit din a dezvălui neputinţele artei, acuzînd-o că adăposteşte prea multe certitudini şi limpezimi pentru un timp nesigur şi învălmăşit: „Sîntem nişte copii caraghioşi, părăsiţi în această lume, în această imensă casă care se dărîmă"...

Cînd, şaisprezece ani mai tîrziu, Eugen Ionescu debutează la Paris pe podiumul de la Théâtre des Noctambules cu piesa *Cîntăreaţa cheală*, poziţia scriitorului pare fără nici o legătură cu operele precedente. Impresia aceasta e însă eronată. Nu numai că n-a existat sincopă în creaţia autorului, dar a fiinţat o conexiune sistematică de gînduri şi pe care o putem urmări în puţinele articole publicate între 1934 şi 1950. Aşa de pildă, convingerea că civilizaţia occidentală trăieşte o tristă agonie, că instituţiile şi valorile ei s-au dezumanizat, devenind un mecanism gol, lipsit de-un substrat viu, va fi afirmată nu numai o dată: „Ideea de fraternitate şi justiţie au pierdut valoarea lor de viaţă, au devenit mecanisme". Scriitorul e preocupat de deformările suferite de marile idealuri ale umanităţii, de imaginea unei lumi unde prea multe noţiuni s-au abstractizat şi s-au artificializat, devenind simboluri vagi şi neîncăpătoare ale unei realităţi pe care n-o mai acoperă. „Oamenii se caută unii pe alţii în noapte şi nu se regăsesc decît ca să nu se recunoască, şi să se lovească", notează el, şi e cu neputinţă să nu identificăm în aceste rînduri vechea şi mereu actuala lui spaimă în faţa haosului şi a confuziei unei lumi ameninţate de fatale dezagregări.

Piesa prezentată la 11 mai 1950 nu contrazice şi nu reneagă nimic din ceea ce ştim că este Eugen Ionescu, acest scriitor care a socotit totdeauna că a fi credincios ţie însuţi nu înseamnă să fii credincios ideii pe care şi-o fac alţii despre tine. În *Cîntăreaţa cheală* regăsim spiritul polemic, dinamitard, torturat al celui ce – încă din primele sale scrieri – considera că ne aflăm veşnic alături de ce se întîmplă, că trăim în tranzacţii comice, pîndite de echivoc, cu realitatea şi pentru care literatura constituia, în primul rînd, o formă de opoziţie, supapa răzvrătirilor intime...

Cîntăreaţa cheală deţine un loc privilegiat în opera lui Eugen Ionescu şi în literatura contemporană nu numai prin calitatea operei, ci şi prin faptul că reprezintă o placă turnantă în evoluţia scenei, pentru că aici teatrul ia cunoş-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tință de sine într-un fel nou. În această farsă tragică și „discurs asupra metodei", un dramaturg și un critic se revoltă împotriva insuficiențelor teatrului, transformîndu-le în calități. Eugen Ionescu pornește, pe de o parte, de la „grosolăniile" unei arte făcute din tranziții bruște, din schimbări subite și interzicînd nuanța și, pe de altă parte, de la duplicitatea ei structurală, care-o silește să fie, în același timp, ceremonie și repetiție, adevăr și ficțiune...

Teatrul lui Eugen Ionescu reprezintă un pamflet împotriva teatrului „vocal". El urmărește să instaureze în locul hegemoniei verbului hegemonia imaginii. A imaginii cuprinzînd esența unei situații ireductibilă numai prin cuvînt și ale cărei înțelesuri „dialogul" nu le poate istovi, fiindcă lunecă la suprafață, lăsîndu-i neatinse misterele. Pentru dezlegarea acestor taine e nevoie de o artă care să convertească plastic enigmele existenței.

E ceea ce Eugen Ionescu va dovedi în *Scaunele*, piesă prin excelență vizuală și unde pălăvrăgeala celor doi eroi spune infinit mai puțin decît frenetica lor agitație, care seamănă atît de bine cu neputința și spaima, unde conversația e infinit mai puțin elocventă decît lumina provenind difuză ca sub povara unor veacuri suprapuse, sau decît nenumăratele uși deschise spre nicăieri, și unde în locul unei demonstrații avem de-a face cu o prospecție onirică a universului. În adevăr, *Scaunele* reprezintă, în esență, o imagine născută pe scena acelui teatru în care noi înșine sîntem – cum zice Jung – actorii, drama și criticii, și care se numește vis...

Unitatea și continuitatea de material, de teme, de mijloace a creației lui Eugen Ionescu a putut fi înțeleasă abia tîrziu și, așa cum nu s-a insistat destul asupra relației dintre poet și dramaturg, tot așa nu s-a stăruit îndeajuns asupra legăturii dintre primele piese și *Ucigaș fără simbrie*, *Rinocerii*, *Regele moare*, *Pietonul văzduhului*, *Setea și foamea*. Izbiți de faptul că aceste lucrări abandonau o anume violență a expresiei (fenomen explicabil de vreme ce suflul exploziv al primelor pagini deschisese ușile și nu avea nici un rost ca scriitorul să le forțeze încă o dată și încă o dată), o seamă de critici s-au grăbit să descopere o segmentare a operei sale teatrale...

Numai excesiva atenție acordată procedeelor dramatice ale lui Eugen Ionescu, asociată cu nemulțumirea față de ultimele piese de o construcție aproape clasică, a putut duce la o asemenea concluzie ce nu ține seama de ceea ce-i esențial, și anume de ideile, de viziunea scriitorului. Socotesc teatrul lui Eugen Ionescu un tot indivizibil, în care descoperim, desigur, o adolescență și o maturitate, dar nu și schimbări de concluzie și perspectivă...

Temperament vulcanic și inteligență severă, năzuind să depășească imediatul și să cuprindă dimensiunea cosmică a existenței, dar întorcîndu-se la adevărurile prime ale lumii, Eugen Ionescu a realizat o operă deplin consecventă prin concentrarea mereu mai aprofundată, chiar dacă într-o succesiune învălmășită, asupra acelorași preocupări și credințe, valorificate adesea la o scară amețitoare...

Toată opera lui Eugen Ionescu constituie o dublă acuzare, un virulent și înduioșat act de acuzare al condiției umane. Mai exact spus, atît al destinului, cît și al individului...

Eugen Ionescu, *Teatru*, vol. I,
traduceri de Marcel Aderca, Dinu Bondi,
Radu Popescu, Elena Vianu,
studiu introductiv de B. Elvin,
Editura pentru Literatură Universală, București, 1968

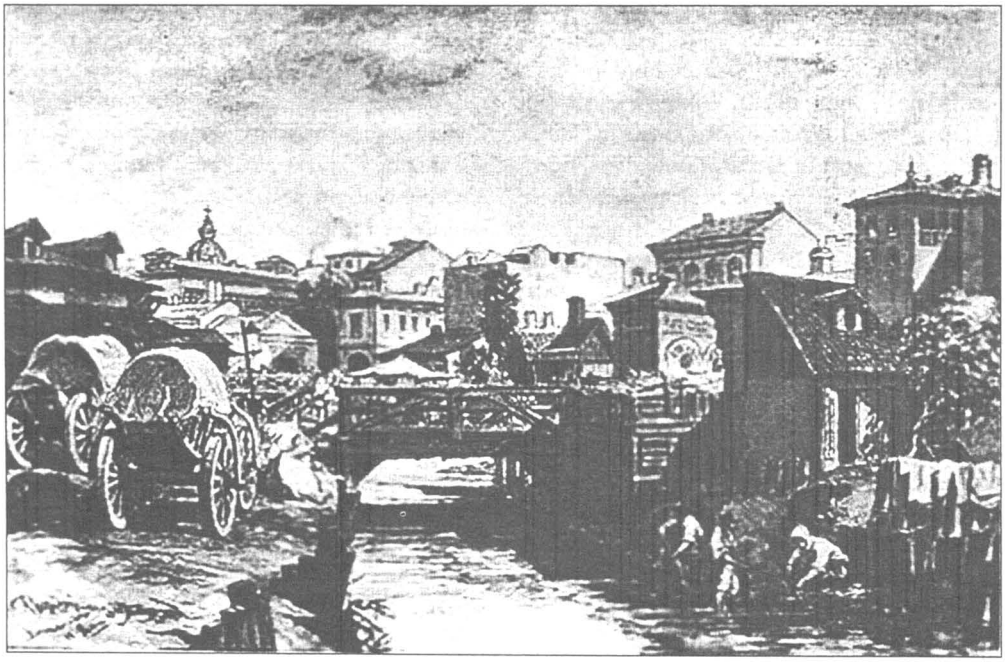

Pod peste Bucureștioara, la 1869

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Praznic domnesc

Eugen BARBU

Într-o seară din primăvara următoare, Princepele chemase pe comisul Velea şi-i ceruse să-i pună caii la trăsură, c-ar fi avut aşa pohtă să se primble puţin prin Bucuresci, să mai lase cele saloane şi cămări şi să vadă singur cum îşi dorm supuşii somnul. Oraşul zăcea sub grădinile lui grele de frunziş, se răcorise vremea şi dinspre marginile sale veneau arome necunoscute. Pe masalagii îi lăsase, carîta era păzită doar de doi arnăuţi şi de surugii înarmaţi. Era tîrziu, cînd toţi dormeau şi praful se aşternuse în scocurile lui, doar gîrlele gîrîiau moale pe sub podurile de lemn, cernind timpul într-o tăcută, neştiută, măcinare.

– Să mergeţi domol, spusese monarhul, trăgîndu-şi mai bine hainele pre el, înfundîndu-şi faţa aspră în gulerul de samur. Remizele, grajdurile şi curţile păreau pustii. Trecuse şi ceasul slujbelor de seară, ţiganii robi se mistuiseră sub acoperişuri. În preajma bisericii despre Doamna, mai ardeau opaiţe moi, cu o lumină jucăuşe şi se auzea un glas pustiu, de femeie. Casa domnească, pe stîlpi scunzi de piatră, răsuciţi, părea că e părăsită. Pe acoperişurile ridicate din şapte şi din nouă, şindrila strălucea în pişcătura lunii. Prin deschizătura uşii paradisului, se tîrau lumini şovăitoare de lumînări.

– Cine au uitat să stingă? întrebase mînios Domnul îngrijorat, au nu sînt de ajuns cîte focuri au isprăvit Bucurescii?

– Se priveghează un mort, Măria-Ta, zisese comisul Velea, ce sta la spatele înaltei sale persoane, veghind împregiurimile.

– Bine, să fie cu fereală şi grijă, că nu-mi trebuesc scrumuri în curtea mea...

Din fugă, Princepele se mai uitase o dată la meremetul caselor domneşti zăcînd într-un întuneric ce ascundea arhitectura sa vagă şi neterminată. Palatul era întunecos şi prost luminat, părea mai curînd un loc pe cale de desăvîrşire cu bani mulţi şi cu muncă a ţiganilor de dîrvală, cu adusul meşterilor greci de la Stambul, cu punere de alţi pălimari şi mermer. Mai lipseau şi alte fîntîni necontenit curgătoare la care Vodă visa de multă vreme, pentru că înfrumuseţata zidire mereu fusese părăsită sau arsă sau umplută de sîngele Domnilor ce aici locuiseră cu ai lor, copii şi neveste, iute şi pe rînd părăsind măreţul loc.

– Ar mai trebui făcută o scară cum a fost cea aridicată de arhitectul Spiridon Macri de la Italia, zisese Princepele peste umăr comisului Velea...

– Altă cheltuială, Măria-Ta. Fără zece pungi cu galbini, dacă nu mai mult, nu se mişcă nice un meşter zidar, că de meşterul ăsta ce să mai vorbim ...

– Trebueşte, Veleo! Cu cît urci mai multe trepte pînă la Divan, cu atît creşte respectul, că noi aice, pe ghiaţă trăim...

– Ştim, Doamne, înţelepţie să fie că vine şi restul...

– Am nevoe de bani şi oamenii mei sînt slabi, ei sub haine ţin inemă, uitînd că sluga Domnitorului trebue să nu simţească!

– Drept agrăeşte Luminăţia Ta ...

– Baş beşliu Ahmet trece mîine în taină pe la Curtea noastră şi nu de sănătate ne întreabă. El are treburi politiceşti la Iaşi, ce şi pe noi ne privesc...

– Se întunecă mintea mea, Doamne...

– Să nu se întunece, comise, am să-i scutur pe boeri în Divan şi dacă s-o simţi nevoia am să-i şi scurtez...

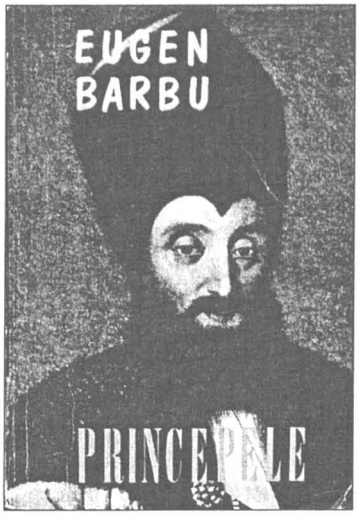

Princepele spunea toate astea tocmai pentru că ştia că dulcea gură a slujitorului său le-o va mărturisi celorlalţi mîine dis-de-dimineaţă la luatul cahfelei, făcîndu-i să le piară pohta de a mai întîrzia cu întăritul huzmetului, ceea ce l-ar fi scutit pre el de a mai spune vorbe grele şi cînd era de trebuinţă şi cînd nu...

Trăsura lăsase casele coconilor în urmă, trecuse de chioşcul de piatră învăluit în iederă pălită şi apucase spre turnul de la nemţi. Jos, dincolo de fiarele îndoite ale cremenalionului şi ale puşcăriei zapciilor se auzeau mur-murele seimenilor ce atunci schimbau gărzile. Surugiii apucaseră spre poarta dinspre Podul Calicilor, pe unde nu era lume multă la ceasul acesta tîrziu. În geamurile logofeţiilor şi ale hătmăniei nu ardea nici o lumină. Pe galeriile de lemn nu se mai auzeau paşii slugilor şi în foişoarele de la intrare băteau pasul arnăuţii, privind în curtea luminată de lună. Porţile fuseseră date de perete şi înainte se zăriră ulîţele Bucurescilor.

Princepele îi spusese din vreme comisului Velea pe unde s-apuce: să ocolească drumurile cu chioşcuri de stăteau în priveală, să o ia spre gura Păscăriei, spre prăvăliile Vladului, către besearica Sfîntul Ioan din podul Beilicului şi pe urmă îndărăpt spre Bărăţie, către hanul lui Piper, de-acolo s-o apuce pe ulîţa ce mergea de la consulul nemţesc pînă la Ghiiulolo, pe ulîţa marchitanilor pînă la hanul lui Filaret, trecînd două poduri de lemn peste Gîrlîţa, pînă la casa lui Ianachi Moruzi, unde avea o întîlnire de taină. Drumul era ocolit taman pentru a înşela pe careva de ar fi vrut să ştie încotro mergea Princepele şi ce treburi încurcate descurcă el după miezul nopţii acesteia.

Zidurile albe, date cu var proaspăt, ale caselor ascunse dincolo de grădini, luceau stins în lumina palidă a nopţii. Cişmelele Bucurescilor, cu şirurile lor de urloaie, erau oprite sau

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

stricate. Suiulgiul nu fusese de mult plătit cu cei 60 de taleri ai lui și-și luase cîmpii, lăsînd orașul fără podoabele sale cele mai de preț. Din optsprezece cișmele mai clipea una: cea de la baia mitropoliei de care se îngrijea un călugăr nebun ce aiurea învățase să umble cu tulumbele de la prundul Dîmboviței. Sacagiii aduceau apa taman de la cișmeaua lui Filaret, pentru că aceea scursă pe olane de la Giulești cu mare cheltuială pentru a adăpa obștea cu apă curată, limpede, mai ales la vreme zlotoasă cînd poșirca ce se scurgea între malurile de pămînt, era turbure și avea necurățenii. Trecuseră de casa lui Hagi Moscu, trăsura apucase pe o uliță veche și plină de praf. Lătrau cîinii și din salcîmi cădea un miros greu. Și pe aici se ascundeau sub șindrile odăi bogate de dreapta și de stînga, cu tinzi în cruce și cu sala mare, de colo pînă colo, împodobite cu lavițe, cu talere de cositor, garafe și pocale. Sub aceste coperișe complotau boerii lui visînd la alt domn, aici se încheiau pacturi secrete și legăminte călcate la primejdie. Sub fiecare polog dormeau dorințe și ambiții nemăsurate, stinse numai de nemoartea somnului plin de vise umplute cu groază și plăcute făgăduieli. Pe divanele lor moi pe care se fuma, se sta la taifas, și și drăgosteau tinerii și mai bătrînii, se aduna lumea aceea, lui streină, plină de dușmănii și enterese. Beciurile și podurile ascundeau taine ce oamenii lui de la agie abia le miroseau, mai mult bănuindu-le decît știindu-le. Pe cărămizile puse în muchi se frecau papucii de safian și se tîrau pași tainici de vînzători. Fumul albastru al ciubucelor și aroma cafelei nu părăsea acoperișurile și tavanele spoite sau înfrumusețate cu picturi stîngace. Casele aveau scosuri în toate părțile și sacnasiu. Ferestrele priveau spre trei părți ale lumii, semn al fricii și al prevederii, pentru că într-un astfel de oraș și într-un astfel de loc, trebuia întîi să-ți pregătești fuga pe neștiute. Casele se și locuiau, dar erau mai mult un loc între două plecări unde mai găseai femei și dulcețuri, vorbe și făgăduieli nemaipomenite. Cîteodată, duși din odăi, stăpînii acestor curți și ziduri nu se mai întorceau. O istorie sîngeroasă și nesigură îi învățase pe toți cu trădarea și cu ascunderea gîndurilor. Din ocnițe și pe după stucaturi vorbele scăpate din gurile slobode, lîngă locurile ferite soseau în urechi curioase ce în alte încăperi ascultau. Vorba costa în acest oraș al deliciilor, numit de mai vechii oameni cînd Hilarii, cînd Bakurii, cînd Bukurlii, cînd Hilariopolis, vestind în aceste versete plăcerea, rîsul și nepăsarea, dar cel mai ades o moarte neașteptată. Streșinele, scoase în afară cu jumate stînjen, ascundeau ferestrele prin care ochi curioși pîndeau ulița fără să fie văzuți. Dincolo de zidurile cetluite se ridicau ziduri bolovănite, înalte și groase, păzite de foișoare în care vegheau ziua și noaptea paznicii. Cîte două rînduri de uși de stejar, încastrate cu piroane, opreau drumul grăbit al nepoftiților. În ferestre înflorea fierul împletit de către meșterii țigani, dibaci în încovoierea și supunerea lui după trebuințî. Chei mari, ascunse, deschideau tîrziu. De sub portalurile de la intrare răzbea un miros de oțet ce te punea jos venind din cămările pentru pazarghidean, anume alcătuit pentru timpul ciumii. Din pridvoare, pe galeriile de lemn pași tainici se retrăgeau la vreme spre paraclisurile aflate în coasta caselor. Sub tavanele de stejar se puneau la cale hicleniile cele mai alese și neștiute. Pe covoarele neprețăluite de Agem și de Ușak, pe rogojinile fine de India, călcau strimfii boerilor vînzători. Macaturile și perdelele groase de mătase de Alep și Damasc, ascundeau slugi cu băgare de seamă la cele ce se spuneau și putea să mai scape stăpînului casei, ce iute erau trecute pe hîrtie și mai apoi citite de ochii Principelui ce cu mizeria asta omenească a pîrei se hrănea pentru că altfel nu putea să stăpînească. Sub policandelele aurite, între valurile de lumină ale marilor oglinzi de Veneția dansau femeile cele mai frumoase ale acestui colț blestemat de pămînt, fiice sau neveste de voevozi maziliți, decăzuți din rangurile lor boerești, dar tot mai sperînd la minuni ce nu se mai îndeplineau. Sub tavanele împodobite cu girandole și pe scaunele legate în piele de Cordova, rezemîndu-se de rafturile cu cărți rare, ceasloave învăluite în capră și sub candele roșii se auzeau în șoapte cele mai îndrăznețe cuvinte rostite de gurile pofticioase ale jupînițelor ce nu numai că spuneau ce au de gînd să săvîrșească după cele ce vor vorbi, dar și arătau cît se putea pieile lor macerate de parfumuri grele. O turbure, o grea nerușinare stăpînea casele și încăperile. Divanurile erau pline de trupuri răsturnate și odăile se aprindeau de priviri pohticioase. Sîni albi cum era marmura de Carara suspinau prefăcut sub vălurile de mătase străvezie, în mîinile lungi sunau șiragurile de mătănii a pocăință, dar ochii codați și văpsiți promiteau flăcările iadului. Pietrele uscate luate între degete grăbite și mișcătoare aveau un grai al lor. Peste nepăsarea celorlalți sau sub ochii soților bătrîni, nevestele puneau la cale întîlniri tainice în locuri depărtate. De sub evantalii izbucneau lumini din diamanturi, mărgăritarele și aurul vorbeau despre plăcere și lene, despre îmbrățișări scurte și înfricoșetoare, de ruptul urechilor cu dinții lacomi ai jupînițelor ținute în dîrdora măritișului și înșelate că le venea ceasul ce mereu se amîna. Bărbații făceau politichia lor încurcată mereu umplînd cu tutun ciubucurile de iasmin și aruncînd fumul în aerul odăilor. Principele știa aceste saloane, de aici și de la Stambul, de pe vremea cît rîvnise la tronul ce cu greutate și primejdie îl dobîndise și, tocmai de aceea, casele îi erau acum ca niște dușmani ce ticluiau și puneau la cale nevisate mîrșăvii. Sub acoperișurile lor curgeau vinuri nemțești și franțuzești, vinuri spaniole sticlind în pahare ca oțelul de Toledo, vutca și rachiul. Mințile se aprindeau, dorințele de asemenea și un val de ură creștea din invidie și speranță, ducînd pînă sub porțile palatului lui un preș nevăzut de nenorociri viitoare. Vorbele messerului lucraseră. Trebuia să vegheze, să se pună bine cu streinul și să știe mai ales totul: ce gîndeau acești oameni nevăzuți ce una spuneau zioa în Divan și alta unelteau acasă, cu prietenii și neprietenii.

*

Trăsura opri pe neașteptate. Ajunsese în fața casei boerului Ianachi Moruzi, după o înțelegere de mai demult. Porțile erau date de perete și surugiii potoliră caii. Principele coborî. Slugile cu capetele plecate îi arătară drumul. De pe o scară, gazda surprinsă că nu-și controlase bine ceasornicul englezesc cobora nădușind.

– Fii bine venit, Măria-Ta.

Pătrunseră amîndoi într-o odaie de sub treptele de lemn de cireș și Ianachi Moruzi închise bine ferestrele. Era un bărbat ca de 60 de ani înalt, dugos, cu o barbă albă strălucitoare. Capul ras lăsa să se vadă perii aspri ce făceau mîndria unui om ca el.

– Ne-aude careva?

– Nici pasărea din cer, Măria-Ta.

– Atunci e bine. Iată de ce am venit. Îmi ești om de trebuință. Mîine trece pin Bucuresci Strălucirea sa baș-beșliul Ahmet. Are treburi la Iași...

– Știu ce fel de treburi. Întunecate treburi ...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

– Soarta domnilor nu-i la îndemîna prostimii şi trebue să ştim să primim ce ni se cuvine...

Princepele îşi scosese cuca şi o aşezase lîngă el pe un scaun împodobit cu pietre de matostat ce aruncau raze ca nişte ochi. O lumînare aţîţa pietrele şi le făcea să agrăiască în limbajul lor mut.

– Şi mai bine este, Măria-Ta, a ştire să ne ferim...

– Oamenii mei i-am trimes la Giurgiu să-l întîmpine pe Ahmet. Soseşte în taină, mîine pe seară. Nu vrea să se ştie că a fost pe aici. Îl ţii în beilic la tine pînă a doua zi, cînd îl aduci la palat sub pază bună, că am a-i cere ceva. Vreau să-l înduplec şi să-mi spună cum mai e vîntul pe la Poartă şi ce gînduri are Strălucirea Sa, Sultanul în ce ne priveşte...

– O să te coste, Măria-Ta...

– Totdeauna m-a costat. Viaţa nu-i de pomană, cine nu ştie asta, iute şi-o pierde...

Eugen Barbu, *Princepele*,
Editura Tineretului, Bucureşti, 1969

Comerţ ambulant la Bucureşti, pe la 1880

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureştii lui Eminescu

Corneliu LUPEŞ

Pentru a-l însoţi pe Eminescu prin Bucureşti, apelăm la serviciile lui Ioan Slavici, de la care aflăm că *„După ce a venit în Bucureşti, gândul lui şi al nostru era să începă o viaţă mai potrivită cu slăbiciunile lui şi i-am căutat, înainte de toate, o locuinţă pe cât se poate de plăcută. Am şi găsit în strada Speranţei (...) o căscioară în stil ţărănesc, singură în curte, cu pridvor de stâlpi de lemn, două odăi, la mijloc cu o tindă, în fundul căreia se afla o mică bucătărie, un fel de cuib liniştit pentru un om cu slăbiciuni de poet. Pe lângă toate acestea mai avea la îndemână şi o babă, care îi ţinea toate în bună regulă"*[1].

În urma demolării *„căscioarei"*, Poetul este nevoit să se mute şi, întâmplarea face să găsească o locuinţă pasageră, cum de altfel vor fi şi cele ce vor urma, la câţiva paşi de strada Speranţei, 4, în chiliile Mănăstirii Caimatei, de care astăzi ne mai aminteşte doar strada cu acelaşi nume, mai spre fostul hotel Modern, astăzi sediul unei instituţii financiare.

Vom păşi pe urmele chiriaşului, dar şi pe ale slujbaşului, încercând să ţinem un echilibru, fie şi instabil, între cronologie şi toponimie. Balanţa se înclină în favoarea primului, ceea ce înseamnă că ne oprim în strada Lipscani, unde, la nr. 19 stă scris că: *„În această casă poetul MIHAI EMINESCU a lucrat ca redactor la ziarul TIMPUL între anii 1877-1879"*. Născut cu doi ani înaintea lui Eminescu (1848), Ioan Slavici confirmă autenticitatea plăcii, atunci când consemnează că Redacţia ziarului „Timpul" *„se afla în palatul de atunci al Daciei, strada Lipscani, colţ cu Podul Mogoşoaiei, în fundul curţii la primul etagiu, două saloane mari şi un iatac pentru slugi [...]. Nu avea deci Eminescu nevoie să-şi petreacă timpul prin cafenele, ceea ce nu i-a plăcut niciodată[...].*

Masa, cea mai urâtă dintre supărările vieţii, şi-o lua, mai ales la birtul economic al lui Doro, strada Academiei colţ cu Doamnei"[2].

În aceeaşi zonă a centrului istoric, ba chiar în inima lui, la Curtea Veche, pe strada Covaci, la nr. 14, îl reîntâlnim pe Eminescu, la aceeaşi publicaţie în perioada imediat următoare: *„În acest imobil poetul Mihai Eminescu a lucrat ca redactor la ziarul Timpul între anii 1880-1881"*.

Cu toată preţuirea pentru autorii acestor gesturi de perpetuare memorialistică, nu putem să nu observăm că, întocmai ca în inscripţia precedentă, poetul a lucrat *„ca redactor"*. Nici nu se putea altfel de vreme ce *„Eminescu era mare şi tare la «Timpul» , stăpân pe o «baracă» dar pe o «baracă» foarte şubredă"*[3], cum remarca însuşi Caragiale, din spusele aceluiaşi vechi şi statornic prieten, I. Slavici. Nu ştim dacă mai devreme sau mai târziu, dar ştim cu siguranţă că s-a aciuat o vreme în curtea Bisericii Enei, din strana căreia a răsunat odată glasul lui Nicolae Filimon. Nu ne este străin faptul că aici i-a *„sburat"* pana pe urmele *Geniului pustiu* şi că pe locul unde este Facultatea de Arhitectură se găsea casa doctorului Kremnitz, cumnatul lui Maiorescu. La câţiva paşi, pe Calea Victoriei, 45, unde astăzi se află magazinul Muzica, îngânăm pe melodia cunoscutei romanţe, la îndemnul unei noi plăci memoriale, catrenul:

„«Mai am un singur dor
În liniştea serii
Să mă lăsaţi să mor
La marginea mării»
M. Eminescu"

... continuat cu precizarea că *„Pe aceste locuri, în anul 1883, Mihai Eminescu a fost cooptat de redacţia ziarului ROMÂNIA LIBERĂ"*.

Reţinem, din inscripţia de mai sus, fatidicul an 1883, atunci când, aşa cum nota Constantin Bacalbaşa:

„Un incident foarte penibil în lumea literară, toţi intelectualii sunt foarte mâhniţi, unii foarte indignaţi.

O nenorocire s-a întâmplat, marele poet Eminescu a înebunit. Toată lumea, prieteni şi duşmani, deplâng această catastrofă. Numai un rival în literatură, poetul Alexandru Macedonski, face excepţie. În revista «Literatorul» pe care o dirige, el scrie următoarele versuri:

Epigramă
«Un X... pretins poet – acum
S'a dus pe cel mai jalnic drum,
L'aş plânge dacă-n balamuc
Destinul său n'ar fi mai bun.
Căci, pânăieri, a fost năuc
Şi nu e azi decât nebun».

Indignarea în cercurile literare şi ziaristice e mare. Grigore Ventura publică în «L'independence Roumaine» o scrisoare de dezaprobare intitulată «O infamie».

Atunci această afacere a provocat indignarea, dar erau mulţi care credeau, ca şi Macedonski, cum că Eminescu e un pretins poet. Era patima politică care lovea în Eminescu reacţionarul şi redactorul «Timpului». Cine ar mai putea îndrăzni astăzi acelaşi lucru?"[4].

Macedonski – locuitor la rându-i în capitală, în zona Dorobanţi (Aleea Poet Alexandru Macedonski, 2), loc marcat printr-o placă memorială– avea să plătească mulţi ani nesocotita inspiraţie, scadenţă care nici astăzi nu şi-a stins ecoul. După această fărâmă de adevăr smulsă legendei, ne continuăm itinerarul eminescian spre fostele Fundaţii Regale, astăzi BCU, unde de pe zidul dinspre Cina/Ateneu aflăm că *„Pe aceste locuri au fost casele lui Grigore Păucescu în care MIHAI EMINESCU a citit pentru prima dată Scrisoarea a III-a. Omagiu adus din partea Asociaţiei ASTRA şi a românilor de pretutindeni. 15 iunie 2001"*.

Pentru a nu se strecura iluzia că toate adresele bucureştene la care a locuit sau profesat Eminescu sunt marcate printr-un memento, vom vizita câteva dintre acestea, fie şi orientativ: Calea Victoriei, 107, la Ion Straton (în apropierea fostului Minister al Finanţelor, astăzi Muzeul Colecţiilor); fosta stradă Carmen Sylva, astăzi Şipotul Fântânilor, în spatele Academiei de Muzică, unde se află o placă memorială ce aminteşte de Radu Tudoran; pe fosta stradă Cosmonauţilor, astăzi George Enescu; în casele lui Vasile Chiriţescu de pe strada Segmentului, 9; în zona Sfântul Constantin – Plevnei – Schitu Măgureanu, unde există o stradă cu câteva case ce poartă numele lui

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ioan Slavici; pe Calea Victoriei, în zona Palatului Societăţii de asigurări; dar şi în casa lui Vanicu, fost bucătar al lui Beizadea Mitică; Belvedere, 81; dar şi la intersecţia Bulevardului Regina Elisabeta cu strada Brezoianu, unde Maria Perdich, văduva lui Adolf Perdich, închiria camerele pentru chiriaşi, printre care s-ar fi aflat şi Mihai Eminescu, cel care, mutându-se, nu şi-a mai ridicat bunurile, motiv pentru care după un timp au fost arse în curte de către proprietari...

Cine altcineva putea să ne confirme aceste mutări succesive de *„chiriaş grăbit"*, dacă nu prietenul său al cărui eponim l-am întâlnit: *„Îl înţelegeam şi-i dădeam dreptate. Am luat înţelegere cu el să se mute la mine, plătind chiria cuvenită.*

El şi-a schimbat însă gândul şi s-a mutat pe biserica Sfântul Constantin, în casele unui săpunar, unde închiriase două odăi cu intrare separată. Întrebându-l de ce a făcut aceasta, el mi-a spus că are să se căsătorească, luându-şi soţie pe Veronica Micle, care pe atunci era văduvă"[5].

De la acelaşi Constantin Bacalbaşa, unul dintre cei mai avizaţi memorialişti ai capitalei, aflăm că, pe lângă zarva stârnită de nefericita epigramă, autorul *Luceafărului* avea un statut literar ce nu putea fi trecut cu vederea: *„Eminescu era nu numai ziaristul de mare talent, nu numai poetul care lumina minţile şi scotea flăcări geniale, dar era şi marele polemist. Scrisul lui pasiona şi înarma pentru luptă. Era viaţă împrejurul producţiei sale; de câte ori se tipărea o poezie nouă a lui Eminescu era simpatie, era polemică şi era luptă[...]. Eminescu arunca în obrazul publicului convingerile sale şi după aceea îşi descoperea pieptul şi aştepta nepăsător adversarii"*[6].

Ne întoarcem la cele câteva mărturii scrijelite pe placa de marmură oprindu-ne pe strada Buzeşti în faţa unei plăci memoriale pe care trebuie s-o tratăm cu multă luare aminte deoarece este plantată pe o clădire ale cărei zile sunt numărate, ca, de altfel, multe dintre cele vecine. Suntem în faţa unei plăci colective asupra căreia au planat incertitudini istorico-literare, aspect elucidat în sprijinul datelor înscrise: *„Pe acest loc s-a aflat casa în care a locuit Mihai Eminescu împreună cu Veronica Micle în primăvara anului 1882"*. Nu atât despre adresă cât despre perspectiva căsătoriei am aflat deja vestea din mărturiile consemnate de I. Slavici în *Lumea prin care am trecut*. La câţiva paşi mai încolo, pe aceeaşi stradă, se află o mărturie care aminteşte de un alt botoşănean, Nicolae Iorga, care împreună cu Eminescu, Enescu şi Luchian (toţi din zonă) alcătuiesc cele patru puncte cardinale ale culturii autohtone cu reverberaţii mult peste graniţele ţării.

Ne apropiem de finele voiajului nostru imaginar pe urmele călăuzei noastre însoţită de statornicul său prieten, născut cu doi ani mai devreme (1848) şi trecut în lumea umbrelor cu treizeci şi şase mai târziu (1925), printr-o altă mărturie de solidaritate: *„... el* [Mihai Eminescu] *a părăsit după câteva luni noua sa locuinţă şi s-a mutat la mine în Calea Victoriei, lângă casele în care azi se află berăria «Pavel Suru», aproape de redacţia care se afla pe strada Regală şi de birtul economic al lui Enache, care atunci se afla lângă Ministerul de Interne, unde azi se află birourile Siguranţei"*[7], Regală, astăzi Ion Câmpineanu (fostă 13 Decembrie şi Aristide Briant), intersecţie cu Actuala Academiei, iar clădirea fostului Minister de Interne, fost birourile Siguranţei, este aceeaşi cu a fostului sediu al C.C. al P.C.R., adăugăm noi.

Tot Ioan Slavici întăreşte faptul că autorul celor cinci

Cafeneaua „Imperial" din Bucureşti, frecventată de Eminescu, Slavici şi Vlahuţă

Satire a fost gazda sa şi pe Calea Ştirbei Vodă şi că: *„Atât timp cât a stat aici şi în urmă, după ce ne-am mutat în Piaţa Amzei (la etagiu de lângă brutărie) el ţinea la curăţenie şi rânduială"*[8]. Singura culpă de care poate fi suspectat Slavici este aceea de prietenie. Cu eleganţa-i caracteristică, autorul *Marei* trece cu vederea ciudăţeniile chiriaşului; nu la fel face şi doamna Slavici care mai izbucneşte din când în când. Chiriaşul şi gazda au locuit în Piaţa Amzei, nu neapărat pe locul în care se află astăzi placa, peretele cofetăriei, ci în faţa intrării la Teatrul „Ion Creangă", unde astăzi este un magazin ce închide acea latură a pieţii. Placa ce aminteşte de foştii locatari consemnează că: *„Pe acest loc s-a aflat casa în care scriitorul Io[a]n Slavici l-a găzduit pe marele poet MIHAI EMINESCU în anul 1883"*; deasupra, altă placă de bronz în medalion cu bustul celor doi scriitori, având inscripţia EMINESCU – SLAVICI, semnat Gh. Adoc, 1969. Cei doi scriitori locuiau în casele Gălăşescu, acolo unde de sub pana poetului au ieşit *Scrisorile*, *Povestea codrului*, *Singurătate*, *Atât de fragedă*, *Pe aceeaşi ulicioară*, *Mai am un singur dor* şi alte nestemate.

Punem *„punct şi virgulă"* periplului bucureştean al Poetului pentru că pe cel final, şi tragic, îl amânăm, aşa cum soarta n-a mai avut răbdare. Ne găsim în plin centrul Capitalei, în zona fostului magazin Eva, pentru ridicarea căruia a fost sacrificat Muzeul Simu, dar şi în faţa sediului Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti (Str. N. Golescu), care coabitează cu redacţia revistei „Viaţa Românească". Aici, credem noi, şi-ar găsi locul un Centru Cultural EMINESCU, despre al cărui rol este superfluu să aducem argumente. Până atunci, divulgăm

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

textul unei plăci memoriale, plantată pe zidul din această zonă a pomenitului magazin:

„Legenda Luceafărului
A fost odată ca'n poveşti
A fost ca niciodată
Din rude mari împărăteşti
O prea frumoasă fată

Aprilie 10 – 1882
M. Eminescu
Pe aceste locuri, în casa lui Titu Maiorescu
A citit în cercul Junimii pe data de 24 aprilie 1882
Poemul Luceafărul, poetul nostru naţional MIHAI EMINESCU
Prin grija Băncii Române pentru Dezvoltare – Groupe Societé Générale şi a Inspectoratului pentru Cultură Municipiului Bucureşti".

De la des invocatul memorialist, dar şi junimist, aflăm amănunte din care nu lipseşte atitudinea lui Eminescu:

„De sine se-nţelege că adevărata «Junime» era la Iaşi, şi junimiştilor din Bucureşti el le zicea junimişti «in partibus infidelium». Tocmai de aceea el era oarecum sectar: nu vedea bucuros la întrunirile «Junimii» pe aceia pe care nu-i socotea junimişti"*[9]. Tot în legătură cu Junimea dar şi cu mentorul acesteia, Titu Maiorescu, cel care în „Direcţia nouă" (1872) îl alătură pe Eminescu lui Alecsandri, când tânărul de atunci avea 22 de ani şi publicase în „Convorbiri..." doar trei poezii, aflăm alte câteva informaţii cu tentă habitudinală: *„În timpul pe care l-a petrecut la Floreşti, boarfele lui se aflau la T. Maiorescu, care rezervase pentru dânsul un iatac luminos în care toate erau puse în cea mai bună rânduială.*

După întoarcerea sa la Bucureşti, Eminescu era să rămână acolo, unde i se făcea parte de cea mai bună purtare de grijă. A tras acolo, dar n-a rămas decât vreo două săptămâni"[10].

Am tărăgănat întâlnirea cu ultima placă la care, de data aceasta, am ajuns pe cale cronologică: *„În acest loc s-a aflat Sanatoriul «Caritatea» unde a încetat din viaţă, la 16 iulie 1899, marele poet MIHAI EMINESCU".*

Pentru ceremonia funerară ne întoarcem la Constantin Bacalbaşa, care, în vol. II al parcursului memorialistic bucureştean, relatează: *„La 15 iulie o mare durere pentru toţi românii: a murit Mihai Eminescu.*

Nebun de mai mult timp, ameliorat oarecum câtăva vreme, dar trecut de la nebunia furioasă la idioţie, Mihai Eminescu şi-a sfârşit viaţa în inconştienţă. Parcă îşi presimţea ursita când la sfârşitul Satirei a IV-a a scris:

«Unde-s şirurile clare din viaţă-mi să le spun?
Ah, organele's sfărâmate şi maestrul e nebun».

Serviciul funerar a fost oficiat în biserica Sfântul Gheorghe.

La biserică a vorbit Grigore Ventura, redactor la «Adevărul», în faţa Universităţii D. A. Laurian, directorul ziarului «Constituţionalul» şi studentul Calmuschi, iar la cimitir doctorul Neagoe, prieten din copilărie cu defunctul.

Potrivit dorinţei sale, Eminescu a fost înmormântat sub o salcie pletoasă.

Aşa a fost închis în pământ acest genial poet"[11].

Alte câteva poteci bibliografice alătură procesiunii invocate şi intonarea melodiei puse pe versurile poeziei *Mai am un singur dor*, de compozitorul I. Serban, sub bagheta dirijorului Dumitru Chiriac. În amintirea ceremoniei funerare, săvârşite la 19 iulie 1889, în acest locaş, dăinuieşte şi astăzi o inscripţie în piatră care reproduce câteva versuri din *Rugăciunea unui dac*:

„«Sus inimile voastre! Cântare aduceţi-i,
El este moartea morţii şi învierea vieţii!
Şi el îmi dete ochii să văd lumina zilei,
Şi inima-mi împlut-au cu farmecele milei.
Şi tot pe lângă aceste cerşesc înc-un adaos:
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaus!»
La 105 ani de la reîntoarcerea «La locul lui din cer» a Luceafărului".

În colţul din stânga-sus, distingem un medalion al Poetului.

Următorul reper bucureştean a fost bustul său din Cişmigiu, apoi statuia Poetului din faţa Ateneului Român, opera sculptorului Gh. Anghel. Cu bustul din holul Facultăţii de Filologie, vis-à-vis de cel al lui Ovid Densusianu, m-am întâlnit la admitere şi mult timp după aceea; tentaţia de a-i revedea nu s-a stins nici până astăzi. Or mai fi şi altele... vezi-l pe cel din curtea liceului pe a cărui firmă este inscripţionat numele Poetului, unitate şcolară vecină cu Mănăstirea Antim.

Nu am văzut nici până astăzi bustul/statuia ce s-ar fi cuvenit să vegheze sediul Muzeului Naţional al Literaturii Române (B-dul Dacia, 12), fie şi numai pentru faptul că prima şi singura instituţie de profil din ţară, cu acest rang, ajunsă la semicentenar (înfiinţată *„de iure"* la 1 iunie 1957 şi *„de facto"* în 1958) se trage din *„mantaua"* lui Eminescu. Patrimoniul adunat cu ocazia centenarului poetului (1950) a fost punctul de plecare a, pe atunci, proiectatului muzeu). Am fi nedrepţi dacă n-am aminti că o asemenea operă se află în curtea primului sediu, fostul Muzeu Toma Stelian (Şoseaua Kiseleff, 10) şi că a rămas acolo, clădirea adăpostind astăzi sediul unui partid politic. Dacă acesta are aşa de mari afinităţi cu Eminescu, fie... Dar, cum a fost de atâtea ori la putere, şi mai este încă, poate se milostiveşte să binecuvinteze în vreun fel actualul sediu cu o asemenea ofrandă. Orice altă soluţie este binevenită.

Este la îndemâna oricui să arunce un gând către un distih sau catren eminescian, fie şi când parcurge strada sau intrarea inscripţionate cu numele Poetului, arteră ce leagă Piaţa Romană de Calea Moşilor. În puterea fiecăruia dintre noi este să descopere multe asemenea repere în metropola noastră, fie şi balcanică, pe deasupra şi capitală.

Cu cât mai multe, cu atât mai bine.....

Note:

* Din părţile necredincioşilor (lat.), din alte locuri.

1. Ioan Slavici, *Amintiri: Lumea prin care am trecut, Fapta omenească, Articole.* Ediţie îngrijită, prefaţată, note şi indici de George Sanda. Bucureşti: Editura pentru Literatură, 1967, p. 114.
2. *Ibidem*, p. 88.
3. *Idem.*
4. Constantin Bacalbaşa, *Bucureştii de altădată (1871-1884).* Vol. I. Bucureşti: Editura Ziarului Universul, Soc. Anonimă, Str. Brezoianu, 11, 1927, p. 300.
5. Ioan Slavici. *Ibidem*, p. 87.
6. Constantin Bacalbaşa, *op. cit.*, p. 117.
7. Ioan Slavici, *op. cit.*, p. 117.
8. *Idem.*
9. *Ibidem*, p. 119.
10. *Ibidem*, p. 121.
11. Constantin Bacalbaşa, *op. cit.*, p. 111.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecţiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

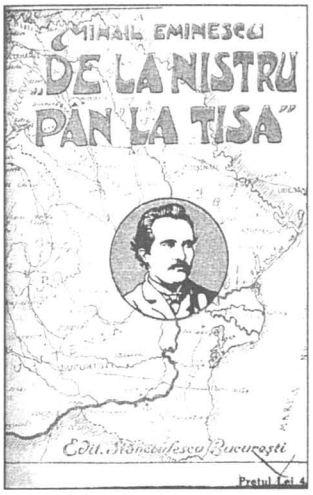

Mihail EMINESCU, ***Dela Nistru pân'la Tisa***
Editura Librăriei Stănciulescu, Bucureşti, 1918

... Am scos într'adins portretul lui Tasso spre a-l compară. Erà el trăsură cu trăsură. Ce coincidenţe bizare pe faţa pământului – îmi zisei zâmbind prin visarea mea. Putea-s'ar oare întâmplà unui Tasso o istorie asemenea celeia ce-o citiam? Am spus o negheobie negreşit – căci totul e cu putinţă pe pământ şi drept dovadă vă voiu nara o istorie ciudată, în care am jucat şi eu un rol, deşi foarte secundar.

Uitasem însă, că tot ce nu e posibil obiectiv, e cu putinţă în mintea noastră, şi că în urmă toate câte vedem, auzim, cugetăm, judecăm nu sunt de cât creaţiuni prea arbitrare a propriei noastre subiectivităţi, iar nu lucruri reale. Viaţa-i vis...

Octavian GOGA, ***Strigăte în pustiu: Cuvinte din Ardeal într'o ţară neutrală***
Editura Librăriei Şcoalelor C. Sfetea, Bucureşti, 1915

... – Drumul meu a fost un drum drept... A avut poticniri, dar cotituri n'a avut. Oiu fi dat multe greşuri, nu zic, că n'am fost cumpănit de felul meu, dar o mângâiere am... Nu m'am strecurat aşà gol prin vieaţă. Cum să-ţi spun, am avut în suflet totdeauna ceva, o credinţă, o patimă, o fărâmă de sbucium care nu-mi da odihnă. Dincolo de îndemnurile meseriei zilnice erà în mintea mea ceva ce mă frământà veşnic şi mă făceà să tresar... Da, da... Toată vieaţa am fost un om fără odihnă, cei de-afară m'au chinuit, nu mi-au dat răgaz...

Octavian GOGA, ***Însemnările unui trecător: Crâmpeie din sbuciumările dela noi***
„Tribuna" Institut Tipografic Nichin şi Cons., Arad, 1911

N'aş mai fi desgropat din vraful de foi îngălbenite aceste pagini, dacă duşmănii mărunte şi ocara unor suflete înguste nu m'ar fi silit să privesc înapoi şi să-mi cumpănesc din nou toate alergările condeiului. Recetindu-mi articolele publicate în diferite ziare, cu deosebire în revista ***„Ţara Noastră"*** *şi* ***„Tribuna"****, am strîns într'un mănunchiu o parte din ele şi le dau aici publicului cetitor, care le va judeca după cuviinţă. Fireşte, că toate aceste crâmpeie din sbuciumul unui suflet nu pot fi privite decât cu măsura de judecată ce se cuvine articolelor de ziar înfiripate din îndemnul unor clipe trecătoare şi scrise fără altă pretenţie, decât de-a contribui din inimă curată la munca de îndrumare a unui popor îngenuncheat, pe care suntem datori să-l luminăm, fire-ar oricât de multe procesele procurorilor unguri şi oricât de înăcrite injuriile cârcotaşilor noştri.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ISTORIA CĂRȚII

GIOVANNI BOCCACCIO
Viața lui Dante

Era deci acest poet al nostru de statură mijlocie, iar mai tîrziu, cînd ajunsese la o vîrstă matură, cam adus de spate, cu mersul grav şi liniştit, îmbrăcat întotdeauna în stofe cît se poate de frumoase, cu veşminte potrivite vîrstei sale mature. Faţa îi era prelungă, nasul acvilin, ochii mai curînd mari decît mici, fălcile puternice, iar buza de sus o depăşea pe cea de jos; avea pielea de culoare închisă, părul şi barba îi erau dese, negre şi cîrlionţate, iar chipul îi era întotdeauna melancolic şi îngîndurat…

Giovanni Boccaccio, *Viața lui Dante*, traducere, cuvînt înainte şi note de Ştefan Crudu, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1965

Istoria literaturilor cunoaşte puţine cazuri în care biografia unui creator de geniu să fi însemnat o sarcină de onoare pentru un alt geniu, mai tînăr decît el; pentru Boccaccio, povestirea vieţii celui faţă de care a încercat cea mai fierbinte admiraţie a însemnat însă nu numai o datorie, dar şi un act de pietate. Intenţia sa, aşa cum ne-o mărturiseşte el însuşi, este aceea de a repara, într-un fel oarecare, nedreptatea pe care Florenţa i-o făcuse lui Dante, izgonindu-l din patrie şi, în acest sens, cu toate că îşi dă seama de slăbiciunea puterilor sale, el se socoate dator să facă singur ceea ce ar fi trebuit să facă patria însăşi, pentru ca nu cumva celelalte popoare să o învinuiască pe aceasta de ingratitudine şi de cruzime faţă de genialul ei fiu. Cu modestia la care îl obligă copleşitoarea personalitate a marelui dispărut, el ţine însă să precizeze că nu va fi în stare să-l cinstească pe Dante „cu vreo statuie sau cu vreun mormînt măreţ" – aşa cum s-ar fi cuvenit – ci numai cu nişte „biete vorbe", neputincioase faţă de însemnătatea sarcinii asumate. „Atîta am şi atîta voi da", adaugă Boccaccio, fără să-şi dea seama că, mai puternică decît bronzul ori piatra, opera sa, cu toate slăbiciunile ei şi în ciuda criticilor de care a avut parte, avea să înfrunte veacurile, să-şi păstreze pînă astăzi caracterul de document prins pe viu şi să ne transmită şi nouă, după aproape şase sute de ani, mesajul ei de înflăcărată dragoste şi admiraţie pentru cel care a fost Dante Alighieri, unul din cei mai străluciţi poeţi ai tuturor veacurilor…

Ştefan CRUDU

Întîmplări petrecute în viaţa publică a lui Dante

Întotdeauna în firea celor vremelnice ca un lucru să-l aducă după el pe celălalt. Treburile familiale l-au atras pe Dante către cele oficiale, în vîltoarea cărora atît de mult l-au înlănţuit deşartele onoruri ce sînt legate de slujbele oficiale, încît, fără să se mai uite de unde plecase şi încotro mergea, s-a dăruit aproape cu totul grijilor faţă de ele; iar soarta i-a fost atît de prielnică în privinţa aceasta, încît nu era ascultată nici o solie şi nu i se dădea nici uneia răspuns, nu era stabilită nici o lege şi nici nu era anulată vreuna, nu se încheia nici o pace şi nu era pornit nici un război, şi – pe scurt – nu se lua nici o hotărîre, care să aibă o oarecare greutate, dacă mai întîi nu-şi spunea şi el părerea în această privinţă. În el avea toată lumea încredere, în el se punea toată nădejdea, în el, în sfîrşit, păreau să-şi fi aflat sălaşul toate trăsăturile dumnezeieşti şi lumeşti. Dar soarta care dă peste cap toate hotărîrile noastre şi e duşmană a tuturor lucrurilor omeneşti, şi care, mişcîndu-şi roata ei, l-a ţinut în chip glorios pe culmi vreme de cîţiva ani, i-a făcut parte, din pricină că s-a încrezut prea mult în ea, de un sfîrşit cu totul deosebit faţă de început.

Cum a fost prins Dante de lupta dintre partide

Pe vremea lui Dante, cetăţenii florentini erau ticăloşeşte împărţiţi în două partide, iar datorită faptelor isteţilor şi pricepuţilor conducători ai acestora, fiecare din ele era

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

destul de puternic, astfel că aci unul, aci altul, se înălța mai mult decît i-ar fi plăcut celui aflat în restriște. Voind să înfăptuiască unitatea sfîrtecatului trup al republicii sale, Dante şi-a folosit toată judecata, toată priceperea, toată truda, arătîndu-le cetățenilor mai înțelepți că, din pricina zavistiei, lucrurile mari ajung în scurtă vreme să nu mai însemne nimic, iar cele mici, cînd există înțelegere, capătă o însemnătate nemăsurată...

Hotărîndu-se deci Dante să meargă pe calea onorurilor trecătoare şi a pompei deşarte a slujbelor publice şi văzînd că el singur nu putea să alcătuiască un al treilea partid, care, fiind foarte drept, să doboare nedreptatea celorlalte două, aducîndu-le la unire, s-a alăturat aceluia care, după părerea sa, dădea dovadă de mai multă înțelepciune şi de mai multă dreptate, săvîrşind necurmat tot ceea ce ştia că era în folosul patriei sale şi al cetățenilor ei. De cele mai multe ori, hotărîrile oamenilor sînt biruite de voința cerului; urile şi dușmănia, o dată începute, chiar dacă se iviseră fără o pricină întemeiată, deveniră, zi de zi, tot mai mari, aşa încît, nu fără o aprigă tulburare a cetățenilor, se ajunse în cîteva rînduri la încăierări, cu hotărîrea de a se pune capăt certei prin foc şi sabie, mînia orbindu-i pe toți pînă într-atît, încît nu mai vedeau că odată cu asta ar fi pierit şi ei în chip jalnic. După ce însă fiecare dintre partide dădu în cîteva rînduri dovadă de puterile sale, cu pagube ba pentru unul, ba pentru celălalt, venind vremea cînd tainicele hotărîri ale soartei amenințătoare urmau să iasă la lumină, zvonul – purtător atît de adevăr, cît şi de minciună – a răspîndit vestea că dușmanii partidului ales de Dante ar fi puternici atît prin planurile lor dibace şi minunate, cît şi datorită unei mari mulțimi de ostaşi, astfel că îi sperie atît de rău pe conducătorii tovarăşilor lui Dante, încît îi lipsi de orice hotărîre, de orice pricepere şi de orice măsură de îndreptare, afară de a-şi căuta scăparea prin fugă; împreună cu aceştia, Dante – doborît într-o clipă din fruntea conducerii oraşului său – se văzu nu numai prăbuşit la pămînt, dar şi izgonit. Nu multe zile după această izgonire şi după ce gloata alergase pe la casele celor izgoniți, golindule şi jefuindu-le cu furie, atunci cînd biruitorii au schimbat fața oraşului după socoteala lor, toți fruntaşii dușmanilor – dar nu dintre cei mai neînsemnați, ci dintre cei mai de seamă şi împreună cu ei şi Dante – au fost osîndiți la exilare pentru totdeauna, ca dușmani de moarte ai republicii, iar bunurile lor imobile au fost fie preschimbate în bunuri publice, fie dăruite învingătorilor.

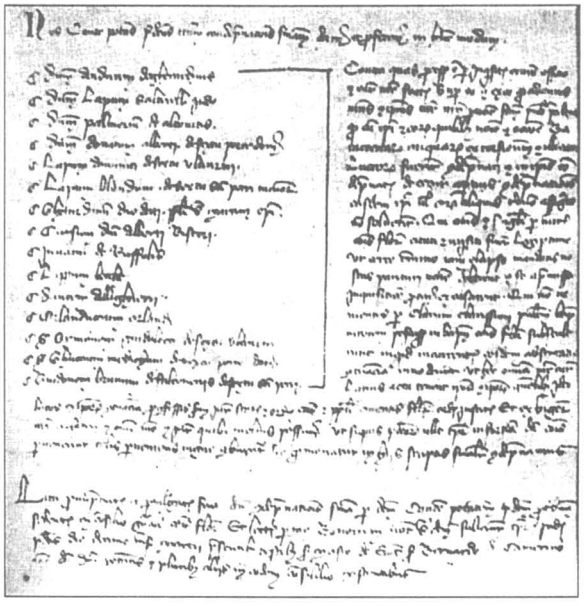

Sentința de condamnare la exil pronunțată împotriva lui Dante în ziua de 10 martie 1302

Stăruința în muncă

Nici frămîntările pricinuite de iubire, nici lacrimile îndurerate, nici grija de casă, nici ispititoarea glorie a slujbelor publice, nici exilul nenorocit şi nici sărăcia de neîndurat nu au fost vreodată în stare să-l îndepărteze, cu puterea lor, pe Dante al nostru de cel mai de seamă scop al său, adică de sfintele studii; de aceea, după cum se va afla acolo unde se va pomeni de fiecare din operele alcătuite de el, oricît de aprigă ar fi fost patima care l-ar fi stăpînit, se va vedea că el s-a străduit întruna să compună. Şi dacă, în ciuda atîtor dușmani îndîrjiți, cîți s-au arătat mai sus, el, datorită minții şi stăruinței, a izbutit în chip strălucit ceea ce vedem, ce se poate nădăjdui că ar fi ajuns el, dacă ar fi avut tot atît de mulți sprijinitori, sau măcar nici un potrivnic – ori foarte puțini – cum se întîmplă cu numeroşi alții? Eu, unul, sigur că nu ştiu; dar, dacă mi s-ar îngădui s-o spun, aş spune că el ar fi ajuns un adevărat Dumnezeu pe pămînt.

Măreția poetului – Moartea lui

Pierzîndu-şi orice nădejde – dar nu şi dorința – de a se înapoia vreodată la Florența, Dante a locuit deci în Ravenna timp de mai mulți ani, sub ocrotirea generosului senior, iar acolo, datorită învățăturilor sale, şi-a făcut mai mulți ucenici în poezie şi mai ales în cea în vulgară, grai pe care, după părerea mea, el, cel dintîi l-a preamărit şi l-a făcut să fie prețuit printre noi italicii, după cum au făcut cu ale lor Homer, printre greci, sau Virgiliu, printre latini. Înaintea acestuia – deşi se crede că vulgara nu fusese descoperită decît cu puțini ani în urmă – nu a fost nimeni care – afară de numărul silabelor şi de potrivirea rimelor – să aibă dorința şi cutezanța de a o folosi ca unealtă pentru vreun subiect de măiestrită artă, ci-şi făceau de lucru cu ea numai cînd era vorba de nimicuri în legătură cu dragostea. Dante a arătat cu fapte că în ea putea fi tratat oricare alt subiect şi a făcut ca limba noastră vulgară să fie mai strălucită decît oricare alta.

Cum însă ceasul de pe urmă îi este hotărît fiecăruia, îmbolnăvindu-se el tocmai cînd era aproape de-al cincizeci şi şaselea an al său, şi primind cu umilință şi cucernicie, după datina religiei creştine, toate sfintele taine, şi spovedindu-i-se Domnului în semn de pocăință, ca un om ce era, pentru orice faptă săvîrşită de el împotriva dorinței sale, în luna septembrie a anului MCCCXXI de la Cristos, în ziua cînd se sărbătoreşte de către Biserică înălțarea Sfintei Cruci, şi întru adînca durere a sus-zisului Guido şi a tuturor celorlalți cetățeni din Ravenna, îi încredință Creatorului truditul său suflet, care nu mă-ndoiesc că a fost primit în brațele preanobilei sale Beatrice, împreună cu care, părăsind ticăloşia acestei vieți, trăieşte acum, alături de Cel care e supremul bine, în acea viață a cărei fericire nu va avea sfîrşit.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Ștefan DIMITRIU

Biobibliografie

S-a născut la 21 mai 1938, în comuna Ibănești, județul Tutova (astăzi, Vaslui). Părinții – Atena și Ștefan Dimitriu – au fost învățători. A absolvit, în 1952, șapte clase elementare la școala din comuna natală. Pribegind apoi prin țară, împreună cu mama, sora mai mare (Olguța) și fratele mai mic (Dan), în absența tatălui (închis la Canal) și în condițiile confiscării averii și a alungării din casă, se stabilește la Ploiești unde, în paralel cu activitatea de muncitor necalificat în șantierul Blocului de Ulei Tealeajen, urmează cursurile Liceului Seral Muncitoresc, pe care-l absolvă în 1955. Din cauza originii sociale, nu se poate înscrie pentru învățământul superior decât în 1962. Între timp, activează ca laborant, librar, bibliotecar, ziarist la „Flamura Prahovei" și la „Ora locală", și își satisface stagiul militar, în cea mai mare parte ca redactor la ziarul „De veghe". Din 1956, frecventează cenaclul „I.L. Caragiale" din Ploiești. La începutul anilor 60, este lansat la rubrica „Steaua fără nume" a revistei „Luceafărul". În 1967, absolvă, cu diplomă de licență, Facultatea de limba și literatura română din București. Din toamna acelui an și până la data pensionării (2003), lucrează în (Radio) Televiziunea Română, ca reporter, redactor, realizator de emisiuni, redactor-șef, director de departament, membru în Consiliul de administrație. Între 1990-2004, este, în paralel, redactor-șef al ziarului și apoi al editurii „Românul". Publică următoarele volume: *Drumuri ca-n palmă* (proză scurtă), Editura Eminescu, 1971; *Trapez*, roman, Editura Eminescu, 1972; *Țara lui Skanderbeg* (note de drum din Albania), Editura pentru Turism, 1973; *Dealuri la Prut* (Colecția Reportaj), Editura Eminescu, 1977; *Tinerețea lui Bogdan Irava*, roman, Cartea Românească, 1987; *Turnul nebunilor*, roman, Editura Evenimentul, 1993; *Steaua Păguboșilor*, teatru, Editura CDPress, 2003. Publică, de asemenea, următoarele traduceri: Maitreiy Devi – *Dragostea nu moare*, roman (în colaborare cu Teodor Handoca), Editura Românul, 1993: Fritz Wittels – *Freud – omul, doctrina, școala*, Editura Românul, 1994; Evgheni Evtușenko – *Mierea târzie*, poeme, Editura CDPress, 2007; Evgheni Evtușenko – *Să nu mori înainte de moarte*, roman, Editura CDPress, 2008. Printre cele mai cunoscute documentare de televiziune: *Exerciții de libertate* – Premiul Federației Internaționale a Arhivelor de Televiziune (FIAT/IFTA), Londra, 2001 și Nimfa de Argint, Monte Carlo, 2002; *Fețele diamantului* – Premiul Festivalului Internațional de Poezie „Nichita Stănescu", Ploiești, 2003.

În prefața la *Steaua păguboșilor*, profesorul Romul Munteanu scrie: „Poate părea paradoxal, dar romanele cele mai originale, mai profunde și mai rezistente în timp ale generației Augustin Buzura au fost scrise de Ștefan Dimitriu".

Balada puiului de toamnă

De când poartă în pântece fructul dragostei noastre, mă uit la Estera ca la un miracol. Cu toate că nu m-am smintit atât de tare, încât să nu mai țin minte că toți oamenii au venit pe lume așa cum va veni și fiul nostru (sau fiica – mi-e tot una!) și că fiecare din ei și-a aprins scânteia de viață în trupul unei femei. Am fost încă din prima clipă a dragostei noastre atât de legat de ea, încât mi se părea că mai mult nu se poate. Vai, cât m-am înșelat! Deocamdată, o las încă să meargă zilnic la mica ei galerie de artă. O las, e un fel de-a spune. Estera e o fire prea stăpână pe ea ca s-o învăț eu ce trebuie să facă. Pot spune doar că nu m-am amestecat în programul ei de viață. Ne străduim să părem aceiași de mai înainte, deși legătura ce s-a stabilit acum între noi pare că nu ne-a topit, într-unul singur, doar sufletele, ci și circuitele noastre sanguine. Aud adeseori inima ei bătând în inima mea. Și-n inima amândurora, inima celui sau celei ce va veni. Inima puiului de toamnă, să-i spun așa.

Îmi amintesc bine cum a fost și cu ceilalți doi, aflați acum dincolo de Ocean, ei înșiși părinți de mai bine de douăzeci de ani. M-am bucurat și-am tremurat pentru amândoi. Din prima clipă a vestirii lor. Deși Maura era o femeie robustă și-și purtase sarcina cu o dezinvoltură de invidiat. Uneori, o bănuiam de inconștiență, dar nu i-am spus-o niciodată cu glas tare. Nu renunțase la viața ei de fiecare zi nici atunci când burta îi ajunsese la gură. Călătorea prin țară, cu valiza în mână și cu șevaletul în spate. Mânca după pofta inimii, și sărat, și pipărat, și ardeiat, dansa, făcea dragoste și mai ales continua să fumeze. Pe vremea aceea, fumam și eu. Ca s-o determin să se despartă măcar temporar de acest nenorocit obicei, m-am lăsat eu însumi pentru o vreme de fumat. Dar n-am reușit s-o conving. Și-atunci, am început să fumez și mai mult – de ciudă, de nervi, de îngrijorare. Dar, până la urmă, Maura îmi dovedise că-mi făcusem griji inutile. Copiii veniseră pe lume dolofani ca niște purcelușI și sănătoși tun. Ca să nu mai spun că pentru niciunul din ei nu fusese nevoită să aștepte, înnebunită de durere, în camera de travaliu a maternității. Pe Danusia o născuse în atelier, asistată de-o vecină care chemase Salvarea. Iar pe Codruț, chiar în mașina Salvării. Țin minte că pe Danusia

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

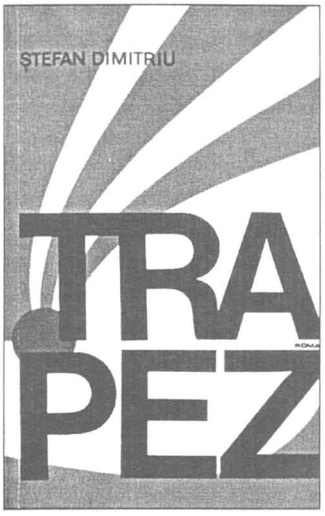

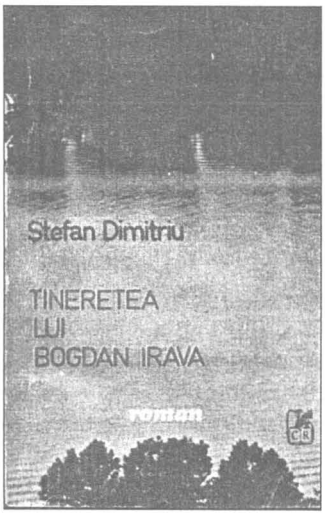

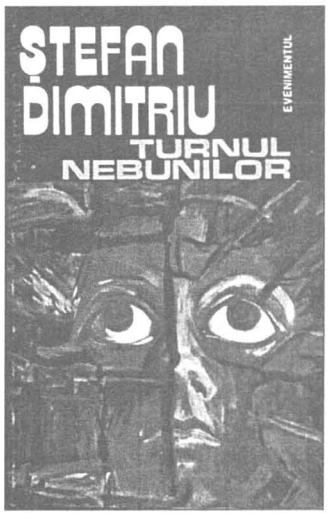

mi-o pusese în brațe, ca și cum mi-ar fi spus: „Ai vrut copii?! Acum, descurcă-te!“ Nu pentru că n-ar fi iubit-o, dar pentru că n-avea timp de ea. Pictura trecea înaintea tuturor. Inclusiv înaintea pruncilor rupți din carnea ei. Pe care nu i-a lăsat nicio clipă să-i bareze drumul spre șevalet. Convinsă fiind, poate, că-și găsise în mine soțul ideal. Și părintele ideal pentru copiii ei. Sau fraierul universal. Pe vremea aceea, nu se dădeau, ca astăzi, concedii maternale pentru bărbați. Șefii, însă, m-au înțeles și mi-au aprobat un concediu de-o lună, fără plată.

Și atunci, ca și astăzi, era greu să găsești o femeie de încredere pentru copii. Știam de la părinții mei că, înainte de război, bonele cele mai căutate veneau din Ardeal. Dar Ardealul își trimitea acum fetele în fabrici sau la școli și universități, și izvorul de bone pentru Vechiul Regat secase. Totuși, norocul ne-a ajutat, suflându-ne în pânze tot dinspre partea aceea de țară. Cum s-a-ntâmplat? Dumnezeu-drăguțul potrivise în așa fel lucrurile, încât, în cele trei-patru zile cât rămăsese la maternitate, Maura împărțise camera și schimbase numerele de telefon cu o mămică al cărei soț, Pavel, descinsese în București dintr-un sat ardelenesc. Ăsta a fost norocul nostru! La vreo trei săptămâni după nașterea Danusiei, m-am trezit cu un telefon de la faianțerul Pavel, pe care-l cunoscusem și eu atunci când îmi luasem fetele de la maternitate. Când am auzit pentru ce mă căutase, am avut semnul sigur că Dumnezeu mă iubea. Pavel sunase ca să mă-ntrebe dacă n-am nevoie de-o femeie pentru copil. Într-o jumătate de oră, erau amândoi la noi acasă. Femeia – ardeleancă tipică, îmbrăcată în negru, cu broboadă pe cap și cu o gubă mițoasă pe umeri – n-avea mai mult de cincizeci de ani. De cum a intrat pe ușă, ne-a întrebat, grijulie: „Unde-i pruncul nost'?“ Mai lucrase cândva ca servitoare, înainte de război, în București, împreună cu bărbatul ei, portar la „Astra Română“. Între timp, războiul i-l răpise pe Mitruț al ei, mort pe frontul din Făgăraș, care-o lăsase văduvă cu trei copii. Numai ea știa cum îi crescuse, de una singură. Acum, că-i văzuse pe toți gospodari pe la casele lor – unul cioban, altul șofer, iar fata, nevastă de perceptor – se gândise să „margă“ iar la București, să se bage din nou, pentru un an, „sărvitoare“, ca să strângă niște bănuți pentru a-și repara acoperișul și „filigoria“ de la casa veche, în care rămăsese singură. Până la urmă, stătuse la noi nu un an, ci treisprezece, și nu ca „sărvitoare“, ci ca mama mea și a Maurei și ca bunică pentru cei mici. De altfel, așa i-am și spus tot timpul: Mama Nița! Iar căsuța ei din satul bistrițean, nu numai reparată pe ici, pe colo, ci reclădită din temelii, devenea în fiecare vară raiul de vacanță al nostru și al copiilor. Cu Dealul Merigoilor crescând în fața noastră ca un zid uriaș de cetate, cu apă de la Buna, fântâna din capul satului, de lângă Dâlma Răstupcită, care strângea în jurul ei la fel de mulți oameni ca și slujbele ori năzdrăvăniile părintelui Gusti, cu plimbări la stână sau la pădure, de unde ne întorceam cu caș proaspăt, cu buruieni de leac ori cu mure, afine, zmeură și agrișe pentru dulceață. La București, primea în fiecare lună câte o scrisoare de-acasă. De la o soră mai mică, liuca Silvia, văduvă și ea, bună ca pâinea caldă. Când simțea că se-apropie luna, cerceta și de câte două-trei ori pe zi cutia poștală. Până când apărea triumfătoare, cu plicul desfăcut în mână. N-avea răbdare până sus, în apartamentul nostru, îl savura mai întâi acolo, în casa scărilor. Era bucuroasă să fie întrebată și să răspundă. Discuția noastră avea cam același tipic. „Tot de la liuca Silvia?“ o întrebam. – „Tot de la soru-mea...“, îmi răspundea ea, îmbujorată de emoție. – „Ce mai spune? A crescut mare cucuruzul? S-a umplut de prune Dealul Merigoilor?“ – „Prune, și-n ăst an, câtu-i lumea!“ se mândrea ea, ca de-o reușită personală. – „A mai fost pe la Doaga, la sora cealaltă și la nepoți?“ – „Fost“. – „Pe la doctori, prin Cluj?“ – „Asta nu spune“. – „Tot de la Buna iau apă?“ – „Tot. Că e cea mai fainâ. O fată de la noi se măritase mai an în alt sat, peste deal. Și venea la două-trei zile cu damigeana, să ia apă de la Buna. Fără mumă-sa putea să trăiască, dar nu putea să trăiască fără apa pe care-o băuse la mumă-sa“. – „Uite – o provocam eu – părintele Gusti poate și fără apă de la Buna. Ce mai spune despre părintele Gusti?“ – „Apoi, el tot cu Psaltirea și cu păharul, stropși-l-ar... Doamne, iartă-mă! Și-i sărit bine de șăptezăci și cinci de ai. Și-mi scrie soru-mea, Silvia, că-n-tr-o noapte, venind criță de bat de la o cununie, o căzut părintele Gusti într-o groapă adâncă, de lângă cămin, și-o durmit acolo tătă noaptea. Și l-or aflat oamenii a doua zi, dimineață. Și n-avea pe el nicio zgaibă. Așa scrie Silvia noastră...“ – „Și nu s-or supărat pe el oamenii satului?“ încercam eu să mă apropii de graiul ei. – „Apoi, cum să se supere, domnule dragă, dacă el, după ce-și isprăvește cetaniile pentru care-i plătit de sat, stă de vorbă cu dumneata, tot așa cum stai dumneata de vorbă cu mine? Dreptu-i că, mai întâi, oamenii or vrut să-l alunge. Pe urmă, tot ei, cei mai mintoși, s-or gândit că și pe părintele Gusti tot Dumnezău ni l-o trimăs, ca să nencerce...“ – „Interesant punct de vedere!“ cădeam și eu de acord. – „Și pe urmă – continua ea, pentru a nu știu câta oară – părintele Gusti o-nvățat o mulțime de lucruri faine pentru sat. Acum, la bătrânețe, după șaptezăci de ai, le-o-nvățat el pe

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tăte. Că, mai înainte, n-o avut cum şi n-o avut de unde. Ştie să tomnească televizoare, radiouri, maşini de cusut, maşini de spălat, magnetofoane, aspiratoare, câte nu-ţi trec prin minte! Şi ce le place mai mult şi mai mult oamenilor este că nu le ia niciun ban pentru asta. Bea părintele Gusti un păhar de ginars cu ei, şi-apoi suie cu antena la subţioară până în vârful hornului, de zici că-i Sfântu' Gheorghe, cu sabia-n mână, pornit să ucidă balaurul..." Prin această mamă şi bunică adoptivă, câştigasem nu numai un membru preţios al familiei, dar şi o rădăcină, care ne lipsise până atunci. Prin ea, Transilvania devenise casa şi vatra noastră. Îmi va mai surâde, şi de astă dată, norocul? mă întreb. Va apărea şi pentru puiul meu de toamnă o altă Mama Niţa? Dar mai e mult până când vom aveam nevoie de ea... Deocamdată, fărâma aceea de viaţă încearcă să capete forme omeneşti şi conştiinţă de sine, înotând zi şi noapte, fără odihnă, în oceanul ei amniotic.

Cu câteva luni în urmă, ne-am dus la ecograf, să facem cunoştinţă cu puiul nostru de om. Cel puţin, noi cu el. De atunci, am mai fost de câteva ori, ca să-l vedem cum creşte. Dar Estera n-a vrut să-i afle sexul, ci numai să se convingă de sănătatea lui. În două-trei zile, va împlini şase luni şi vom merge din nou la ecograf. Deocamdată, când avem un pic de răgaz, şi când are şi el chef să comunice cu noi, îl urmărim cum se agită în culcuşul lui cald şi, ca să ne amuzăm, punem un balon pe pântecul Esterei, pentru ca el să poată lovi, de dedesubt, ca-ntr-o minge. „Fotbalist îl facem, dacă va fi băiat", am glumit eu, dar Estera nici n-a vrut să audă: „Ce, vrei să stau mereu cu sufletul la gură, de teamă să nu-i rupă vreun nebun oasele?"

Ziarul m-a transformat în sclavul lui. Plec de-acasă dimineaţa în zori şi mă întorc aproape de miezul nopţii. Plus/minus câteva minute. Ca la sondajele de opinie, care au devenit din ce în ce mai multe şi din ce în ce mai nerușinate. Dar, despre asta, în ziar, nu aici! Am încercat o vreme să ajung măcar la masa de prânz acasă, dar mi-a fost imposibil să fac din asta un obicei. De două-trei ori, am lăsat totul deoparte şi-am invitat-o pe Estera la o cârciumioară nostimă, cu mititei, bere şi lăutari. Chiar acolo, în oraşul vechi, aproape de buticul ei. Ne-am simţit de fiecare dată ca doi liceeni care dădeau cu tifla unei ore anoste de curs. Şi care câştigau în schimb o neuitată oră de viaţă. Dar nici obiceiul acesta nu l-am putut păstra. Estera înţelege situaţia, chiar dacă, probabil, suferă în tăcere. I-am propus să mă viziteze măcar uneori la redacţie, să luăm masa în biroul meu, în jumătatea de oră în care ne-am putea izola de lumea întreagă, ca-ntr-o capsulă cosmică. Nu s-a lăsat înduplecată. Nici n-a vrut să audă de redacţie. O acceptă, ca pe-un rău necesar. Dar nu vrea nici măcar să pună piciorul acolo. Iar dacă, aşa cum mi-a spus odată, ea socoteşte toate redacţiile de ziar din lume ca pe nişte grajduri mizerabile, atunci aş putea să-i reproşez, desigur în glumă, că mă lasă să rânesc singur grajdurile lui Augias.

Şi-a luat însă obiceiul să mă aştepte în fiecare noapte cu masa pusă. În sufrageria mare, ca pentru musafiri. Indiferent de ora la care mă-ntorc acasă. De fapt, asta am şi ajuns: un musafir în casa şi-n viaţa ei! Când i-am spus-o, a râs în hohote. „De ce casa mea?!? m-a taxat apoi. Casa noastră!" Şi m-a ţinut în braţele ei până dimineaţa. Ca-n prima noastră noapte de dragoste, de la Predeal. Acum, când divorţul de Lenormanda fusese în sfârşit pronunţat, puteam să ne gândim în modul cel mai serios la viitorul nostru. Al celor trei!

În noaptea aceea, am pus la cale şi nunta. Mă rog, nu chiar o nuntă. Dar ceva care să ne unească în faţa oamenilor. Ca şi-n faţa lui Dumnezeu. Măcar din simplul motiv că noul născut trebuie să aibă şi el o familie. Pentru ca atunci când va fi întrebat al cui este, să nu fie nevoit să spună: „Al doamnei Estera Magheru şi al domnului Pompilian Covaliu". Ar fi cel puţin prea lung şi prea complicat. La cafeaua de dimineaţă, am stabilit ultimele amănunte. La ofiţerul stării civile, ne vom prezenta singuri, ca să nu atragem atenţia nimănui. Şi să nu ne trezim cumva cu Lenormanda şi cu gălăgioşii ei fii şi prieteni, aduşi acolo să facă panaramă. Aşa cum făcuseră şi la ultima şedinţă a tribunalului, când se consfinţise divorţul nostru, dar rămăsesem în suspensie cu partajul. Ce s-ar mai bucura ziarele de scandal, şi Grig Botorcea, în primul rând, să ne tăvălească din nou prin toate sosurile lor râncede! Pentru ei, ar fi o adevărată pleaşcă! La cununia religioasă, însă – şi ne-am gândit, amândoi odată, la Biserica Zlătari – aveam nevoie de naşi. Să mai spun că aceştia nu puteau fi alţii decât Şerban şi Adina? Pe care nu trebuia să-i anunţăm decât cu o zi înainte. Ca să nu-i punem la cheltuială şi ca să nu le dăm timp să divulge, din imprudenţă, secretul acestei mici ceremonii. În aceeaşi zi, neam făcut, fiecare pe contul său, analizele medicale. După trei zile, m-am înscris pe lista de aşteptare a casei de căsătorii. Noaptea, în drum spre Estera, m-am oprit la ţiganca din colţ, de la arcade, şi i-am cerut să-mi pregătească cel mai frumos buchet de trandafiri. Când am întrebat-o cât costă, mi-a spus:

– Cât vrei matale, boierule!

Am băgat mâna în buzunar şi-am scos toţi banii pe care-i aveam la mine. Nu o avere, dar destul de mulţi. Ţiganca a strigat în urma mea:

– Haoleu, boierule! Poate n-ai văzut bine, la lumina asta de noapte...

– Nici n-am vrut să văd... i-am spus de departe, săltând buchetul de trandafiri deasupra capului. Florile astea n-au preţ...

– Hapoi, atunci, să-ţi trăiască franţuzoaica!... mi-a strigat ea, netezindu-şi bărbia cu şomoiogul acela de bani, mai înainte de a-l îndesa în fustele ei creţe.

Ar fi fost nostim să mă-ntorc din nou şi să-ntreb:

– De unde ştii că-i franţuzoaică?

Mai avem vreo zece zile, până când doamna Magheru va deveni oficial doamna Covaliu. Estera nu mai vrea să-şi păstreze numele de domnişoară, aşa cum a făcut atunci când s-a măritat cu fotograful francez, care-şi găsise sfârşitul, bietul de el, în gura fiarelor din jungla africană. Îşi reproşa că asta îi adusese şi le adusese ghinion. Nu dădea vina pe numele de Magheru, pe care-l socotea totuşi destul de norocos şi căruia îi purta în continuare întregul respect, ci pe faptul că fusese prea orgolioasă pentru a renunţa la el. Acum, îşi înfrâna de bunăvoie acest orgoliu copilăresc. Cu argumente din chiar slujba ce ne aştepta la Biserica Zlătari, când avea să i se repete, ca oricărei fete de măritat, că *se va despărţi de tatăl ei şi de mama ei şi se va uni cu bărbatul ei.* Inclusiv în ceea ce priveşte numele de familie – stabilise ea. Am rugat-o pe funcţionara de la ghişeu care mi-a primit actele să ne programeze lunea, la prima oră. Ca să fim numai noi şi ofiţerul stării civile. Am rugat-o insistent să păstreze discreţia asupra numelor noastre, plătindu-i, pentru asta, un considerabil spor de confidenţialitate. M-a încredinţat, ca toţi tinerii de azi, că totul va fi ok. Nu ştiu cât de repede sau cât de uşor va trece săptămâna asta. De un lucru sunt sigur: că abia aştept să mă văd odată dincolo de pragul ei!

În privinţa casei de la Şosea, lucrurile bat deocamdată pasul pe loc, deşi continui să public fragmente revelatoare din

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

scrisorile mamei și ale mătușii senatorului Hector Bonda. Dar acesta rămâne un simplu demers jurnalistic. Menit, ca-n toate cazurile de acest fel, să creeze un curent de opinie favorabil actului normal de justiție. Dar cum cazurile de revendicări frauduloase se-nmulțesc pe zi ce trece, aproape că nimeni nu mai ia partea adevăraților păgubași. Cu atât mai puțin într-un caz ca acela al Esterei, a cărei casă n-a fost naționalizată sau sustrasă de statul comunist într-un fel oarecare, ci furată, pur și simplu, după revoluție, de niște tâlhari de drumul mare. Dintre care unul a ajuns senator în Parlamentul țării. Ca atâția alții, din același aluat.

Un vechi coleg din presă, Trică Petrică, devenit astăzi un fel de samsar al omului de afaceri Bebe Bostanda, a venit zilele trecute la mine cu o propunere uluitoare:

– Uite, Pompi, patronul meu îi oferă doamnei Estera Magheru un milion de euro, ca să-i vândă lui drepturile pentru Palatul de la Șosea.

Văzând că privesc la el ca prin geam, s-a grăbit să pluseze:

– Și un milion de euro pentru tine!

Dar, cum tot nu-mi venisem în fire, continuă:

– Hai, nu te mai ține așa de bățos! Uite, dacă vrei, renunț și la jumătate din milionul meu... Ai, în total, două milioane jumate... Nici nu face casa banii ăștia, îți jur! Dar baștanului meu îi place locul. Aproape de Arcul de Triumf! Patriot cum îl știi și cu ambiții politice, vrea ca, de Ziua Națională a României, să primească din balconul lui parada militară și onorul la Președinte. Cu mult înainte de-a se urca pe tronul de la Cotroceni. De asta îi trebuie casa de la Șosea. Ca să-și mute acolo toată mustăria, tot statul lui major. Și pe cel al afacerilor, și pe cel al echipei de fotbal, și pe cel al partidului pe care l-a cumpărat. Acolo, în palatul acela aproape domnesc. Și cu nume sonor. Apropo, mai dă un milion pentru dreptul de a-l numi în continuare „Palatul Magheru"... Vorbește cu doamna Estera și sfătuiește-o să nu-l refuze pe domnul Bostanda. Nu te-ntâlnești toată ziua cu o asemenea ofertă. Altminteri, nu-și va câștiga casa în vecii vecilor. Pentru că nu se poate lupta ea c-un mafiot de talia senatorului Bonda. Și nu are, ca domnul Bostanda, o sută de gărzi de corp. Și nici milionul de euro pus deoparte pentru judecători. Că și ei sunt oameni! Ca noi toți, fratele meu...

Nu știam ce să fac. Nu în sensul că nu mă hotărîsem încă dacă să iau sau să nu iau în serios oferta ce-mi fusese prezentată, măcar până când aveam să i-o prezint, la rândul meu, Esterei. Deși cunoșteam dinainte răspunsul ei. Dar nu știam cum să mă port cu individul din fața mea, ce afișa o siguranță de sine care mă scotea din bocanci. Să-l fi trimis la plimbare, ar fi fost un gest grosolan și poate pripit. Să-l fi înștiințat că palatul acela, cum îl numise el, nu era de vânzare, ar fi trebuit să-i explic și de ce, și în clipa aceea nu mă simțeam în stare s-o fac. Să-i fi răspuns că aveam în continuare, și eu și Estera, încredere în justiție, ar fi murit de râs, și nu voiam să-l am pe conștiință. De aceea, i-am răspuns că ne vom gândi serios la propunerea lor.

– Dar nu prea mult... m-a sfătuit el, prietenește. Domnul Bostanda s-ar putea răzgândi. Ar putea găsi și altceva de făcut cu banii lui. De pildă, să-și mai ia un parc de la primărie. Așa cum, știi bine, a mai luat unul. Chiar pe malul marilor lacuri. De fapt, pusese ochii pe el cu intenția de a-și construi acolo el însuși o reședință de miliardar în euro (apropo, ai citit topul celor 300?). Dar s-a gândit că asta ar dura prea mult. Or, el vrea să se mute cât mai repede într-un palat gata construit. Iar Palatul Magherilor i se pare cel mai potrivit pentru ambițiile lui. Pentru pohta ce-a pohtit – cum o spune mereu, ca un Mihai Viteazu al timpului nostru. Ce, poate crezi că ăla a fost mai breaz? Tot din țânțarii de peste Dunăre se trăgea și mumăsa. Și tot de la oi venise și ea. Negustoreasă pe undeva, pe la Calafat sau pe la Zimnicea sau pe la Turnu Măgurele sau poate chiar pe la Giurgiu... Uite, dacă vrei, facem și-un pariu. De data asta, doar pe-o sută de mii. Dacă-n două luni de la semnarea cedării de către doamna Estera Magheru a dreptului de proprietate nu câștigăm procesul, să-mi zici mie cuțu! Dar banii vi-i luați la semnătură, nu trebuie să așteptați până atunci. Ei hai, nu fi abraș! La suma cu care-ai să ieși personal din afacerea asta, poți să-mi dai și mie o sută de mii! Batem palma?

– Nu fac pariuri din principiu... i-am spus, ca să scap de el.

Dar nici așa n-a plecat imediat.

– Ce-i cu tine? m-a examinat mai atent Trică Petrică. Ești cam palid. Nu cumva muncești prea mult? N-ar cam fi timpul să lași totul dracului, și să toci și tu niște parale prin Caraibe, prin Maldive sau mai știu eu pe unde?

– Am să mă gândesc și la asta... i-am spus, ca să-l văd odată plecat.

După aceea, am rugat-o pe secretară să nu mi-l mai dea niciodată la telefon.

Asta e lumea în care trăim. Lumea averilor făcute peste noapte, imediat după revoluție. Care au sporit apoi prin complicități de tot felul și, într-o oarecare măsură, prin tranzacții în aparență legale, de soiul celei care ne-a fost propusă de Bostanda și care n-ar putea să fie nici ea mai curată decât celelalte. Pentru că ar avea la bază același scenariu, aceleași jocuri de gang dintre așa-zișii oameni de afaceri și funcționarii primăriilor și-ai ministerelor, și de la care n-ar putea lipsi polițiștii, procurorii, judecătorii, politicienii corupți, până sus de tot.

Unul din primele tunuri ale lui Bebe Bostanda fusese un schimb de terenuri cu Primăria – dăduse o pârloagă de vreo 30 de hectare, cumpărată petic cu petic, pe nimica toată, de la niște țărani pricăjiți de pe undeva, pe unde și-a-nțărcat dracul copiii, și luase aceeași suprafață de teren pe linia de centură a Bucureștilor, în zona de extindere urbanistică. În câțiva ani, zona aceea devenise una rezidențială, de lux, de fițe, de porc, locul preferat al tuturor năimiților și-nvârtiților, și prețul terenului dobândit de el, cu complicitatea unor înalți funcționari publici, unși cu șperțuri grele, crescuse de câteva mii de ori. Între timp, investiți (un fel de-a spune!) în alte mii de hectare de pământ și-n alte mii de afaceri necurate, cu pui, cu hoteluri, cu fier vechi, cu case de schimb, cu jocuri de noroc sau cu fabrici de armament, banii lui se înmulțiseră ca ciupercile după ploaie. Acum era miliardar în euro și intrase în cârdășie cu Puterea și cu Dumnezeu. Pe Cel de Sus, încerca tot timpul să-l cumpere cu câțiva pumni de parale, împărțiți din când în când milogilor, și cu pomeni spectaculoase pe la Muntele Athos. Cu Cei de Jos, stătea când și când la câte-un șpriț lung, uneori televizat în direct, sprijinindu-se reciproc în multe din ticăloșiile lor, dar luându-i la refec ori de câte ori se simțea trădat. Chiar într-una din serile trecute, Bostanda dăduse fuga la un post de televiziune, ca să-l tragă de urechi pe-un amic din ăsta care, mânat de hachițele lui de ștabălău, i-l trimisese din nou pe procurorul Răscărache pe cap, ca să-i mai ia puțin sânge: „Băi, urâtule – îl atacase el fără menajamente, vorbin-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

du-i ca unei slugi netrebnice – nu-ți pune boii cu mine în jug, că ți-i scoți fără coarne!" Un cunoscut senator, aflat și el din întâmplare în studioul de emisie, încercase să-l tempereze: „În locul dumneavoastră, aș fi mai prudent". Dar Bostanda explodase, chiar mai rău decât o făcuse în primul moment: „De cine să-mi fie frică, domnule, cu miliardele mele? Să poftească individul să mă bleasască, dacă-i dă mâna. O să-mi bleasască... știe el ce!".

După fuga Ceaușeștilor și după punerea lor la zid în cazarma de lângă Târgoviște, țara scosese un oftat de ușurare. Însă curând după aceea, libertatea câștigată peste noapte se transformase, pentru cei mai mulți, în anarhie. Ajutoarele – în bani, în hrană, în îmbrăcăminte, în medicamente, în programe de televiziune gratuite – curgeau de pretutindeni. Ca și laudele pentru isprava noastră stropită din belșug cu sânge. Oferisem lumii un grandios spectacol televizat în direct, și binemeritam de la planeta întreagă. Nimeni nu-și punea problema că toate acestea aveau un preț și că el va trebui să fie plătit într-o bună zi. Deocamdată, beția libertății era năucitoare și, pentru a n-o lăsa să slăbească, oamenii intrau aproape zilnic în războaie de stradă. Nu conta cât de justificate. Fiecare avea ceva de-mpărțit: cu vecinul de scară, cu cititorul de contoare, cu gestionarul de la aprozar, cu milițianul din colț, cu șoferul de pe autobuz, cu șeful de echipă, cu secretarul de partid, cu directorul de combinat sau mai știu eu cu cine. O simplă scânteie și explozia era gata. Cât despre scriitori, nici nu mai vorbesc. Ce se sfâșiaseră până atunci, dar ce gust al sângelui simțeau acuma în nări! Comandouri constituite ad hoc colindau prin redacțiile literare, înscăunându-și oamenii lor. Mulți dintre ei cu nimic mai puțin compromiși decât cei de dinainte, dar mai atenți la schimbarea vântului și mai agili. Comparând revoluția cu un cutremur social, unii aduceau în discuție așazisele replici de reașezare. Dar nu numai despre asta era vorba. În haosul și în deruta aceea generală, existau destui pescuitori în ape tulburi care știau foarte bine ce fac. Pentru ei, prelungirea stării de anarhie, a lipsei de autoritate a statului erau mană cerească – perdeaua de fum în spatele căreia puteau să-și facă nestingheriți jocurile. În consecință, anarhia era încurajată de ei pe toate căile: pe șantierele de construcții, în întreprinderile industriale, în instituțiile școlare sau administrative, în viața satelor. Ca și cum nimic n-ar mai fi trebuit să rămână în picioare din tot ce se ridicase, cu atâta trudă, în ultimii cincizeci de ani. Nesupunerea și protestul deveniseră fapte la ordinea zilei. Grevele se țineau lanț. Fără avertisment, fără program de revendicări. Pentru că așa era moda. Ca să nu fii mai prost decât alții. Antipatic și retrograd. Pornind de la acest obicei de ultimă oră, un colaborator de la „Pământul" imaginase o grevă a pomanagiilor. A cerșetorilor de la cimitire. Cu părăsirea locului de muncă. În lipsa lor, colivele rămâneau neîmpărțite, răposații – cu buza umflată. Dar realitatea era mult mai crudă. Macarelele-turn din preajma scheletelor de beton ale blocurilor aflate în construcție înțepeniseră, ca niște cocostârci uriași, în pozițiile în care fuseseră lăsate de macaragiii plecați la revoluție și pe urmă la grevă. Strungurile cu programare numerică rămăseseră să ruginească așa cum fuseseră lăsate, cu bucățile de metal în dinți, de strungarii care uitaseră să se mai întoarcă la locul de muncă. Trenurile halucinau pe șine, la bunăvoința mecanicilor de locomotivă sătui de-atâta disciplină feroviară și a călătorilor dedulciți la libertate, care nu mai aveau întotdeauna chef să coboare tocmai la gară, fapt pentru care trăgeau semnalul de alarmă în dreptul propriilor locuințe. Iar țăranii cooperatori, ce să facă și ei? Tăbărîseră peste complexele de creștere a păsărilor sau animalelor ori peste sediile ceapeurilor și plecaseră de-acolo, după lupte la baionetă cu satul întreg, nu numai cu vaca sau porcul sau pasărea pe care apucaseră să pună mâna, dar și cu geamul sau ușa sau tabla de pe acoperișul clădirii, ba și cu ultima ei cărămidă. Eliberați astfel de grijile de mai înainte, oamenii își puteau dedica acum aproape tot timpul mitingurilor de protest. Și, pentru că profesia asta prospera, mitingiștii se organizaseră în adevărate formații de luptă, cu șefi cunoscuți și recunoscuți, practicând tarife pe sprânceană. Dacă aș fi aflat din altă parte, poate n-aș fi crezut. Dar i-am văzut eu însumi, în repetate rânduri, pe mulți dintre ei, semnând convocatorul și primindu-și onorariul, pe treptele fostei clădiri a ministerului industriei grele de pe Calea Victoriei, unde funcționa o puzderie de asociații cu nume imposibil de ținut minte și unde se strămutase, la un moment dat, și redacția ziarului „Pământul". Alergând dintr-o piață în alta, mitingiștii nici nu mai aveau timp să treacă pe-acasă ca să-nghită ceva, și se mulțumeau cu gogoșile calde și cu sucurile de import (kiwi, maracuja, avogado) care invadaseră chioșcurile răsărite la fiecare colț de stradă. Așa se face că gogoșeriile deveniseră primele semne la vedere ale liberei inițiative, ale capitalismului biruitor. În timp ce, în ascuns, vulpoii adevărați își croiseră pas cu pas drumul spre marile avuții ale țării. Așa cum își începuse urcușul și Bebe Bostanda – cumpărând pe mai nimic sute de hectare din pământul pe care țăranii și-l primiseră înapoi de la ceapeu, pământ care, în lipsa uneltelor agricole adecvate și în confuzia aceea generală, nu mai avusese în ochii lor nicio valoare. Când înțeleseseră, în sfârșit, ce-au pierdut, era prea târziu. Dar, deși putred de bogat, Bebe Bostanda putea fi socotit doar un mic copil pe lângă rechinii cei mari. Și, mai ales, pe lângă cei care își împletiseră afacerile cu politica și în fața cărora, uluit de perseverența lor în josnicie, ca și de inventivitatea lor diabolică, nu știai ce să faci mai întâi: să-i umpli cu bale de admirație sau să-i spânzuri în piața publică?

– Tu chiar nu poți să-l ierți pentru seara aceea? m-a-ntrebat Șerban zilele trecute, fără să pronunțe, din prudență, numele celui vizat. Te-nțeleg că nu ți-a picat bine... Mai cu seamă, atacul incalificabil și de nimic justificat la adresa Esterei. Totuși...

Dacă Șerban crede asta, ce să mai spun de alții? Nici nu m-am obosit să-i explic că nu despre seara aceea era vorba. Dar nici nu cred că avea nevoie de vreo explicație. El, academicianul, are impresia că știe întotdeauna totul despre tot ce se poate imagina. Și, pentru că experiența lui de viață este cu deosebire cărturărească, m-am pomenit că mă amestecă printre eroii lui Sadoveanu.

– Am senzația că lucrezi după tipicul Vitoriei Lipan... mi-a zâmbit el, expert. Încerci să-ți exasperezi victima, în speranța că, până la urmă, își va pierde capul, va ceda nervos și se va da singură de gol... Numai că omul ăsta nu-i un nătărău de cioban din Munții Rarăului... Iar cel care-și va pierde capul mă tem că ai putea fi chiar tu... Și asta, la modul cel mai concret. Lumea a-nceput să vorbească... Nu crezi că mergi prea departe?

Mai zăbovise apoi câteva minute, pentru a-mi vorbi despre fatalismul ciobanului din cunoscuta baladă văzut ca matrice spirituală a nației, ca și despre observația călinesciană, de profunzime și rafinament intelectual, în legătură cu bietul român care, aflat mereu în fața puhoaielor istoriei, s-a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

văzut nevoit să construiască pitit şi la munte, referindu-se apoi şi la teoria ondulaţiunii permanente a filosofului pe nedrept uitat Vasile Conta, care prefigurează, după părerea sa, nu numai teoria einsteiniană a relativităţii, ci şi conceptul spaţiului mioritic, deal-vale, elaborat de Lucian Blaga, pe care genialul Brâncuşi, în idealismul lui de artist post-clasic şi chiar post-modern, a-ncercat să-l ridice pe verticală, într-o coloană fără sfârşit. O aiureală întreagă.

– Numai că una e să îndrăzneşti în artă, să forţezi până la limită metafora, şi cu totul altceva să-ţi pui capul pe tăietor în viaţa de toate zilele... încheiase Şerban. Se poate trăi şi altfel.

Convins apoi că făcuse tot ce se putea pentru a mă avertiza asupra pericolelor care mă pândesc, îmi strânsese grăbit mâna şi se făcuse nevăzut.

Sigur că se putea trăi şi altfel. Însăşi viaţa mea de până-n urmă cu câteva luni dovedise asta. Ca şi atâtea alte lungi perioade de calm, ca să nu spun de laşitate, din lunga mea existenţă. Nu era nici capitalismul un rai, aşa cum crezusem că este. Dar adusese ceva mai multă libertate. Inclusiv libertatea de a crăpa de foame. Cei mai dotaţi din specie se descurcă însă în orice împrejurări. Cu atât mai mult în acest dezmăţ al liberei iniţiative. E de-ajuns să priveşti marile artere de circulaţie invadate de maşinile care, în orele de vârf, înaintează ca melcul, bară la bară, ca să-ţi dai seama câţi oameni s-au pricopsit în ţara asta. Şi e de-ajuns să priveşti către faţadele celor mai frumoase clădiri, mândria de altădată a Bucureştilor, acoperite astăzi în întregime sau în cea mai mare parte cu bannere şi reclame uriaşe, ca să-nţelegi în ce lume nebună trăim. Şi ce suntem în stare să facem, uneori pentru glorie, uneori pentru bani, alteori din demenţă pură. În această lume nebună va deschide ochii şi puiul meu de toamnă. Mă obişnuiesc greu cu ideea? Important e că mă obişnuiesc.

(Fragment din romanul *Lasă zilei scârba ei*)

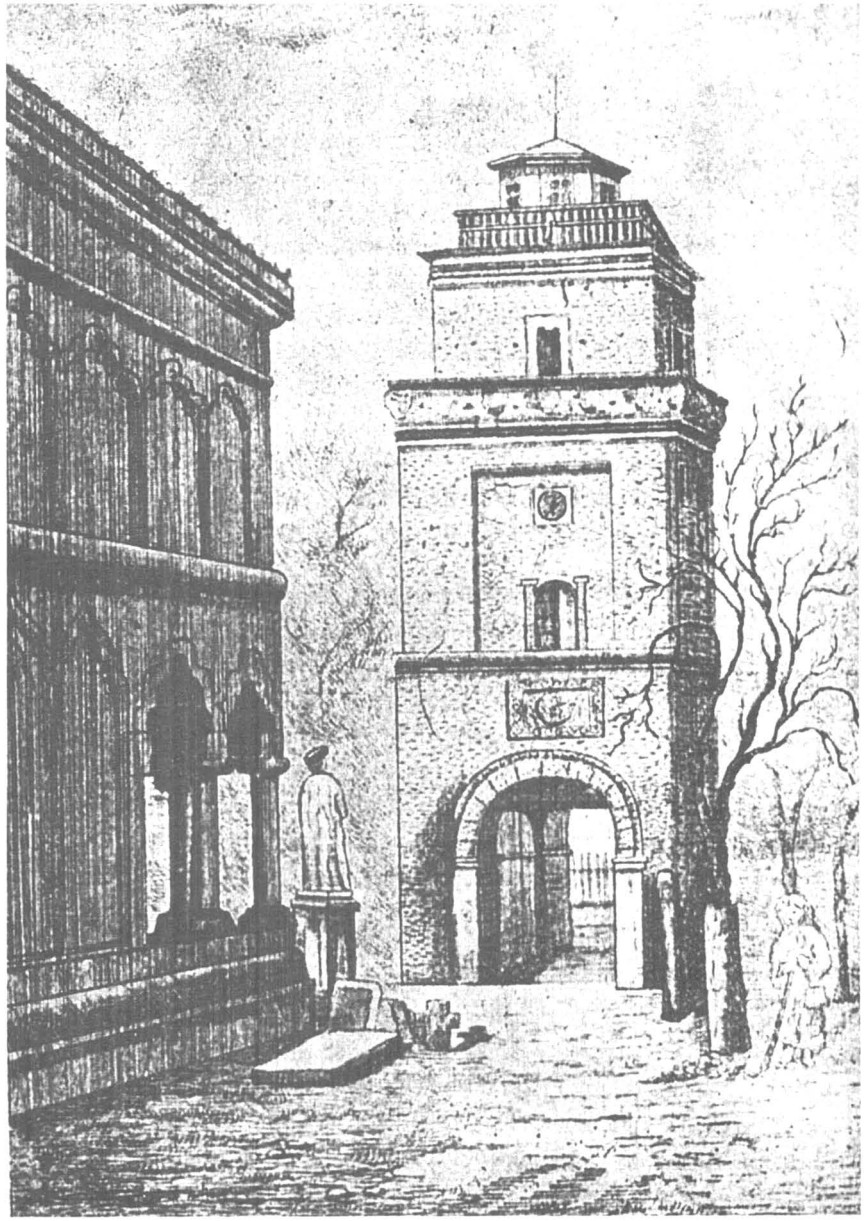

Turnul Colţei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

„De ce îşi iubesc bibliotecarii meseria?"

Claudia LUX
Preşedinte IFLA în perioada 2007-2009

Când scriu această pagină, Maratonul de la Berlin tocmai s-a încheiat. Pe străzile lui s-au aflat aproape 40.000 de alergători, într-o zi de toamnă aurie, iar oameni din întreaga lume au urmărit de la distanţă spectacolul. Haile Gebrselassie din Etiopia şi-a depăşit propriul record, ajungând să fie primul om din istorie care a parcurs distanţa Maratonului în două ore şi patru minute. Irina Mikitenko din Germania a câştigat, după o cursă fantastică, proba pentru femei.

N-am înţeles niciodată cum poate cineva să alerge cinci kilometri, nicidecum să reziste 42! Este fascinant să vezi cum oamenii îşi concentrează întreaga energie pentru atingerea acestui obiectiv, cum se pregătesc luni şi ani pentru a putea lua parte la acest eveniment. Aş vrea să ştiu câţi bibliotecari participă la maraton. Lista cu rezultate nu este reprezentativă pentru profesiunea noastră, dar cunosc cel puţin câţiva lucrători în bibliotecile germane care aleargă la Maratonul de la Berlin.

Am avut o serie de evenimente care s-au desfăşurat în legătură cu Congresul IFLA. Şi totuşi, câte pagini am scris noi în revistele de specialitate despre bibliotecari şi sport? Doar foarte puţine, şi era vorba despre nişte meciuri de fotbal între angajaţii noştri din Austria, Germania şi Italia. Ultima dată au jucat pe cel mai mare stadion din München.

După cum se ştie, noi – bibliotecarii – nu prea avem renumele unor alergători la maraton. Dar în realitate chiar suntem. Rareori se mai găseşte un grup de oameni mai dedicat profesiei, care să se identifice într-atât cu instituţiile şi oamenii pe care îi deservesc. Puţini mai sunt cei atât de mândri de meseria lor. Majoritatea bibliotecarilor îşi iubesc munca. Şi oare de ce? Există vreun motiv obiectiv pentru aceasta?

Bibliotecarii nu sunt – de obicei – prea bine plătiţi, iar instituţiile la care lucrează se află constant în dezbateri cu politicienii, care nu înţeleg de ce bibliotecile se dezvoltă, de ce au mereu nevoie tot mai mare de bani pentru achiziţii sau personal. Ei sunt deseori presaţi de către politicieni, care nu doresc întotdeauna ca bibliotecile să faciliteze răspândirea cunoaşterii printre oameni, aplicând – mai direct sau mai subtil – o anumită cenzură. Are astfel loc un adevărat maraton al argumentelor necesare pentru a aşeza problema bibliotecilor pe ordinea de zi a factorilor de decizie.

Totuşi, de ce îşi iubesc bibliotecarii meseria?

Să fie oare din cauza atmosferei din bibliotecă, acest templu al cunoaşterii, acest nou „forum" al cetăţii? Să fie oare posibilităţile actuale ale lumii, ce se deschid către noi prin intermediul media şi al cărţilor? Poate sentimentul minunat că putem oferi ajutor cuiva care caută un răspuns? Sau poate doar simpla noastră bucurie, aceea de a învăţa permanent mai multe despre lume şi ideile creatoare ale omenirii? Cu siguranţă că fiecare dintre noi putem să argumentăm care este motivul pentru care ne iubim profesia. Şi când faceţi aceasta, vă rog să începeţi prin a vă împărtăşi şi celorlalţi pasiunea. Faceţi aceasta pentru a oferi tuturor noua imagine a bibliotecarului. Faceţi aceasta pentru a le explica de ce bibliotecile trebuie să se afle în fruntea ordinii de zi a momentului. Dar şi pentru a-i convinge pe cei tineri să intre în profesia noastră, pentru că avem nevoie de mai mulţi doritori să parcurgă maratonul dedicat bibliotecilor de pretutindeni.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Congresul Mondial al Bibliotecilor şi Informaţiei
Québec, 2008

Cuvântul de deschidere al preşedintelui IFLA, Claudia Lux

Stimaţi membri participanţi la Congres,
Stimaţi preşedinţi şi directori de asociaţii interbibliotecare,
Distinşi oaspeţi şi colegi,

Este o mare bucurie să mă aflu aici, cu dumneavoastră, la deschiderea oficială a Congresului Internaţional al Bibliotecilor, la cea de-a 74-a ediţie a Conferinţei Generale a Consiliului IFLA. Vă mulţumesc tuturor pentru participarea la acest mare eveniment, organizat în minunatul oraş Québec din Canada.

Acestea sunt o ţară şi un guvern care aşează problemele bibliotecilor în fruntea ordinii de zi, beneficiind totodată şi de un puternic sprijin din partea Congresului, o ţară cu un nivel profesional ridicat al activităţii în domeniu, cu noi sedii remarcabile, cu biblioteci în cele mai îndepărtate şi mai izolate zone rurale, care sunt conectate la patrimoniul cultural mondial prin intermediul satelitului, o ţară ai cărei bibliotecari au jucat de-a lungul anilor un important rol în cadrul IFLA, oferind un ajutor valoros. Un exemplu remarcabil în acest sens este finanţarea organizaţiei Bibliomondialis, cu scopul de a susţine zece colegi din ţări în curs de dezvoltare să participe la acest Congres .

Să mulţumim ţării gazdă pentru eforturile depuse în organizarea Congresului aici, în Québec – acest oraş ce ne întâmpină cu chipul său încântător, încărcat de 400 de ani de istorie, oraş al cărui nume „kebek" înseamnă în limba locuitorilor băştinaşi „potecă îngustă".

Limbile sunt asemenea trenurilor, ce ne poartă în profunzimea diferitelor culturi. Noi, bibliotecarii, cunoaştem foarte bine importanţa limbilor străine, pentru că oferim acces la materiale din diverse limbi, chiar dacă nu cunoaştem aceste limbi. Politica oficială IFLA în acest sens este de a lucra în şapte limbi oficiale, în trei noi centre lingvistice. Ne-am deschis propria pagină web pentru traduceri ale lucrărilor de specialitate şi pentru a oferi îndrumare în toate limbile folosite de membrii noştri. Aflându-ne aici, în Québec, nu trebuie să uităm că a citi sau a comunica în limbi internaţionale precum engleza sau franceza reprezintă încă un privilegiu pentru mulţi dintre bibliotecari.

Dar cei cărora ne adresăm? Mulţi dintre aceştia abia dacă îşi cunosc limba propriei ţări. Noi suntem cei care trebuie să găsim modalităţi prin care să aducem patrimoniul cultural al omenirii în fiecare ţară şi în fiecare limbă, astfel încât să poată fi înţeles şi folosit de către toţi.

În biblioteci şi pe Internet există o mulţime de informaţii „ascunse" publicate în diferite limbi. Va fi nevoie de descifrarea lor în viitor? Vom distribui bibliotecilor din toată lumea aceste informaţii? Care este şi care va fi rolul bibliotecilor în acest sens? În prezent, susţinem activităţi noi pentru completarea datelor din cataloage, prin care se poate asigura o mai bună informare. Prin scheme şi rezumate, asigurăm un acces mai direct la publicaţiile electronice sau în format tipărit. Tot mai multe biblioteci îşi scanează colecţiile multilingvistice şi, în condiţiile libertăţii de copyright, le plasează pe Internet pentru a putea fi folosite de nenumăraţi utilizatori! Ceea ce fusese nedezvăluit într-o colecţie arabă, în cadrul unei biblioteci europene, este acum accesibil pe Internet, la fel cum ziare spaniole vechi de câteva sute de ani sunt acum digitizate şi puse la dispoziţia publicului. Conservarea şi răspândirea patrimoniului cultural universal este şi va rămâne una dintre sarcinile prioritare ale bibliotecii şi ale angajaţilor săi. Aceasta reprezintă o contribuţie majoră la susţinerea accesului la cultură şi informaţie pentru toţi.

Realizând acest deziderat, şi eliminând barierele, ne atingem scopul. Dar cu toţii ştim că acest nivel profesional ideal nu se aplică încă în toate bibliotecile şi tuturor utilizatorilor. Bibliotecarii se străduiesc pentru a estompa diferenţele dintre cunoaştere şi ignoranţă, cu ajutorul unui sistem elaborat de culturalizare, perfecţionare şi învăţare de lungă durată. Sute de poveşti de succes le explică celor interesaţi cum unii oameni au descoperit – cu ajutorul bibliotecilor – noi modalităţi de a învăţa şi de a munci, câştigându-şi astfel dreptul la o viaţă mai bună. Acesta este, dragi colegi, rezultatul muncii depuse de voi cu atâta entuziasm, pentru a contribui la schimbări reale în vieţile oamenilor.

Tema Congresului de anul acesta este *Biblioteci fără frontiere – Navigând către o înţelegere la nivel universal.* Bibliotecile reprezintă porţi către acest tip de înţelegere, iar diversitatea culturală este o valoare în lumea internaţională a cărţii. *Manifestul pentru Biblioteci Multiculturale*, editat de IFLA, stimulează activităţile acestor instituţii, pentru atingerea acestui scop. De la poveşti pentru copii până la o largă ofertă de lucrări ştiinţifice, activităţi ce nu fac nicio deosebire de rasă, naţionalitate sau credinţă, bibliotecile au posibilităţi crescute de a ajuta oamenii să trăiască în pace, unii alături de ceilalţi. În multe cazuri, acestea joacă un rol esenţial în înţelegerea şi comunicarea dintre foşti adversari. Nu poate exista toleranţă universală fără respect. Într-o lume a păcii, cheia este respectul pentru culturi, atitudini şi stiluri de viaţă diferite. Chiar şi acolo unde nu putem înţelege, putem totuşi să respectăm diversitatea.

Aceasta trebuie să includă şi respectarea integrităţii personale a utilizatorilor, protejarea datelor lor personale. Trebuie să fim precauţi şi să luăm măsuri împotriva oricăror activităţi noi care, sub pretextul că luptă împotriva terorismului, ne pot folosi – pe noi sau instituţiile noastre – pentru a monitoriza şi controla lecturile cititorilor noştri. Noi trebuie să apărăm principiile accesului liber la informaţie şi ale libertăţii de exprimare. În acest sens, protejarea datelor personale este o condiţie foarte importantă.

După Congres, unii dintre delegaţi vor merge să viziteze frumuseţile naturale ale Canadei şi ale zonelor din Nord. Protejarea lor şi a mediului natural este o sarcină importantă. Nu mai putem privi azi calota glaciară fără să ne gândim la faptul că aceasta se topeşte constant. Încălzirea globală este un subiect general, iar problemele legate de mediu devin tot mai mult parte din activitatea bibliotecarilor. De la uraganul Katrina până la tsunami din Asia, sau la teribilul cutremur din

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

China, aceştia s-au aflat mereu printre victimele dezastrelor naturale. De aceea, trebuie să fim pe ordinea de zi a factorilor de decizie. Probabil că nu vom schimba noi impactul tehnologic asupra mediului, dar putem să contribuim la activitatea oamenilor de ştiinţă. Putem stimula şi dezvolta depozitele de carte ale universităţilor, pentru a salva materiale şi date din cercetare şi pentru a le oferi comunităţii ştiinţifice în scopul de a dezvolta soluţii optime pentru viitorul planetei. Bibliotecile constituie puncte-forte în susţinerea societăţii informaţionale, prin experienţa lor în reţele de Internet, în organizarea informaţiilor, în depozitarea şi distribuirea lor. Bibliotecarii reuşesc cu succes să găsească modalităţi de conservare digitală a acestor informaţii, lucrând împreună cu diferiţi parteneri. În viitor, acest deziderat va fi în totalitate atins.

Dar mai avem până atunci! Susţinere durabilă înseamnă legătura bibliotecii cu oamenii, ceea ce îi conferă componenta socială, care va fi tot mai importantă în viitor. „Biblioteci fără frontiere" nu este doar un slogan, este o invitaţie la acţiune, la deschiderea către societate mult mai mult decât până acum, la utilizarea crescută a instrumentelor sociale oferite de Internet, furnizând informaţii tuturor.

Bibliotecile acţionează ca porţi către cunoaştere şi cultură, asigurând accesul la informaţie, la idei şi opere de creaţie în cele mai diverse forme. Într-un timp al conectării la viteze maxime, bibliotecile trebuie să se adapteze rapid la schimbări. Numai că ele conţin şi un sector al recreerii, un sector al reflecţiei. Acesta este motivul pentru care noile sedii au nevoie de noi spaţii – pentru a învăţa şi a gândi într-o atmosferă propice creativităţii, spaţii care să reflecte ideatica umană, dar şi spaţii care să permită retragerea, izolarea din tumultul vieţii cotidiene. Bibliotecile trebuie concepute ca locuri publice, destinate includerii sociale şi învăţării de lungă durată. Nu putem schimba lumea, dar putem fi mai activi oferind valorile bibliotecilor oricui are nevoie de ele, şi folosindu-le activ. Tema principală a mandatului meu este efortul pe care trebuie să îl depunem pentru trezirea conştiinţei publice, ca şi aşezarea problemelor bibliotecii pe ordinea de zi a factorilor de decizie ai lumii. Bibliotecarii de pretutindeni au folosit acest motto şi şi-au sporit activităţile de susţinere. Săptămâna care ne aşteaptă va fi o bună ocazie pentru schimburi profesionale şi inspiraţie reciprocă în privinţa planurilor noastre de viitor. Legăturile noastre în cadrul IFLA şi în cadrul asociaţiilor de profil din diferite ţări reprezintă garanţia dezvoltării viitoare a serviciilor de informare prin intermediul bibliotecilor, destinate îmbunătăţirii vieţii oamenilor din întreaga lume. În acest spirit, vă urez un Congres Internaţional al Bibliotecilor şi Informaţiei plin de succes aici, în Québec!

Traducere de Cristina STAICU
(Din „IFLA Journal", Vol. 34 (2008) Nr. 4, pp. 325, 333 – 336)

Discursul de deschidere al guvernatorului general al Canadei, Michaëlle Jean

Bine aţi venit în Québec! Iată că ne întâlnim aici, la izvoarele maiestuosului fluviu Saint-Laurent, care ne aminteşte de semnificaţia amerindiană a cuvântului Québec, în acest oraş încărcat de istorie şi în acest an care marchează cea de-a 400-a aniversare a fondării sale de către exploratorul francez Samuel de Champlain şi de către tovarăşii lui de călătorie. Această aniversare aminteşte de epopeea fabuloasă a primelor traversări şi a noilor începuturi pe pământ american, pentru a-l cita pe Père le Jeune. Champlain a povestit şi a ilustrat aceasta detaliat în patru lucrări succesive între anii 1603 şi 1632, în carnete de călătorie care acoperă aproape în totalitate călătoriile sale în Americi şi popasurile sale în Canada.

Povestirea explorărilor şi descoperirilor sale ne-a parvenit aproape în întregime, deoarece lucrările sale au fost publicate în cursul vieţii sale şi conservate în biblioteci şi în arhive. De altfel, datorită iniţiativei unui bibliotecar, abatele Laverdière, profesor de istorie la seminarul din Québec în acelaşi timp, aceste texte au fost reeditate două secole mai târziu. Fără îndoială că, fără publicarea şi conservarea carnetelor de călătorie ale lui Champlain şi a lucrărilor referitoare la acestea, această pagină decisivă a istoriei noastre, pe care noi o celebrăm în acest an, ne-ar fi scăpat.

Vă invit, de altfel, să vizitaţi în cursul acestui sejur Citadela Québec-ului, recunoscută ca sit-ul militar istoric cel mai bine conservat din America de Nord şi care adăposteşte de asemenea reşedinţa oficială a guvernatorului general. Aici veţi vedea o importantă clădire patrimonială, Reduta, ridicată de către Sieur de Frontenac în 1693, pe care noi am restaurat-o pentru a expune aici Marea carte a lui Champlain, operă monumentală oferită de către oraşele franceze La Rochelle, Rochefort şi Royan cu ocazia celei de-a 400-a aniversări a Québec-ului.

Cred, ca şi voi, că întreg spaţiul consacrat difuzării cunoaşterii şi a marii aventuri a umanităţii tocmai a luminat şi a îmbogăţit patrimoniul nostru colectiv. Aceasta înseamnă că rolul vostru, în calitate de păstrători ai memoriei lumii, a fost întotdeauna crucial pentru dezvoltarea umană: începând cu tăbliţele de argilă conservate în arhivele şi bibliotecile palatului regelui din Asiria până la era digitală, trecând prin legendara bibliotecă din Alexandria.

De-a lungul istoriei, a fost nevoie de clarviziunea şi angajamentul oamenilor convinşi, ca şi voi, de importanţa scrierilor şi a oricăror mărturii care fac ca aceste cuvinte să traverseze secolele, frontierele şi să ajungă până la noi. Noi datorăm acestor conservatori de manuscrise, acestor copişti, acestor fondatori de biblioteci şi arhive, acestor spirite strălucitoare accesul la înţelepciunea lui Aristotel, Sofocle şi Euripide la mii de ani după moartea lor, ascultarea partiturilor unor compozitori de geniu precum Mozart.

Bibliotecile şi ştiinţele conexe s-au născut datorită ideii de perenitate şi universalitate întâlnită la toate marile civiliza-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ţii, încă de la apariţia scrierii: aceea de a reuni toate cunoştinţele lumii, aşa cum visa Jorge Luis Borges, la o bibliotecă care să conţină toate operele de la începuturi şi până în zilele noastre.

Ori, istoria ne-a arătat cu câtă furie şi brutalitate bibliotecile şi cărţile au fost puse la index, câte comori fragile şi preţioase au fost transformate în cenuşă. Două milioane de cărţi, din care 3.000 de manuscrise rare au fost transformate în scrum în noaptea de 25-26 august 1992, atunci când biblioteca din Sarajevo a fost bombardată şi incendiată. A fost ca şi cum două milioane de stele s-au stins pentru totdeauna.

Aceasta ne conduce la demonstrarea faptului că păstrarea informaţiei, oferirea ei şi încurajarea unei largi distribuiri a ideilor, gândirii critice, umanismului şi întregii forţe creatoare reprezintă ideal ce nu va putea niciodată să fie total protejat de ignoranţă sau forţe distructive.

Trebuie, deci, să fim vigilenţi şi să protejăm acest ideal, muncind constant şi democratizându-l ca pe un bun comun, de bază, ca pe o resursă esenţială a vieţii.

Şi, trebuie să recunosc, acest ideal nu a fost niciodată atât de la îndemână aşa cum pare a fi el astăzi, într-un moment în care noile tehnologii oferă bibliotecilor, arhivelor şi instituţiilor de patrimoniu posibilităţi aproape nelimitate. Însăşi natura documentelor s-a schimbat, datorită modului în care sunt create, distribuite şi conservate. Azi, documentele depăşesc limita cuvântului scris, incluzând înregistrări sonore, video şi filme. Am intrat în era bibliotecii multimedia.

Noile suporturi permit ceea ce era de neimaginat acum un sfert de secol. Astăzi este posibilă asigurarea perenităţii operelor, a urmelor de civilizaţie şi a mărturiilor păstrate prin tradiţie orală. Datorită acestor suporturi putem face în aşa fel încât orice urmă de civilizaţie să fie păstrată.

În Canada, noi ştim cât este de important să protejăm culturile ancestrale, în special cele ale primelor populaţii, cu cele mai adânci rădăcini pe acest continent, primele naţiuni, inuiţii şi metişii.

Este necesar să facem totul pentru a proteja bogăţia legendelor lor, istoria lor, cutumele lor, cunoştinţele lor, modul lor de viaţă.

Este esenţial să-i ajutăm să regăsească urmele a tot ce au fost deposedaţi prin colonizare şi de a prezerva acest patrimoniu unic. Multe limbi au dispărut deja din cauza unei dezastruoase indiferenţe.

Cel mai bun mod pentru a lupta împotriva efectelor indiferenţei este cunoaşterea. Nu acesta era proiectul ambiţios al lui Diderot şi al *Enciclopediei* sale, în Secolul Luminilor?

Ori, voi, bibliotecarii şi arhiviştii, ştiţi să faceţi în aşa fel încât cunoştinţele să străbată zidurile instituţiilor voastre. Datorită digitizării şi web-ului voi reuşiţi să eliminaţi constrângerile de spaţiu şi acces. Voi aveţi în mâini instrumente puternice de dezvoltare şi democratizare.

Postarea bibliotecilor pe web a permis, cu siguranţă, crearea de noi reţele şi stabilirea de legături nesperate între diverse domenii de cunoaştere şi diverse discipline. Este o adevărată descătuşare a instituţiilor de informare, a bibliotecilor şi a domeniilor lor de competenţe, o descătuşare care antrenează un acces fără precedent la cunoaştere. În acest context, voi sunteţi nu numai păstrători ai memoriei şi trans-mitători ai cunoştinţelor, dar şi păstrători ai conţinuturilor şi sensurilor.

Pot spune că, fără voi, noile tehnologii nu ar fi decât nişte cochilii goale. Sunt convinsă că bibliotecile tradiţionale şi virtuale – căci, după părerea mea, amândouă îşi au locul lor – trebuie mai mult ca niciodată să ne însoţească în această mişcare de deschidere şi acces întotdeauna mai mare la diversitatea culturilor şi cunoştinţelor. Bibliotecile, mari şi mici, trebuie de asemenea să ne ghideze în căutarea noastră şi în înţelegerea locului pe care noi îl avem în istorie şi în lume.

În ţara în care m-am născut, Haiti, alături de criza alimentară, viaţa scumpă, insecuritatea şi falimentul instituţiilor, accesul la educaţie este în fruntea preocupărilor. Setea de a învăţa şi dorinţa de instruire îi împing pe tinerii, care nu dispun de electricitate acasă, să stea împreună la lumina lămpilor cu gaz pentru a-şi face lecţiile şi a citi orice le cade în mână. Spuneţi-le lor despre bibliotecile deschise pentru toţi, locuri fabuloase de descoperire, şi iată-i că şi încep să viseze.

Alberto Manguel, romancier canadian de origine argentiniană, eseist, traducător, eminent poliglot, mare colecţionar de cărţi, cititor împătimit şi generos – care i-a citit timp de doi ani lui Borges, orb – descrie astfel orele sale de visare în biblioteci: „Simt o mare bucurie să mă pierd printre mormanele de cărţi, cu convingerea superstiţioasă că o ierarhie stabilită a literelor şi a cifrelor mă va conduce într-o zi la destinaţia promisă". Îmi place să cred că această destinaţie promisă despre care vorbeşte Manguel este spaţiul vital al oricăror posibilităţi, la care noi toţi sperăm şi visăm.

Niciodată nu voi uita ziua când mama mi-a pus în mână prima carte. Această primă carte mi-a deschis ochii, spiritul şi inima spre lume.

Ieri, eram, printre altele, o susţinătoare a bibliotecii dintr-un cartier defavorizat în care am trăit mai mult de 15 ani, în sud-estul Montrealului, şi am contribuit la dotarea acesteia, ca şi la cea a micii şcoli primare frecventate de numeroşi copii care nu aveau nicio carte, nici cel puţin o revistă.

Astăzi, guvernatorul general care se află în faţa voastră doreşte din toată inima să vă ajute pentru punerea pe picioare a locurilor de lectură pentru copii şi a bibliotecilor în comunităţile izolate, care sunt printre cele mai dezavantajate din ţara noastră. În cursul numeroaselor mele deplasări pe tot cuprinsul Canadei şi al vizitelor de stat în ţările în curs de dezvoltare, am întotdeauna în bagajele mele cutii cu cărţi pe care le distribui tinerilor.

Sunt încântată să văd că aţi invitat alături de un mare număr de specialişti şi pe fostul vice-guvernator de Ontario, prietenul meu James Bartleman, care a contribuit printr-un mare efort la punerea pe picioare a unei vaste reţele de lectură, de biblioteci şcolare în comunităţile situate la nord de Ontario. Visul nostru este de a face din asta o iniţiativă naţională. Contează fiecare cuvânt, fiecare gest, fiecare carte, fiecare bibliotecă, fiecare mediatecă.

Salut angajamentul şi devotamentul vostru pentru o cauză dragă mie şi vă doresc să aveţi discuţii fructuoase în acest oraş, în acest an aniversar.

Mulţumesc şi congres reuşit!

Traducere de Cornelia RADU

(Din „IFLA Journal", Vol. 34 (2008) Nr. 4, pp. 326-329)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Măsurarea calităţii
Măsurarea performanţelor în biblioteci
(IV)

Roswitha POLL
Peter te BOEKHOST

A. Resurse, infrastructură
A.1 Aria de acoperire per capita

Fond/Condiţii/Context

În ziua de azi, instituţiile cer şi primesc responsabilităţi mai mari pentru folosirea spaţiului bibliotecilor lor. Ele trebuie să ştie cum creşte misiunea educaţională a instituţiei şi care sunt costurile" (*Biblioteca, ca loc*, 2005, p. 8).

Acum, când din ce în ce mai multe informaţii sunt accesibile prin intermediul unui calculator, instituţiile finanţatoare tind să facă economii când vine vorba de clădirea bibliotecii; bibliotecile rămân importante ca locuri pentru cercetare, studiu, lectură, sau participare la evenimente culturale. „Varietatea şi combinarea resurselor, serviciilor, spaţiilor şi activităţilor conferă bibliotecii o destinaţie de aventură academică şi valoroase descoperiri". (Demas, 2005, p. 28)

În timp ce, la început, planificarea clădirilor bibliotecii era focalizată pe spaţiul destinat colecţiilor şi pe serviciile tehnice ale bibliotecii, astăzi, planificarea presupune cunoaşterea activităţilor desfăşurate de utilizator în bibliotecă. Spaţiul pentru activităţile utilizatorului, inclusiv zonele pentru întâlniri şi recreere, a devenit o chestiune importantă pentru bibliotecă în îndeplinirea obiectivelor sale.

Schimbările tehnologice şi creşterea familiarizării utilizatorilor cu serviciile electronice vor afecta planificarea spaţiilor destinate utilizatorului în biblioteci. Un studiu Delphy din 2005 pentru bibliotecile de ştiinţe medicale vede următoarele progrese în ceea ce priveşte spaţiile destinate utilizatorului: „Experţii noştri cred că până în 2010, majoritatea utilizatorilor vor frecventa bibliotecile de ştiinţe medicale nu pentru a avea acces la informaţii, ci pentru a economisi timp sau pentru a adăuga o mai mare valoare serviciilor informaţionale şi pentru un loc în care să colaboreze şi să studieze... Pentru a atrage utilizatorii, va fi ceva obişnuit pentru bibliotecile de ştiinţe medicale să furnizeze acces la servicii alimentare, în interiorul sau adiacent bibliotecii. Comunităţile de studiu vor deveni, de asemenea, un lucru obişnuit, deoarece utilizatorii au nevoie atât de ajutor în utilizarea informaţiilor, cât şi de uneltele necesare pentru a le accesa. Bibliotecile vor continua să includă atât grupuri de studiu închise, cât şi zone deschise destinate studiului în linişte, pentru a satisface necesităţile utilizatorului, atât pentru lucrul în grup, cât şi pentru intimitate". (Logan şi Starr, 2005, p. 32)

Definiţia indicatorului

Aria de acoperire a reţelei de biblioteci pentru 1.000 de membri ai populaţiei bibliotecii trebuie să fie deservită.

Aria de deservire în înţelesul acestui indicator include spaţiile pentru lectură şi lucru pentru utilizatori, locuri de studiu speciale, spaţiu pentru împrumut, referinţe şi servicii de instruire pentru utilizator, zone de depozitare cu acces liber, spaţiu pentru expoziţii şi evenimente, ca şi multe alte spaţii destinate serviciilor pentru utilizator, incluzând sălile, scările, holurile şi încăperile funcţionale.

Spaţiile care de obicei nu sunt accesibile utilizatorilor sunt excluse.

Populaţia deservită este numărul de persoane cărora biblioteca se obligă să le furnizeze serviciile sale. Pentru bibliotecile publice, aceasta ar fi în mod normal populaţia comunităţii (sau a unei părţi a comunităţii); pentru bibliotecile universitare, aceasta ar fi, în mod normal, totalul studenţilor şi personalului universitar din instituţie.

Scopurile indicatorului

Indicatorul estimează dacă spaţiul per utilizator este proporţional cu populaţia bibliotecii şi totodată este acordată prioritate serviciilor utilizatorului de către bibliotecă şi de către instituţia finanţatoare. Este relevant pentru toate bibliotecile care deservesc o populaţie bine definită.

Comparaţia între bibliotecile cu destinaţie, structură şi clientelă similare este posibilă, dacă sunt avute în vedere anumite condiţii speciale (de exemplu, o nouă clădire, activităţi speciale ale bibliotecii).

Metoda

Spaţiul pentru utilizator este măsurat în metri pătraţi.

Membrii populaţiei deservite sunt socotiţi ca persoane, nu ca FTE (echivalentul *full-time*). Astfel, studenţii care învaţă în sistem de frecvenţă redusă sau personalul din instituţiile universitare vor fi socotiţi fiecare individual.

Spaţiul pentru utilizator în metri pătraţi este stabilit în relaţie cu numărul de persoane al populaţiei deservite, împărţit la 1.000.

Interpretarea şi folosirea rezultatelor

Un scor mai mare ar fi, în mod normal, considerat mai bun. Indicatorul poate fi influenţat de studiu, lectură şi facilităţile de întâlnire care sunt oferite de instituţia sursă a bibliotecii în afara bibliotecii propriu-zise, sau de o altă instituţie aflată lângă bibliotecă.

Dacă aria de deservire a utilizatorului pare insuficientă în comparaţie cu alte biblioteci, atunci biblioteca ar putea, bineînţeles, să solicite fonduri pentru construcţie. Ar putea fi util pentru astfel de acţiuni să se arate rezultatele sondajelor privind satisfacţia utilizatorului, dacă utilizatorii se plâng de un spaţiu inadecvat studiului, de lipsa de spaţii liniştite sau zone de studiu în grup.

Dar proiectele de construcţie durează foarte mult. Un drum mai scurt ar putea fi să privim spre spaţiile destinate ser-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

viciilor adiţionale/colaterale şi să vedem dacă o parte din acel spaţiu nu poate fi redistribuită şi transformată în spaţiu destinat utilizatorului. De exemplu, bibliotecile care îşi transformă cataloagele au folosit spaţiul destinat înainte vechilor cataloage pe hârtie pentru a face spaţii de lucru destinate utilizatorului.

O altă soluţie ar putea fi contopirea unui serviciu cu cel al altei instituţii, de exemplu, centru IT al instituţiei, cu scopul de a găsi noi spaţii destinate noilor servicii pentru utilizatori, cum ar fi centrele/comunităţile de informatică.

Bibliotecile au colaborat, de asemenea, cu firmele comerciale pentru a găsi fonduri pentru a construi anexe combinate, de exemplu o librărie şi o sală de lectură.

Exemple şi lecturi suplimentare

Indicatorul, aşa cum este descris mai sus, este folosit de către proiectul german de cotare BIX (BIX. Indexul de bibliotecă). În 2005, BIX a arătat următoarele rezultate (BIX, 2006):

Biblioteci publice

Spaţiul pentru utilizator în m² per 1.000 capita

Comunităţi sub 15.000 locuitori: buget 50,5; maxim 121,7; minim 20,3.

Comunităţi cu 15.000 – 30.000 locuitori: buget 35,0; maxim 85,3; minim 7,9.

Comunităţi cu 30.000 – 50.000 locuitori: buget 27,5; maxim 58,4; minim 6,9.

Comunităţi cu 50.000 – 100.000 locuitori: buget 26,3; maxim 44,6; minim 9,2.

Comunităţi cu peste 100.000 locuitori: buget 23,6; maxim 52,3; minim 5,9.

Biblioteci universitare

Spaţiul pentru utilizator în m² per 1.000 capita

Universităţi de ştiinţe aplicate: buget 359,3; maxim 676,3; minim 97,1.

Universităţi în sistem *one-tier*: buget 832,7; maxim 2.490,8; minim 286,7.

Universităţi în sistem *two-tier* (luată în considerare doar biblioteca centrală): buget 322,1; maxim 807,5; minim 37,8.

Rezultatele demonstrează că această comparaţie este semnificativă doar între bibliotecile cu destinaţie şi populaţie similare. Bibliotecile publice oferă semnificativ mai puţin spaţiu pentru utilizator, deoarece utilizatorii lor, de obicei, nu lucrează în bibliotecă. Bibliotecile publice din comunităţile mai mici ating mai uşor scorurile cu acest indicator, pentru că va exista un spaţiu de bază anume pentru utilizator (de exemplu pentru zona de împrumut), care nu va fi mai mic în comunităţile mici.

Bibliotecile universitare oferă largi spaţii de studiu şi lucru destinat utilizatorilor. În sistemele *two-tier*, cu biblioteci separate ale institutelor, va fi aproape imposibil să se separe spaţiul destinat utilizatorului în biblioteca institutului de alte funcţionalităţi/funcţii. De aceea, în BIX este luat în considerare doar spaţiul bibliotecilor centrale din sistemul *two-tier*.

Este mai uşor de comparat spaţiul total al bibliotecii cu populaţia. Asta se face, de exemplu, prin intermediul statisticilor SCONUL (Creaser, 2006). SCONUL, Societatea Bibliotecilor colegiale, naţionale şi universitare din Marea Britanie, măsoară „spaţiul tradiţional per student FTE" în metri pătraţi. Spaţiul pentru serviciile de bibliotecă „non-tradiţionale", cum ar fi legătoriile sau centrele de multiplicare, este exclus. Rezultatele nu variază mult între 1994 – 95 şi 2004 – 05, dar au arătat o medie între 0,82 şi 0,90 m² de spaţiu per echivalent student full-time.

Statisticile CAUL (Consiliul Bibliotecilor Universitare Australiene) socotesc spaţiul total al bibliotecii în m² şi totalul persoanelor din populaţie, incluzând studenţii, personalul universitar şi non-universitar. Comparând aceste date în statisticile online se arată o valoare medie de 0,67 m² per persoană (statisticile CAUL online).

Un studiu efectuat în bibliotecile universitare din Polonia a calculat spaţiul total de bibliotecă per membru al populaţiei şi a găsit pentru 2003 un scor mediu de 0,27 m² pentru bibliotecile universitare şi 0,15 m² pentru bibliotecile universităţilor tehnice (Derfert-Wolf, Górski şi Marcinek, 2005).

Comparaţia între spaţiul total al bibliotecii şi populaţie ne-ar putea induce în eroare, deoarece spaţiul destinat activităţilor speciale ale bibliotecii (spaţiul destinat depozitării colecţiilor de cărţi rare sau depozitul legal, sălile destinate instruirii în biblioteconomie a studenţilor etc.) ar putea influenţa rezultatul/scorul. Şi dacă instituţiile finanţatoare au îndoieli în ceea ce priveşte nevoia de spaţiu a bibliotecii, un indicator de performanţă care se referă în special la spaţiul destinat utilizatorului ar fi mult mai convingător.

A.2 Locuri per capita

Fond/Condiţii/Context

Bibliotecile sunt foarte apreciate ca locuri pentru lectură, studiu şi lucru. Deşi în anumite biblioteci vizitele fizice sunt în descreştere, din cauza numărului mare de servicii de bibliotecă şi resurse disponibile prin accesarea de la distanţă, tendinţa în creştere a grupurilor de lucru în biblioteci sau a utilizatorilor care lucrează cu propriul lor material în biblioteci, precum şi avantajul folosirii atât a resurselor tipărite, cât şi a celor electronice, împreună cu ajutorul şi serviciile de instruire, fac biblioteca atractivă ca loc de întâlnire şi studiu.

În special în instituţiile de învăţământ superior, biblioteca este locul fizic unde studenţii se întâlnesc pentru studiu individual sau în grup. De aceea, un număr suficient de locuri dotate cu echipamentul adecvat ar fi una dintre cele mai importante atuuri în satisfacerea utilizatorului.

În bibliotecile publice, unde utilizatorii au, în general, nevoie de locuri pentru studiu sau consultare pe timp limitat, numărul de locuri pentru populaţia deservită va fi semnificativ mai mic decât în bibliotecile universitare, unde utilizatorii ar putea avea nevoie de un loc pentru o zi întreagă.

Pentru a şti dacă numărul de locuri oferit este adecvat populaţiei deservite, bibliotecile pot calcula raportul de locuri per membru al populaţiei şi pot compara rezultatul cu cel al altor biblioteci cu structură şi destinaţie similare.

Definiţia indicatorului

Numărul de locuri pentru utilizator oferit pentru lectură şi lucru în bibliotecă per 1.000 membri ai populaţiei deservite de bibliotecă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Definiția include locurile cu sau fără echipament, locuri în rezervele de studiu individual, în seminar sau săli de studiu și în departamentele bibliotecii destinate audio-vizualului sau copiilor.

Locurile în aule sau în sălile de lectură sau auditoriu destinate publicului venit pentru evenimente speciale sunt excluse.

Populația deservită reprezintă numărul de persoane cărora biblioteca se angajează să le ofere serviciile sale. Pentru bibliotecile publice, aceasta ar reprezenta, în mod normal, populația comunității (sau a unei părți a comunității); pentru bibliotecile universitare ar fi, în mod normal, numărul total al studenților și personalului universitar din instituție.

Scopurile indicatorului

Indicatorul estimează dacă spațiul per utilizator este proporțional cu populația bibliotecii și totodată este acordată prioritate rolului bibliotecii ca loc fizic pentru lectură, studiu și lucru.

Indicatorul este relevant pentru toate bibliotecile deservite care oferă facilități de lectură și lucru unei populații deservite bine definite. Cel mai relevant ar fi pentru bibliotecile din instituțiile de învățământ superior.

Comparația între bibliotecile cu destinație, structură și clientelă similare este posibilă.

Indicatorul nu măsoară utilizarea locurilor oferite (vezi Indicatorul B.4 „Rata de ocupare a locurilor").

Metoda

Contorizarea numărului de locuri oferite pentru lectură și lucru în bibliotecă.

Într-un sistem cu biblioteci filiale, departamentale sau de institut, locurile în acele biblioteci ar trebui să fie incluse.

Membrii populației deservite sunt socotiți ca persoane, nu ca FTE (echivalentul *full-time*). Astfel, studenții care studiază în sistem de frecvență redusă sau personalul din instituțiile academice vor fi socotiți fiecare individual.

Numărul de locuri pus la dispoziție în bibliotecă pentru lectură și lucru este stabilit în relație cu numărul de persoane al populației deservite, împărțit la 1.000.

Interpretarea și folosirea rezultatelor

Un scor mai mare ar fi, în mod normal, considerat mai bun. Indicatorul poate fi influențat de studiu, lectură și facilitățile de întâlnire care sunt oferite de instituția sursă a bibliotecii în afara bibliotecii propriu-zise, sau de o altă instituție aflată lângă bibliotecă.

Dacă numărul de locuri pare inadecvat în comparație cu al altor biblioteci, sau dacă rata de ocupare a locurilor demonstrează o astfel de nepotrivire, biblioteca ar trebui să încerce găsirea unui spațiu pentru oferirea mai multor locuri. Un program de lucru prelungit ar putea contribui la o mai bună distribuție a utilizatorilor care necesită locuri pe parcursul zilei/săptămânii, astfel că, având același număr de locuri, s-ar diminua rata de ocupare a locurilor.

Exemple și lecturi suplimentare

Statisticile multor biblioteci naționale socotesc numărul locurilor pentru utilizatori oferite de bibliotecă, unele din ele socotesc și numărul de persoane din populația deservită, iar unele socotesc doar numărul utilizatorilor înscriși.

Statisticile CAUL arată pentru anul 2005 următorul rezultat (statisticile CAUL online):

- Totalul locurilor per totalul populației, inclusiv studenți, personal universitar și non-universitar (persoane) = valoare medie 0.1007.

Pentru bibliotecile instituțiilor de studii superioare din Marea Britanie, statisticile arată „orele de ocupare a locului pe săptămână per student FTE" (Creaser, 2005):

- Ore de ocupare a locului pe săptămână per student FTE = 8.4.

Dacă media orelor de program pe săptămână este calculată la 70, locurile per student ar fi 0.12, ceea ce corespunde datelor CAUL.

Statisticile bibliotecilor de cercetare din Finlanda (baza de date a statisticilor bibliotecilor de cercetare din Finlanda) socotesc:

- Locuri per capita (populația deservită) x 1.000.

Rezultatul pentru anul 2006 este 203,6 per 1.000 capita = 0,20 locuri per membru al populației.

Un sondaj efectuat în cinci biblioteci universitare din Bavaria a socotit locurile per 1.000 membri ai populației deservite (similar cu statisticile din Finlanda); rezultatul a fost 137.6 = 0,1376 per membru al populației (*Kennzahlen für Hochschulbibliotheken*, 2003).

Traducere de Liliana MATEI

Roswitha Poll, Peter te Boekhost,
Measuring Quality – Performance Measurement in Libraries,
K.G. Saur, München, 2007
IFLA Publications 127

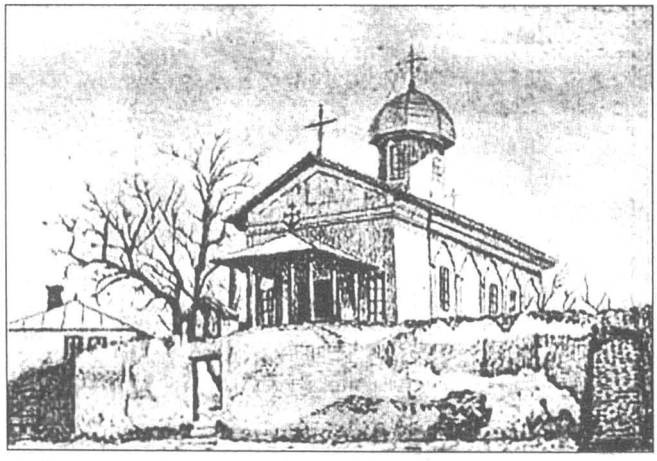

Biserica lui Bucur, la 1869

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din viaţa filialelor Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Eminescu, poetul nepereche

Vineri, 16 ianuarie 2009, la Filiala *ALEXANDRU MACEDONSKI*, a avut loc manifestarea aniversară culturală cu titlul *Eminescu, poetul nepereche*. Evocarea domnului Corneliu Lupeş, şef secţie Muzee Memoriale la Muzeul Naţional al Literaturii Române, ne-a condus prin Bucureştiul de altădată, prin care au răsunat, într-un timp, şi paşii Luceafărului.

Alături de noi au fost prezenţi membrii Uniunii Pensionarilor din România – Filiala Sectorului 4, animaţi de doamna Ecaterina Bădiţă. În final, a avut loc un minirecital poetic susţinut de către copiii din clasa a IV-a, coordonaţi de doamna institutor Maria Ropotă, de la Şcoala Nr. 111 *George Bacovia*. Cu acest prilej, ne-am bucurat de versurile eminesciene într-un ambient modern şi primitor.

Luminiţa NEDELCU

Unirea Principatelor Române

Joi, 22 ianuarie 2009, la Filiala *NICOLAE BĂLCESCU*, a avut loc manifestarea culturală *Unirea Principatelor*, care a făcut parte din proiectul **150 de ani de la Unirea Principatelor Române**. Programul manifestării a cuprins o expunere generală a contextului realizării Unirii Principatelor, prezentarea PowerPoint *Naşterea naţiunii române moderne*, concepută şi susţinută de Florin Preda, din partea Serviciului *Memorie Comunitară* al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, şi un recital de poezie oferit de către elevi din clasa a IV-a a Şcolii Generale Nr. 111 *George Bacovia*, coordonaţi de doamna institutor Maria Ropotă.

Alături de noi, la acest eveniment, s-a aflat un grup de reprezentanţi ai Uniunii Pensionarilor din România – Filiala Sector 4, grup coordonat de către doamna Ecaterina Bădiţă.

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

După Spania, a urmat Italia

În perioada 26-30 noiembrie 2008, s-a aflat în Italia o delegaţie a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti formată din: Sergiu Găbureac, şef Serviciul *Informare Comunitară. Programe Culturale. Lectură*, Florentina Dobrogeanu-Ipsilante, şef *Biroul Zonal 4*, Anca Badea, bibliotecar la Filiala *ALEXANDRU ODOBESCU*, Paraschiva Solomonescu, bibliotecar la Filiala *EMIL GÂRLEANU*. Cu acest prilej a fost finalizat proiectul bibliotecii româneşti – Filiala *COLUMNA* – deschisă la 29 noiembrie 2008 în cadrul *Asociaţiei Socio-Culturale COLUMNA* din Padova, cu care Biblioteca Metropolitană Bucureşti are încheiat un protocol de colaborare. Inaugurarea bibliotecii s-a făcut în prezenţa reprezentanţilor autorităţilor locale şi a numeroşi membri ai asociaţiei, români care lucrează şi locuiesc în provincia Padova. Proiectul a fost foarte bine primit atât de membrii comunităţii româneşti din această provincie a Italiei, cât şi de autorităţile locale. Cele 1.865 de documente de bibliotecă (cărţi, hărţi, CD-uri, CD-ROM-uri şi DVD-uri) se vor afla la dispoziţia membrilor asociaţiei şi a tuturor celor interesaţi de cultura şi evoluţia societăţii româneşti. Cu prilejul aflării în Italia, membri ai delegaţiei au făcut mai multe acţiuni de informare şi documentare biblioteconomică la **Roma**, **Milano** şi **Verona**. S-a discutat, cu reprezentanţi ai asociaţiilor româneşti, posibilitatea încheierii de protocoale de colaborare, precum şi intenţia de a deschide noi module ale Bibliotecii Metropolitane Bucureşti pentru românii din Roma (în cadrul Bibliotecii Publice Roma) şi din Milano. Aceste propuneri au fost supuse atenţiei conducerii. Au fost vizitate, de asemenea, biblioteci publice şi specializate, numeroase obiective culturale şi de interes istoric. A fost un bun prilej ca bibliotecarii români să cunoască realităţile biblioteconomice din una din ţările Uniunii Europene, să contribuie la dezvoltarea reţelei de biblioteci pentru românii aflaţi în diverse ţări ale lumii. Reamintim că Biblioteca Metropolitană Bucureşti are deja organizări biblioteconomice în patru filiale ale Bibliotecii Publice Madrid. (*GSM*)

Una biblioteca vera

Sergiu GĂBUREAC
gsm_as@yahoo.com

Cunoşteam, din diverse surse, biblioteca publică a Romei. Ştiam câte ceva şi despre rădăcinile ei. În secolul I î.H., în acest oraş, pe atunci cu doar 100.000 de locuitori, existau nu mai puţin de 28 de biblioteci publice! Este normal ca actuala instituţie de utilitate publică să cunoască o dezvoltare pe măsura a ceea ce este *cetatea eternă* în zilele noastre.

Dar nu despre *Biblioteche di Roma* vreau să scriu, ci despre o surată dintr-un loc cu rezonanţă shakespeariană, vizitat, mai ales, pentru celebrul balcon al Julietei (cum ştiu unii să-şi creeze brand-uri!?!). Aţi ghicit, este **Verona**, din regiunea Veneto, oraş cu o populaţie stabilă de 265.245 de locuitori ce îşi au casele pe o suprafaţă de cca 296 km^2, mult mai mare ca a Bucureştiului. Aria metropolitană măsoară 1.070 km^2, la care se adaugă încă 235.000 de locuitori. Asta nu înseamnă că cei peste o sută milioane de turişti/an, printre care, temporar, ne-am numărat, ar fi *instabili*. Am făcut precizarea pentru a afla că o bibliotecă publică, principal factor de civilizare a unei comunităţi (împreună cu biserica, şcoala, poliţia comunitară, medicul de familie etc.), este dezvoltată de către autorităţile locale în funcţie de numărul de locuitori domiciliaţi în zona pentru care funcţionează. Ca şi la noi.

Nu este cazul să mai amintesc că Verona este un vechi oraş, scaun episcopal şi provincie în nordul, Italiei, pe malul râului Adige şi aproape de Lacul Garda. De aici până la **Veneţia** sunt 75 de km, 102 km până la **Milano** şi 341 de km până la **Roma**. Nu cred că e cazul să repet că vara e cald, în medie 28°C şi iarna temperatura se situează în jurul a -2°C. Sau că aici se pot vizita, pe lângă celebra statuie a Julietei, casă şi balcon, edificiile romane: **Amfiteatrul roman**, **Arena**, **Teatrul roman**, **Arco dei Gavi**, **Porta dei Borsari**, **Porta dei Leoni** sau arhitectură medievală: **Basilica San Zeno Maggiore**, **Basilica San Lorenzo**, **Biserica Santa Maria Antica**, **Domul**, **Sant' Anastasia** sau **Muzeul de istorie naturală**, care conţine una dintre cele mai valoroase colecţii de fosile şi piese arheologice din Europa, sau

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

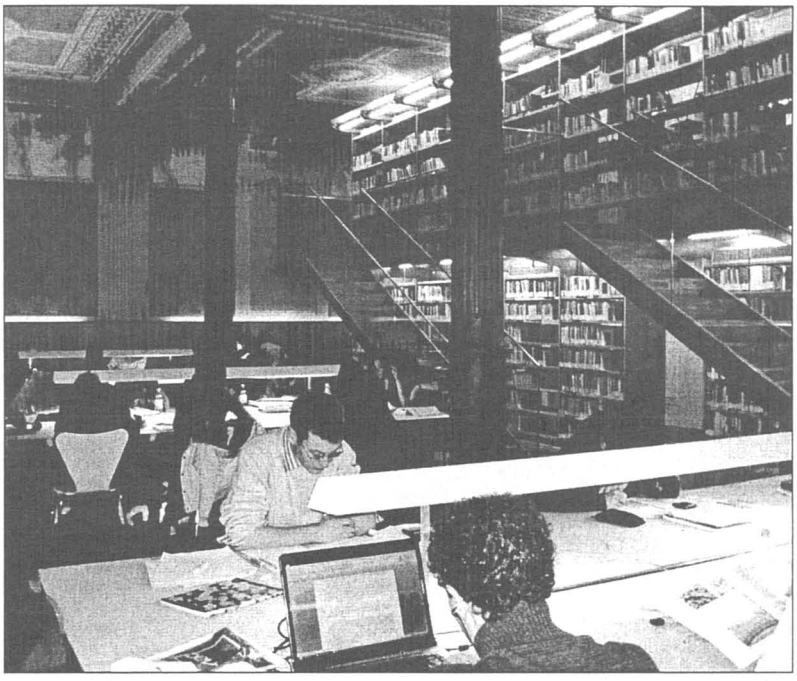

Muzeul Castelvecchio ce deţine o colecţie de sculpturi, statui şi picturi. Menţionarea lor seamănă a reclamă mascată, dar nu am ce face. Sunt bibliotecar public şi mă simt obligat să furnizez orice informaţie de interes semenilor mei. Aşadar, comuna urbană Verona este locaţia în care se desfăşoară acţiunea dramei scrisă de Shakespeare, *Romeo şi Julieta*, căpătând astfel faima de oraş al îndrăgostiţilor.

Important pentru mine, în cazul de faţă, este ce face autoritatea locală pentru a asigura accesul la informaţie şi lectură celor 265.245 de locuitori şi turiştilor dornici de informaţii.

Biblioteca Civica di Verona şi-a modernizat, începând cu 2005, *sediul central* în urma unei investiţii de 14.700.000 de euro. În final, a ieşit o locaţie unde vechiul este combinat artistic cu modernul, scopul fiind asigurarea serviciilor de informare, cercetare, documentare şi lectură pentru orice solicitator, în cele mai bune condiţii. Tot mai mult, bibliotecile publice ale lumii civilizate de pe Terra devin cel mai complex furnizor de informaţii pentru orice pământean. Nu ar fi exclus ca într-o zi, la o anumită bibliotecă să apară şi... Dacă nu cumva este, deja, utilizatorul numărul...!

E cert că autorităţile veroneze, ca multe altele din această parte a Europei, în unele locuri chiar şi în România, au înţeles perfect ce este cu adevărat biblioteca publică. Parterul este destinat serviciilor de acces la informaţie printr-o linie de 12 staţii de lucru, ce se repetă la etaje, o sală de lectură în special pentru presă, un spaţiu pentru manifestări şi tradiţionalele secţii de împrumut documente pe diverse tipuri de suport la domiciliu. La fiecare dintre cele trei niveluri, unde are acces utilizatorul, se află automate cu diverse băuturi răcoritoare, cafea şi sandwichuri. Serviciul de garderobă este rezolvat simplu prin casete cu securizare individuală. La etajul I sunt secţiile pentru copii şi săli cu funcţii polivalente pentru organizarea a tot felul de întâlniri. La ultimul etaj pentru public se află documentele de patrimoniu şi modulul de memorie comunitară. De la cea planetară până la cea locală. Documentele vechi (începând cu secolul IX) sunt vizualizate prin intermediul aparaturii electronice sau, cei norocoşi, cu prilejul expoziţiilor de profil.

Totul este organizat de aşa manieră încât să te simţi ca acasă. Puncte de lectură intime cu fotolii şi mese joase dispersate prin toată biblioteca, dar şi săli clasice pentru cei care studiază sau cercetează un document sau altul din cele peste 700.000 existente. Culori calde şi o curăţenie exemplară, asigurată cu tehnologii de ultimă oră. O bună parte a spaţiului este alocată organizării de săli polivalente pentru derularea a tot felul de manifestări şi întâlniri. Biblioteca publică este un puternic factor de socializare al membrilor comunităţii. Tot mai multe proiecte de acest gen sunt organizate prin toate instituţiile cu rol civilizator. Comunicarea pe viu între membrii comunităţii este o problemă proritară pentru autorităţile locale şi naţionale.

Parteneriatele sunt la ordinea zilei, biblioteca fiind realmente invadată cotidian de membri ai diverselor asociaţii, cluburi, şcoli...

La ora vizitei, puţin înainte de prânz, era o aglomeraţie pe care cu greu mi-aş fi putut-o imagina la acea oră. Zeci de utilizatori butonau staţiile de lucru, îşi sorbeau cafeaua lecturând diverse cărţi, răsfoind albume sau presa cea de toate zilele sau stând la coadă pentru a-şi lua la domiciliu ceea ce doreau.

Privind din exteriorul bibliotecii ai senzaţia că aici ar fi altceva. Te intrigă şi, totodată, simţi că italienii ştiu să trăiască şi prin biblioteca publică.

Una biblioteca civica vera!

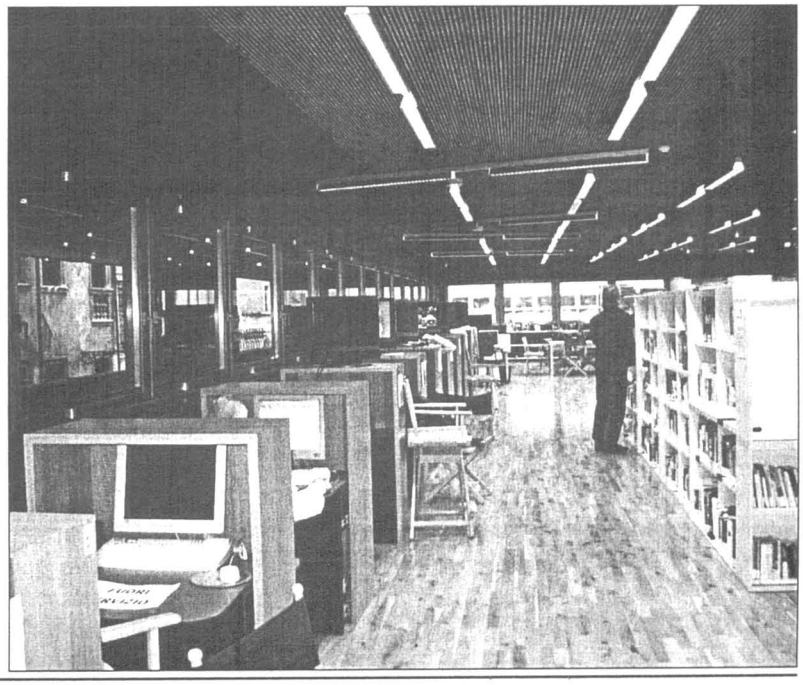

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Basarabia anului 1917 în memorialistica ardeleanului Romulus Cioflec
(Aprecieri şi paralele în timp)

Maria VIERU-IŞAEV

Dedic acest material rudelor scriitorului Romulus Cioflec – fiicelor Gabriela Corodeanu şi Eleonora Popa, ginerelui Ilie Popa, nepotului Sebastian şi soţiei acestuia Liliana.

În primul Război Mondial, o seamă de români din Regatul Austro-Ungar şi-au găsit adăpost în Rusia. Printre aceşti refugiaţi *„fără destinaţie"* se afla şi araceanul din judeţul Trei Scaune, Romulus Cioflec. După un timp petrecut la St. Petersburg, dânsul a ajuns în martie 1917 în capitala Basarabiei. Acolo i-a regăsit pe vechii săi prieteni Pantelimon Halippa şi Nicolae Alexandri, cu care s-a cunoscut la Iaşi, în toamna anului 1909.

Revederea lui Romulus Cioflec cu P. Halippa şi N. Alexandri s-a produs într-un an de frământări revoluţionare şi naţionale, când Basarabia avea mare nevoie de sprijinul românilor *„de dincolo de brazdă"*. Ardeleanul Cioflec a fost rugat să pună umărul la deşteptarea naţională a basarabenilor. Iată cum descrie dânsul momentul angajării sale la ziarul „Cuvânt Moldovenesc":

„– Rămâi la noi acum, nu-i aşa?! – întrebă unul dintre prieteni parcă aducându-şi aminte de ceva, dar cu aşa ton, încât singur răspunde la întrebare (mi se pare Pantelimon Nicolaici Halippa).

– Dacă trebuie...

– Acum eşti dator! – porunci Nicolai Nicolaici Alexandri.

– M-am supus bucuros şi am intrat în lupta cu buchile".

Au urmat zile grele de muncă la ziarul „Cuvânt Moldovenesc", care devenise un fel de Comandament al mişcării naţionale din Basarabia.

R. Cioflec a zăbovit câţiva ani în această provincie, desfăşurând o admirabilă activitate de culturalizare şi românizare a populaţiei, redactând ziare, susţinând prelegeri, profesând la liceu etc.

S-a ataşat mult de Basarabia şi prin căsătoria cu Antonina (Antonia) Gavriliţă, fiica avocatului Emanuil Gavriliţă, directorul ziarului „Basarabia", editat la Chişinău între anii 1906 – 1907, publicaţie închisă de autorităţile ţariste la scurt timp după apariţie pentru caracterul său revoluţionar şi proromânesc.

În 1928 a publicat la Bucureşti volumul memorialistic *Pe urmele Basarabiei... (Note şi impresii din revoluţia rusească)*, din care am citat mai sus, devenită în perioada post comunistă una dintre cărţile de căpătâi ale cercetătorilor, în special a celor din Basarabia.

***

Romulus Cioflec

Pe 18 noiembrie 2006 mi-a fost dat să particip la un simpozion mai puţin obişnuit. O idee strălucită, susţinută de Ministerul Culturii şi Cultelor din România, a făcut ca o casă ţărănească dintr-o localitate rurală din Ardeal să devină un loc de reuniuni ştiinţifice şi culturale.

Este vorba de Casa Memorială „Romulus Cioflec", din satul Araci, comuna Vâlcele, judeţul Covasna, inaugurată pe 19 decembrie 1998, în prezenţa ex-ministrului Culturii, Ion Caramitru.

În jurul mesei din cea mai spaţioasă odaie (în Basarabia ea se numeşte „casa mare"; acolo de zile mari se adună oaspeţii, se păstrează zestrea şi alte bunuri ale familiei) s-a ţinut simpozionul *Romulus Cioflec şi memorialistica în literatura română*, organizat de Muzeul Carpaţilor Răsăriteni din oraşul Sf. Gheorghe şi Societatea de Ştiinţe Filologice, filiala Covasna. Echipa care s-a zbătut pentru izbânda acestei mani-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

festări a fost condusă de stimata doamnă Luminița Cornea, profesoară de limbă română la Liceul „M. Viteazul" din Sf. Gheorghe.

Podul cu bârne din lemn îmi amintea de casa buneilor din Chișinău, unde de Paște, Crăciun și alte sărbători se reuneau numeroasele neamuri. Evocarea lui Romulus Cioflec a fost deosebit de caldă, poate și datorită faptului că la ea au participat „neamurile", adică cercetătorii din stânga Prutului. *Comunicările acestora au reprezentat un omagiu adus peste decenii ardeleanului Romulus Cioflec pentru activitatea sa apostolică din Basarabia.*

Majoritatea participanților secțiunii „Romulus Cioflec – memorialist și activitatea în Basarabia" s-au referit la lucrarea *Pe urmele Basarabiei...(Note și impresii din revoluția rusească)*. Apărut la 10 ani de la unirea Basarabiei cu Țara (București: Editura Cultura Românească, 1928), interzis ulterior de regimurile comuniste din România și Republica Moldova, reeditat la Chișinău în anul 1992 (În: Leon Donici. *Revoluția rusă: Amintiri, schițe și impresii*; Romulus Cioflec. *Pe urmele Basarabiei...: Note și impresii din revoluția rusească*. – Chișinău: Editura Universitas, 1992. – pp. 163-284), volumul memorialistic *Pe urmele Basarabiei...* reprezintă un valoros document al timpului, ce contribuie la cunoașterea și rescrierea unui segment important din istoria Basarabiei și a României – anul de răscruce 1917.

Spre deosebire de unele lucrări de acest gen, în mare parte subiective și egocentriste, memoriile lui R. Cioflec sunt axate pe realitățile și personajele basarabene. Degeaba așteptăm de la autor să ne prezinte mai multe detalii din activitatea sa din Basarabia, deși ea a fost deosebit de intensă și valoroasă. R. Cioflec este mai degrabă un cronicar, un observator obiectiv, cumpătat și îngăduitor. Descoperim cu duiumul nume și schițe de portrete basarabene, un caleidoscop de acțiuni și sentimente contradictorii. Fiecare rând din carte este relevant. Evenimentele, imaginile, personajele sunt redate viu, colorat, ca într-un film documentar-artistic. Citești memoriile și te transpui în anul revoluționar 1917, caracterizat printr-o deșteptare națională masivă a basarabenilor, participi emoțional la evenimentele de altădată – vezi, auzi, simți, te bucuri, te întristezi, te înfricoșezi, te uimești etc.

R. Cioflec vorbește în volumul său cu mult tact, bunăvoință și chiar umor despre neajunsurile basarabenilor, înțelegând că un secol de dominație țaristă, *„creșterea vitregă ce le strecurase împărăția"* (p. 222, aici și în continuare după ediția 1992) nu a putut să nu lase amprente în comportamentul și mentalitatea acestora. Critica lui însă nu supără, nu jignește.

Câtă înțelepciune, înțelegere și îngăduință „țărănească" manifestă R. Cioflec în diagnosticarea și clasificarea românilor basarabeni (pp. 222-223). Pentru început îi descrie pe *„(...) «moldovenii» cari nu sunt ai nimănui. Sunt adică ai Rusiei: și ei, ori unde s-ar găsi, participă la marea mișcare rusească. (...) ca și «adevărații ruși» din Uniunea poporului Rus vreau să fie revoluționari în această gubernie pentru împărăție și fără preocupări naționale («zoologice») cari ar introduce o notă meschină într-o întreprindere mare rusească și ar complica lucrurile. În această primă fază a revoluției mișcarea moldovenească nu poate să trezească simpatia la această categorie de militanți, ca și în presa din vremea Țarului"*.

Urmează *„(...) cei cu «orientație românească» ori «românofilii». Deși ei manifestă o bucurie sinceră ori curiozitate față de «români», totuși către dânșii prea mult de România încă nu e cuminte să vorbești și de loc de idealuri generale românești!"*.

Scriitorul încheie optimist cu *„așa-zișii «români» basarabeni"*, aceștia făcând parte din anturajul său: *„Așa am făcut noi prietenii, din cea dintâi clipă și fără rezerve, cu părintele stareț al mănăstirei Suruceni, Dionisie Erhan. Cum a aflat de «români», singur i-a căutat, s-a făcut cunoscut cu ei și vorbește așa ca și când treaba moldovenească nu se mai poate pune la cale fără de ei...Deși scrie la* Cuvânt Moldovenesc, *în politica activă nu ia parte, însă toți părinții la Suruceni știu de mult carte românească cu buchi latini, iar starețul, de multe ori venind la Chișinău, lasă câteva sute de ruble din rodul vestitelor vii pentru cauza oropsiților Moldoveni.*

Prietenie «românească» mai poți lega cu unul ca părintele, din belșug zidit, Andrei Murafa dela Costiugeni, care te sărută când îți face cunoștință, cu părintele Parfeniev (Partenie), neîntrecut în mărime și greutate de vre-un alt cleric și mereu cicălitor pentru Moldoveni că nu se organizează...".

Diagnosticarea lui R. Cioflec, ca și întreaga atmosferă descrisă de el, ne ajută să cunoaștem și să înțelegem mai bine istoria reală a Basarabiei și a României, de care am fost privați de imperiul sovietic, să vedem asemănarea între epoci, și de aici să elaborăm lucrări de sinteză mai bine argumentate.

Parcurgând volumul *Pe urmele Basarabiei...* mă revăd în anul de renaștere națională 1989, identic în multe privințe cu cel din 1917. Fără să vrei îți vine în gând constatarea probată de timp: „istoria se repetă".

Revenisem în Republica Moldova după doi ani de lucru în regiunea Tomsk, Siberia. Nimerisem într-un val de mitinguri și manifestări naționale, deocamdată mai mult „moldovenești" și mai puțin „românești", la care am aderat cu bucurie și deschidere sufletească. Era ceva miraculos! Să pleci în 1987 dintr-o republică cuminte și liniștită, și să revii într-o Moldovă rebelă și tumultuoasă, unde o parte din populație dorea dezlipirea de Rusia! La vremea respectivă, fiind orășeancă get beget, vorbeam rușește mult mai mult decât moldovenii de la țară. Nu cunoșteam istoria Basarabiei și a României decât în versiunea istoriografiei sovietice, nu știam că sunt româncă. Totuși instinctul de neam, curiozitatea și deschiderea către cunoaștere m-au făcut să ader la mișcarea de renaștere națională fără nici un pic de șovăială. Și asta cu riscul de a-mi atrage nemulțumirea unor rude, de a-mi pierde unii prieteni ruși, cu care între timp am și întrerupt legăturile, căci erau ostili față de mișcarea națională.

Dar nu toți consângenii au gândit și au procedat la fel. Categoria ce-ți trezește și astăzi cele mai triste și dureroase gânduri sunt moldovenii proruși, deznaționalizați, definiți mai nou „mancurți" (termen dintr-un roman al scriitorului chirghiz Cinghiz Ahmatov; basarabenii proromâni le spun acestora „mai răi decât rușii", căci își disprețuiesc neamul din care provin).

Cei mai numeroși după mine îl formează al doilea grup, din care fac parte așa-numiții „moldovenii de centru" („niș cu ruși, niș cu românii"), la care se adaogă indiferenții („ni-i tot una") și indecișii („nu știu"). Toți aceștia pot fi ușor convertiți la românism printr-o politică națională respectivă a statului moldovean, dar și în urma unei politici externe adecvate a României.

Rămâne a treia categorie – proromânii, din care face

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

parte şi subsemnata („vrem Unirea cu Ţara"), destui pentru ca românismul să nu dispară în Basarabia.

Paralela cu opţiunile naţionale nu este singura, care poate fi făcută, pornind de la lucrarea lui R. Cioflec *Pe urmele Basarabiei....* M-am regăsit, şi cred că e valabil pentru mulţi alţi basarabeni, în următoarea propoziţie: *„Se mai arată la consfătuirile de seară a Moldovenilor* (la ziarul „Cuvânt Moldovenesc" – n.n.), *dintru început,* ***cu graiul ei românesc stricat, cu teama şi cu dorinţa mare de a-l vorbi*** (subl. n.), *domnişoara Antonina Gavriliţă, umbra lui Emanuil Gavriliţă pentru revoluţia a doua...".* (p. 223)

Antonina Gavriliţă, viitoarea soţie a lui R. Cioflec, a studiat doar în limba rusă. Asta era situaţia românilor basarabeni sub imperiul ţarist – învăţământ rusificat complet, începând cu a doua jumătate a secolului XIX. Dânsa nu prea avea cum să ştie o română perfectă, asemănătoare celei din Ţară, dar, intuiesc, se simţea atrasă de frumuseţea ei.

Şcoala sovietică, prin care am trecut, spre deosebire de cea ţaristă, oferea „de jure" dreptul de a-ţi face studiile primare, medii, şi chiar universitare (unele facultăţi) în „limba moldovenească". Dar metodele ascunse de rusificare, pe cât de simple, pe atât de diabolice, îşi făceau cu eficienţă treaba. Mai cu seamă printre orăşeni. Aduc doar câteva exemple din experienţa mea din Chişinău.

Grădiniţe moldoveneşti erau puţine, ori departe de casă. Când mergi în fiecare zi de dimineaţă devreme cu copilul mic şi somnoros în alt capăt al oraşului, într-un troleibuz supraaglomerat, cu lume care emană energie negativă, încruntată, mereu pornită pe ceartă, la un moment dat te cuprinde disperarea şi îţi transferi fiica sau fiul la o grădiniţă rusească, dar care este situată la doi paşi de casă.

Un alt mod de rusificare ar fi înfiinţarea şcolilor mixte ruso-moldoveneşti, unde limba de comunicare interetnică era rusa. Între anii 1965 – 1968 am studiat şi eu ultimele trei clase secundare într-o astfel de instituţie de învăţământ (până atunci urmasem şcoala moldovenească de 8 clase, desfiinţată în favoarea şcolii mixte ruso-moldoveneşti de 10 clase). La lecţiile de istorie profesorii ne spuneau că în curând vom trăi în comunism, când v-a exista un singur popor – sovietic, şi o singură limbă – rusă. Ni s-a întâmplat, mie şi prietenei mele, să fim apostrofate în troleibuz de un vorbitor de limbă rusă pentru faptul că vorbeam între noi în limba natală. Era prin anii 1963 – 65. Fraza imperativă şi imperială, „govori po russki!" („vorbeşte ruseşte!") făcea ravagii în oraşe. Un exemplu concludent este şi cazul fostei mele învăţătoare, Tatiana Fomovna, Dumnezeu s-o odihnească. Am reîntâlnit-o după mulţi ani, când lucra la o şcoală ruso-moldovenească. Rămăsese o învăţătoare pasionată de muncă şi de copii, cărora le dădea o bună educaţie şi instruire naţională. Faptul nu a plăcut unei colege rusoaice, care a reclamat-o la direcţie, pentru că vorbea moldoveneşte cu copiii... şi în timpul recreaţiei. „Moldovenii trebuie să vorbească cât mai mult rusa ca să înveţe limba!" – era opinia exponentei politicii imperiale de la Moscova. Spre cinstea directoarei şcolii, rusoaică şi ea, dar plămădită dintr-un altfel de aluat, fosta mea învăţătoare a fost lăsată să-şi continue nestingherit activitatea în limba maternă.

Pe lângă faptul că ni se implanta ideea superiorităţii limbii ruse faţă de cea „moldovenească", se manipula cu sentimentul de bună creştere. „Nu este frumos să vorbeşti moldoveneşte, dacă în preajmă ta este un vorbitor de limbă rusă". Or aceştia e-rau la tot pasul.

La facultatea de drept pe care am absolvit-o în 1977, în promoţia mea erau patru grupe moldoveneşti şi una rusă. Sună bine, încurajator. Toate materiile de specialitate erau predate însă în limba rusă, după manuale ruseşti. Primul lector care a îndrăznit să ne ţină cursul de drept penal în limba „moldovenească", regretatul profesor universitar Constantin Florea, era privit cu suspiciune de rectorat, având faima de „naţionalist". La orele de curs profesorul ne dicta texte în limba natală, traduse de domnia sa din rusă. Seminarele se ţineau şi ele în moldoveneşte, pentru care studenţii făceau traduceri din manuale ruseşti. Toate zbaterile profesorului Constantin Florea s-au dus însă pe apa sâmbetei, deoarece examenul de stat la dreptul penal s-a ţinut în limba... rusă. De ce? Pentru că preşedintele Comisiei de Examinare era vorbitor de limbă rusă, după câte îmi amintesc, un profesor universitar din Ucraina. Nici în activitatea profesională n-am utilizat practic moldovenească stimatului Florea, aşa calchiată cum era, deoarece lucrările de secretariat se făceau doar în limba rusă. Cu timpul am şi uitat-o...

Dar cât de tenace erau ideologii sovietici în implantarea falsei teorii despre două limbi – româna şi moldovenească. Din şcoală, dar şi din Universitate, ştiam că ele diferă, prima fiind de origine latină, iar a doua – de origine slavă. Ni se mai spunea că poporul moldovenesc e unul diferit de cel românesc. Şi asta în lipsa de informaţie alternativă. Cei care ştiau adevărul nu-l prea împărtăşeau şi altora. Eu una nu am întâlnit în cale astfel de persoane. Teama îi făcea pe oameni să tacă, să-şi ascundă gândurile, să nu le destăinuiască oricui.

Nici în familia noastră, unde se vorbea doar moldoveneşte, nu se discutau probleme de identitate lingvistică şi naţională. Pe de altă parte, părinţii mei, născuţi în perioada interbelică, stăteau permanent cu postul de radio românesc, şi nu vorbeau urât de români. Nu i-am auzit nici pe bunei să vorbească urât despre „regimul de ocupaţie românesc". Pe timpul României Mari ei au fost agricultori, posesori de pământ, păstrându-şi faima de gospodari şi în timpul sovietic.

Într-un astfel de mediu politico-lingvistic, vitreg şi confuz, rămâneam, probabil instinctiv, o îndrăgostită a limbii vorbite în România. Pe la sfârşitul anilor '50 – începutul anilor '60, venea la o vecină, odată la doi ani, o soră din România, cum îmi dau seama acum, era o basarabeancă refugiată în 1944 în România. Aşteptam ca o sărbătoare sosirea acesteia, căci aducea cu sine diverse mărfuri mai deosebite, pe care nu le găseai în Moldova. Mama avea grijă să fie prima cumpărătoare, ca să aibă din ce alege. Eu însă, o fetiţă de 7-12 ani, mă bucuram mult şi pentru un alt motiv. O ascultam cu gura des-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

chisă pe „româncă", savurându-i limba. Îmi plăcea enorm felul ei de a vorbi.

Pe la 12-16 ani, locuind în zona gării, mă luam pe neobservate după grupuri de turişti români, iarăşi, pentru a savura limba vorbită de ei. Aveam ce aveam cu româna de dincolo de Prut. Numai că dragostea mea se oprea mai curând la admiraţie. Limba literară o vorbeam, ca şi ceilalţi, doar la lecţii, pentru note. În afara lor treceam la graiul moldovenesc, şi ce-i mai grav – împestriţat cu rusisme (le găsim, de altfel, şi în cartea lui R. Cioflec). E adevărat, în clasele superioare un grup de 4-6 fete, din care făceam parte şi eu, ne înţelegeam la început de an să vorbim permanent „frumos", cu „ce", („ce doreşti", şi nu „şi vrei" etc.). Dar nu rezistam mult timp. Pe lângă faptul că nu eram susţinute de majoritatea colegilor de clasă, eram privite ca nişte ciudate („şi vă faşiţ câ grăiţ ca românii").

Ca şi în cazul Antoniei Gavriliţă, teama şi dorinţa mare de a vorbi limba română a reînviat în mine în anii de renaştere naţională. A fost extrem de important pentru conştiinţa mea de hibrid moldo-rusesc să aflu după 1989 că sunt româncă (pentru unii afirmaţia mea poate părea incredibilă, dar acestă este adevărul), că limba română este şi limba mea natală.

Metamorfozele prin care au trecut gândirea şi sufletul meu, deşteptarea conştiinţei naţionale s-au produs şi datorită cărţii *Pe urmele Basarabiei*...de R. Cioflec. Iar experienţa mea nu este pe departe unică. Contribuţia lucrării la re-aducerea românismului şi a înaintaşilor români pe pământul Moldovei din stânga Prutului, după aproape cinci decenii de ocupaţie ruso-sovietică, este enormă.

Personal, îi sunt recunoscătoare lui R. Cioflec pentru schiţele la portretul lui Simeon Murafa, un valoros lider basarabean, ucis în august 1917, căruia sper să-i consacru în viitor o monografie. Acest personaj istoric este menţionat cu diverse prilejuri în memoriile lui Cioflec. Mai mult decât atât. Scriitorul a fost martorul tragicului sfârşit al lui S. Murafa şi l-a descris cu multe amănunte. Ca şi unchiul său, preotul Andrei Murafa de la Costiugeni, amintit de noi mai sus, acesta făcea parte dintre basarabenii cu care legai prietenii „româneşti".

De altfel, anume cercetările pentru S. Murafa m-au făcut să mă apropii de R. Cioflec mai mult decât bănuiam la început. După recitirea volumului *Pe urmele Basarabiei...*, reimpresionată de el, am simţit nevoia să-i caut pe urmaşii lui R. Cioflec, să mă înscriu pentru simpozionul de la Araci cu comunicarea *Pe urmele ardeleanului Romulus Cioflec... Pe urmele basarabenilor Emanuil Gavriliţă şi Antonina Gavriliţă-Cioflec*, în fine, să realizez acest material. Ştiu că nu voi trece cu vederea nici un document inedit despre R. Cioflec şi legătura sa cu Basarabia.

În Casa Memorială „Romulus Cioflec" vizitatorii pot citi o apreciere a lui Perpessicius: *„Romulus Cioflec... exemplul unei vieţi cuminte şi rodnice, închinată în egală măsură obligaţiilor cetăţeneşti, profesiunii de dascăl şi patimii de scriitor"*.

La lectura acestor rânduri am avut o sclipire. Ce coincidenţă! Exact aşa l-am sesizat pe R. Cioflec din volumul *Pe urmele Basarabiei...*. Cumineţenia este primul gând care îţi vine în minte la lectura lui. O carte cuminte, scrisă cu bunăvoinţă, umor şi dragoste despre Basarabia şi basarabeni. O muncă rodnică în acest ţinut. O responsabilitate cetăţenească de a lăsa posterităţii un document scris despre timpurile trăite. Un dascăl-apostol binevenit pe pământul Basarabiei. Un har scriitoricesc în a combina genurile literare şi istorice – jurnal, memorii, istorie orală, document – toate la un loc făcând parcurgerea cărţii uşoară şi atractivă. Unicul „reproş" este că lucrarea nu conţine mai multe pagini. Îţi vine greu să te desparţi de miraculosul trecut, descris cu măiestrie şi umor fin de scriitorul Romulus Cioflec.

PS. Ideea realizării acestui material s-a născut după simpozionul de la Araci. Reveneam la Bucureşti cu maşina mică, alături de fiicele lui Romulus Cioflec, d-nele Gabriela Corodeanu, Eleonora Popa, şi ginerele, dl Ilie Popa. La Araci ei au stat cuminţi pe o bancă, fără să intervină în discuţie. În maşină însă se poate spune că simpozionul a continuat.

Totul a pornit de la constatarea d-nei Eleonora Popa, cum că evocarea lui Romulus Cioflec din acea zi a fost cea mai reuşită dintre toate care s-au mai ţinut. Mi-am permis să intervin cu afirmaţia: „Poate şi din motiv că la manifestare au participat basarabenii, cu care Romulus Cioflec s-a înţeles foarte bine".

Adevărul este că, în general, relaţiile dintre ardeleni şi basarabeni sunt mai speciale, mai calde, poate şi datorită faptului că şi unii şi alţii s-au aflat sub ocupaţii străine.

Nu-l cunoşteam pe Romulus Cioflec decât din cartea *Pe urmele Basarabiei...*. Însuşirile de om, sesizate de mine, mi-au fost confirmate de fiicele Gabriela Corodeanu şi Eleonora Popa. Trei dintre ele au fost predominante – cumineţenie, modestie şi altruism.

Familiile Corodeanu şi Popa nu pot decât să se mândrească cu ce a însemnat Romulus Cioflec pentru Basarabia. Dânsul înţelegea să fie un avocat al basarabenilor, şi nu un acuzator superficial şi disprefuitor, cum se mai întâmplă, cu regret, cu unii confraţi români. Între noţiunile „deschidere, îngăduinţă, ajutor", pe de o parte, şi „aroganţă, intoleranţă, comoditate", pe de altă parte, Romulus Cioflec a optat pentru cele dintâi. Iată de ce el rămâne un frate bun al Basarabiei şi al basarabenilor. Toată admiraţia şi recunoştinţa pentru astfel de confraţi!

Sursele ilustraţiilor: p. 2: Augustin Z.N. Pop, *Pe urmele lui Mihai Eminescu*, Ed. Sport-Turism, Buc., 1978; p. 3: Wikipedia; pp. 4, 6, 9, 21, 28: din fondul documentar al Serviciului Memorie Comunitară al BMB; pp. 10, 12: Augustin Z.N. Pop, *Pe urmele lui Mihai Eminescu*; pp. 32, 34: arhiva familiei Cioflec; coperta II: Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicţionarul Scriitorilor Români*, Ed. Albatros, Buc., 2002; coperta III: Wikipedia; coperta IV: Grigore Vieru, *Acum şi în veac*, Ed. Litera Internaţional, Chişinău, 2002.

Sursele citatelor: coperta II: Mircea Tomuş, *Aripile demonului*, vol. I, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2007; coperta III: Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Prelegeri de Istorie a Filozofiei*, vol. II, trad. de D.D. Roşca, Ed. Academiei RPR, Buc., 1964; coperta IV: Grigore Vieru, *Acum şi în veac*.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Nicolae MANOLESCU, ***Istoria critică a literaturii române: 5 secole de literatură***
Editura Paralela 45, Piteşti, 2008, 1527 p.

... Nu ofer un manual destinat instruirii, ci, cel mult, o încercare menită să placă celor instruiţi. Dacă, pe de altă parte, e adevărat, şi cât de frumos spus de către Călinescu în finalul prefeţei la Istoria lui, că literatura „poate sluji drept cea mai clară hartă a poporului român", nu mă consider, în ce mă priveşte, decât unul dintre zecile de cartografi, silitor şi modest benedictin al ideii că fiecare se cuvine judecat după ce a realizat, oricât de mare ar fi depărtarea la care se află harta lui de harta ideală pe care, în naivitatea lor, iubitorii de literatură o cred posibilă. (Autorul)

Amos OZ, ***Fima***
Traducere din limba ebraică şi note de Any Shilon, Editura Polirom, Iaşi, 2008, 408 p.

Fima *este o panoramă satirică a primei jumătăţi de secol de existenţă a Israelului, văzută prin ochii unui visător anost, ciudat şi copleşit de cele mai pământeşti detalii ale rutinei sale zilnice, o carte de un umor profund şi încântător, în maniera lui Gogol.* („Kirkus Reviews")

Un roman al cărui erou idealist trăieşte într-o lume proprie, visând cu ochii deschişi să pună mâna pe putere şi să aducă pacea în Israel, când în realitate abia reuşeşte să facă ordine în propria-i viaţă. („The New York Times")

Marina ŢVETAIEVA, ***Proză***
Traducere din limba rusă de Janina Ianoşi, prefaţă şi note de Ion Ianoşi, Ideea Europeană, Bucureşti, 2008, 320 p.

... Care să fie cuvântul potrivit pentru a surprinde particularitatea acestei creaţii? I-am spus: stare patetică. Îi pot spune: stare febrilă. I-am spus: radicalitate. Îi pot spune: frenezie. Şi viaţa, şi opera Ţvetaievei febricitează. Ele repudiază, fără încetare, situaţiile medii, mediocre, cotidiene, cuminţi. Manifestă o propensiune nesăbuită, vor să obţină totul. Dacă excesul poate periclita viaţa, excesivul poate salva arta. Excesivul e aici o supralicitare a dăruirii, o hipertrofie a ataşamentului. Ţvetaieva smulge arta din strâmtorările ei, ale Ţvetaievei şi ale artei... (Ion Ianoşi)

F. Scott FITZGERALD, ***Cei frumoşi şi blestemaţi***
Traducere din limba engleză şi note de Ciprian Şiulea, Editura Polirom, Iaşi, 2008, 527 p.

Văzut în ansamblu, romanul ***Cei frumoşi şi blestemaţi*** *poate fi citit în cheia unei parabole crude despre lumea iluzorie a visurilor, despre natura complicată a realităţii şi despre ruinele pe care trecerea timpului le lasă în urma sa – aceleaşi teme pe care Fitzgerald le va relua, cu şi mai multă înverşunare, în următorul său roman,* ***Marele Gatsby****.* (Jay Parini)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Gabriela ADAMEȘTEANU, *Drumul egal al fiecărei zile*
Ediția a V-a revăzută, postfață de Sanda Cordoș, Editura Polirom, Iași, 2008, 360 p.

În Drumul egal al fiecărei zile, *Gabriela Adameșteanu izbutește o proză sarcastică, de observație realistă, de tipul celei ilustrate de romanul englez al deceniului șase (*Room at the Top, The Sporting Life*), în care regăsim eroul însingurat al unei familii umile sau umilite, decis să spargă carapacea și să obțină, eventual, revanșa socială. Demersul artistic al autoarei se deosebește de cel al „furioșilor" britanici (John Braine, David Storey) în modul cum evită angajarea și patetismul, menținând un balans viclean, așteptarea moderat-egoistă, răbdătoare, parțial resemnată. Cele mai bune pagini rezultă acolo unde scriitoarea scrutează cu necruțare, în scene memorabile, sordidul tinereții, penibilitatea gregară a vârstei haotice.* (Norman Manea)

Ioan GROȘAN, *Planeta Mediocrilor precedată de Epopeea spațială 2084*
Ediția a III-a, Editura Polirom, Iași, 2008, 287 p.

Textele acestea reprezintă un exorcism. Am avut – și mai am – prejudecata că un scriitor trebuie să-ncerce să scape nu numai de demonul defectelor, dar și de cel al calităților sale prea evidente. În cazul meu – iertată-mi fie lipsa de modestie – de demonul umorului. Timp de mai mulți ani, m-am luptat cu el în revista Știință și tehnică, *sub pseudonimul Ars Amatoria (numele grupului literar din care fac parte), publicând aceste două seriale pseudo-S.F. ce și-au câștigat un anumit public, au stârnit anumite simpatii și au sfârșit prin a atrage atenția anumitor organe și organisme de partid și de stat...*(Autorul)

Philip ROTH, *Viața mea de bărbat*
Traducere din limba engleză și note de Horia Florian Popescu, traducere și note revizuite de Nadia Brunstein, Editura Polirom, Iași, 2008, 519 p.

Apogeul lui Roth... Nici un alt autor în viață nu poate menține un întreg roman la standardul de excelență pe care și-l fixează Philip Roth. („Newsweek")

O operă uluitoare prin inventivitatea sa, prin puterea ei de pătrundere, prin înțelegerea dureroaselor contradicții ale vieții și ale artei. („New York Times")

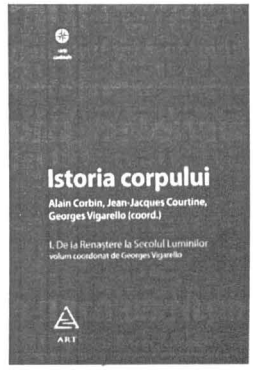

Alain CORBIN, Jean-Jacques COURTINE, Georges VIGARELLO (coord.), *Istoria corpului. I. De la Renaștere la Secolul Luminilor*
Traducere din limba franceză de Simona Manolache, Gina Puică, Muguraș Constantinescu, Giuliano Sfichi, Grupul editorial ART, București, 2008, 568 p.

O focalizare istorică asupra corpului reconstituie în primul rând inima civilizației materiale, moduri de a acționa și de a simți, implicări în tehnică, confruntarea cu vitregiile naturii: omul „concret", așa cum îl evoca Lucien Febvre, „omul viu, omul în carne și oase". Un adevărat furnicar existențial răsare din acest univers sensibil: un cumul de impresii, de gesturi, de producții impunând hrana, frigul, mirosul, mobilitățile sau boala în tot atâtea cadre „fizice" primare. O istorie a corpului reconstituie în primul rând această lume imediată, lumea simțurilor și a mediilor, lumea stărilor „fizice"... (Alain Corbin, Jean-Jacques Courtine, Georges Vigarello)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

PARADIGMA

Revistă de cultură şi literatură
Anul 16, nr. 3-4/2008

Marin Mincu lansează în acest număr o serie de întrebări legate de autonomia domeniului literaturii, de programul *estetic* al literaturii politice şi de publicarea/dezvăluirea dosarelor de securitate ale scriitorilor. Toate aceste aspecte implică o privire în trecutul spaţiului autohton şi străin cu diferenţele de rigoare, dar şi o privire critică asupra noilor concepte precum corectitudine politică, drepturile omului, diversitate culturală ş.a. Bourdieu a răspuns la aceste întrebări în *Regulile artei*, unde sublinia relaţia de dependenţă dintre câmpul literar şi cel economic şi politic, câmpuri de forţe interdependente, precum şi iluzia autonomiei domeniului literar.

În acest număr ilustrat cu lucrări de Andrea Mantegna, criticii şi scriitorii invitaţi formulează răspunsuri în care se pot identifica genuri proxime şi diferenţe specifice, cele din urmă instituindu-se de multe ori pornind chiar de la înţelegerea conceptelor de „autonomie", „literatură politică" ş.a.

Temele politice sunt considerate „un rezervor inepuizabil, major chiar pentru literatură" de **Paul Cernat**, autenticitatea primând în judecarea operei, nu tema sau biografia autorului. **George Popescu** porneşte de la identificarea câmpului semantic al celor două noţiuni şi a punctului de interferenţă pentru validarea a ceea ce el numeşte „dimensiunea civic-umanistă". Autorul este „un martor şi un mărturisitor al văzutului şi îndeosebi al nevăzutului".**Vasile Spiridon** defineşte scriitorii ca „agenţi ai sistemelor culturale, fiind purtătorii unei forme de Putere mai mult simbolică decât de o potenţialitate reală". Günter Grass şi Milan Kundera sunt două exemple de confesiuni întârziate sau de „cazuri" care justifică tocmai faptul că autenticitatea va prima în faţa oricărei implicări SS sau de altă natură politică. Întrebarea lui **Florin Mihăilescu** se referă la actualitatea disocierii maioresciene între creaţia literară şi ştiinţă, între domeniul frumosului şi gratuităţii şi interesul cognitiv şi pragmatic. Literatura are acces la orice formă a realităţii obiective sau subiective. Literatura politică ar fi o literatură care se inspiră din tematica largă a vieţii politice şi exemplul dat este *Gorila* lui Rebreanu. **Adrian Dinu Rachieru** aduce în discuţie situarea scriitorului între a nu tolera realul (Nietzsche) şi neputinţa de a se dispensa de real (Camus), adică „orice scriitor este sau ar trebui să fie un om revoltat". **Constantin Pricop** observă că imediat după 1989 mulţi scriitori au decis să participe prin intermediul articolelor în presă la viaţa politică. Scriitorul a devenit un fel de conştiinţă publică în cadrul dezbaterilor mediatice. **Marian Victor Buciu** susţine că recursul la politic, etic sau spiritual, fără o decizie estetică, modifică cursul identitar al literaturii, fapt regăsibil şi în articolul lui **Bogdan Creţu** – politicul e doar o temă şi nu o cauză de apărat, „nu cunosc nici un titlu care să se pună în slujba unei ideologii politice şi care să capete, doar pentru atât, valoare". Atunci când se acceptă pactul cu diavolul, se renunţă la conştiinţă. Situarea scriitorului în opoziţie faţă de politic este susţinută şi de **Octavian Soviany**. Acesta remarcă faptul că „centrul unic" a fost transformat în „mici centre", iar cenzura politică a fost înlocuită de cea economică. Soviany atribuie literaturii politice o filozofie a puterii, iar ingerinţa politicului a afectat valoarea literaturii în comunism producând multă maculatură. Literatura originală nu se supune unor reguli, afirmă **Liviu Ioan Stoiciu**, şi oferă ca exemplu temele politice din operele laureatului la Nobel Orhan Pamuk, ameninţat cu moartea de către naţionaliştii turci, fără a se considera „un scriitor politic", exemple asemănătoare fiind S. Rushdie şi Roberto Saviano, invocate mai departe în articol, România neavând parte de astfel de scriitori „care să intre în conflict cu opinia publică". Stoiciu ne aminteşte la finalul articolului de răspunsul lui Manolescu la acuzaţia lui Eugen Simion de politizare a cursului de literatură modernă: „Cum aş putea să fiu apolitic în aprecierea mea?" Interesantă este remarca lui **Ilie Mosiuc**, „cred că NU există interferenţe obligatorii între politică şi literatură", subliniind intersecţia acestora la nivelul limbajului.

Spre deosebire de Irina Petraş, căreia îi e cu neputinţă să vadă *rostul* dezvăluirii dosarelor, sau de George Popescu, pentru care acest lucru este o decizie a fiecăruia în parte, Cornel Ungureanu consideră că fără acest lucru „nu se poate face istorie literară serioasă". În privinţa publicării lor, Soviany nuanţează: „pot avea înţelegere pentru cei care au acceptat să facă pactul cu diavolul, după ani lungi de puşcărie politică, sub presiuni teribile".

La „Vitrina literară", **Ştefania Mincu** expune poezia nouăzecistului Vasile Baghiu sugerând o relectură a *Manierei*. Cu un deosebit simţ analitic, criticul reuşeşte să depăşească stratul prim, „suprafaţa textului" pentru a ajunge la identificarea resorturilor şi la maniera de a vedea a poetului.

Aflăm din interviul acordat lui Nicolae Ţone de întâlnirile cu avangarda ale lui Marin Mincu, prima fiind volumul *Privelişti* al lui Fundoianu din 1962. Au urmat alte momente importante – călătoria în Italia, întâlnirea poeţilor avangardişti italieni, cei patru ani la Universitatea din Torino. Mincu precizează cele trei mari etape ale avangardei literare româneşti: Urmuz, Tristan Tzara şi revistele „Integral", „Unu" şi grupul surrealist român reprezentat de Naum, Teodorescu, Luca, Trost şi alţii. Întâlnirile cu Naum, Virgil Teodorescu, Eugen Ionescu, Geo Bogza sunt valoroase pentru biografia unor scriitori spectaculoşi prin operă, unii dintre ei vizionari, a căror „viaţă bine scrisă este aproape la fel de rară ca şi una bine folosită", cum spunea eseistul scoţian Thomas Carlyle.

Astăzi, Mincu este considerat pe bună dreptate un specialist al avangardei literare. Alături de acest interviu, remarcabil este şi studiul *Limbajul pământului austral* de **Umberto Eco**, un fragment din lucrarea *De la arbore la labirint* în traducerea Ştefaniei Mincu. Studiul porneşte de la căutarea unei limbi perfecte pornind de la ipoteza că limba perfectă este cea a lui Adam, o limbă potrivită lucrurilor, „acel nume pe care lucrurile trebuiau să-l aibă întrucât exprima natura lor"; altfel spus raportul dintre cuvânt şi lucru într-o analiză diacronică. Limbajul matematic şi cel chimic au „caracteristicile universalităţii şi adecvării dintre termen şi natura lucrurilor". Căutările limbii perfecte au avut ca rezultat şi această limbă australă, „o caricatură de limbaj", un proiect marca Foigny. Am atras atenţia doar asupra temelor celor două savuroase articole.

În „Generaţia 2000", suplimentul „Paradigmei", este consemnat simpozionul internaţional *Paul Celan: creaţie şi destin* ţinut la Chişinău, printre actanţi fiind Marin Mincu, Grete Tartler, Mihai Cimpoi, Mircea Ţuglea, Arcadie Suceveanu. Suplimentul cuprinde poeme de Carmen Dominte, Dumitru Bădiţa, Dan Mihuţ, Sorin Dinco şi proză de Paul Mihalache şi un cristian.

Subiectele abordate de Marin Mincu în revistă sunt de importanţă majoră pentru identificarea mentalităţii şi formelor flexionare ale unei societăţi. „Paradigma" este o revistă care se înscrie într-un proiect cultural major realizat de Marin Mincu, dintre care amintim aici *Avangarda literară românească* şi *O panoramă critică a poeziei româneşti din secolul al XX-lea*.

Gabriela TOMA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

ianuarie 2009

♦ 1 ianuarie 1449. 560 de ani de la naşterea lui **Lorenzo de Medici**, om de stat, poet (1 ian. 1449 – 8 apr. 1492)

♦ 1 ian. 1809. 200 de ani de la naşterea mitropolitului **Andrei Şaguna** (1 ian. 1809 – 28 iun. 1873)

♦ 1 ianuarie 1894. 115 ani de la moartea lui **Heinrich Hertz**, fizician german (22 feb. 1857 – 1 ian. 1894)

♦ 1 ianuarie 1894. 115 ani de la apariţia, la Bucureşti, a revistei bilunare **„Vatra"**, sub conducerea lui I.L. Caragiale, Ioan Slavici şi George Coşbuc

♦ 1 ianuarie 1934. 75 de ani de la naşterea actorului **Gheorghe Dinică**

♦ 1 ianuarie 1939. 70 de ani de la naşterea poetului **Emil Brumaru**

♦ 1 ianuarie 1939. 70 de ani de la naşterea pictorului **Gheorghe Staicu**

♦ 1 ianuarie 1939. 70 de ani de la apariţia, la Iaşi, a revistei **„Jurnalul literar"**, sub conducerea lui G. Călinescu

♦ 4 ianuarie 1809. 200 de ani de la naşterea inventatorului francez **Louis Braille** (4 ian. 1809 – 6 ian. 1852)

♦ 4 ianuarie 1899. 110 ani de la naşterea filologului şi folcloristului **Emil Petrovici** (4 ian. 1899 – 7 oct. 1968)

♦ 5 ianuarie 1859. 150 de ani de la alegerea, de către Adunarea Electivă a Moldovei, a lui **Al. Ioan Cuza ca domn al ţării**

♦ 5 ianuarie 1909. 100 de ani de la naşterea poetului **Bazil Gruia** (5 ian. 1909 – 7 oct. 1995)

♦ 5 ianuarie 1949. 60 de ani de la naşterea scriitorului, traducătorului şi editorului basarabean **Leo Butnaru**

♦ 6 ianuarie 1834. 175 de ani de la naşterea poetului **Alexandru Sihleanu** (6 ian. 1834 – 14 mart. 1857)

♦ 6 ianuarie 1849. 150 de ani de la naşterea poetului bulgar **Hristo Botev** (6 ian. 1849 – 1 iun. 1876)

♦ 7 ianuarie 1869. 140 de ani de la naşterea lui **Ştefan Orăşanu**, poet, publicist, istoric şi critic literar (7 ian. 1869 – 12 nov. 1903)

♦ 8 ianuarie 1939. 70 de ani de la moartea dramaturgului **Caton Theodorian** (14 mai 1877 – 8 ian. 1939)

♦ 8 ianuarie 1954. 55 de ani de la naşterea scriitorului **Lucian Vasiliu**

♦ 9 ianuarie 1844. 165 de ani de la apariţia, la Iaşi, a revistei **„Propăşirea"**, sub redacţia lui V. Alecsandri, M. Kogălniceanu şi I. Ghica

♦ 9 ianuarie 1934. 75 de ani de la naşterea lui **Mircea Tomuş**, prozator, istoric şi critic literar

♦ 10 ianuarie 1799. 210 ani de la naşterea lui **Petrache Poenaru**, inginer, matematician, scriitor, traducător (10 ian. 1799 – 2 oct. 1875)

♦ 10 ianuarie 1869. 140 de ani de la naşterea lui **Valeriu Branişte**, gazetar, om politic, memorialist (10 ian. 1869 – 1 ian. 1928)

♦ 10 ianuarie 1939. 70 de ani de la moartea sopranei **Haricleea Darclée** (10 iun. 1860 – 10 ian. 1939)

♦ 11 ianuarie 1929. 80 de ani de la naşterea scriitorului **Ştefan Bitan**

♦ 12 ianuarie 1909. 100 de ani de la moartea lui **Hermann Minkowski**, matematician german (22 iun. 1864 – 12 ian. 1909)

♦ 12 ianuarie 1939. 70 de ani de la naşterea actriţei **Rodica Tapalagă**

♦ 13 ianuarie 1859. 150 de ani de la naşterea lui **Kostas Palamas**, poet grec (13 ian. 1859 – 27 feb. 1943)

♦ 14 ianuarie 1934. 75 de ani de la moartea lui **Ioan C. Cantacuzino**, medic bacteriolog (25 nov. 1863 – 14 ian. 1934)

♦ 15 ianuarie 1919. 90 de ani de la naşterea lingvistului **Boris Cazacu** (15 ian. 1919 – 24 aug. 1987)

♦ 16 ianuarie 1599. 410 ani de la moartea lui **Edmund Spenser**, poet englez renascentist (1552 – 16 ian. 1599)

♦ 16 ianuarie 1749. 260 de ani de la naşterea lui **Vittorio Alfieri**, poet şi dramaturg italian (16 ian. 1749 – 8 oct. 1803)

♦ 17 ianuarie 1924. 85 de ani de la naşterea prozatorului **Radu Theodoru**

♦ 18 ianuarie 1689. 320 de ani de la naşterea scriitorului francez **Charles-Louis de Secondat Montesquieu** (18 ian. 1689 – 10 feb. 1755)

♦ 18 ianuarie 1879. 130 de ani de la premiera, la Teatrul Naţional din Bucureşti, a piesei ***O noapte furtunoasă sau nr. 9*** de I.L. Caragiale

♦ 19 ianuarie 1809. 200 de ani de la naşterea poetului american **Edgar Allan Poe** (19 ian. 1809 – 8 oct. 1849)

♦ 19 ianuarie 1839. 170 de ani de la naşterea pictorului francez **Paul Cézanne** (19 ian. 1839 – 23 oct. 1906)

♦ 21 ianuarie 1909. 100 de ani de la naşterea poetului **Ion Bălan** (21 ian. 1909 – 24 dec. 1979)

♦ 22 ianuarie 1729. 280 de ani de la naşterea lui **Gotthold Ephraim Lessing**, scriitor, filosof, critic de artă german (22 ian. 1729 – 15 feb. 1781)

♦ 22 ianuarie 1849. 160 de ani de la naşterea scriitorului suedez **August Strindberg** (22 ian. 1849 – 14 mai 1912)

♦ 22 ianuarie 1939. 70 de ani de la naşterea regizorului **Timotei Ursu**

♦ 23 ianuarie 1549. 460 de ani de la moartea lui **Johannes Honterus**, învăţat umanist sas (1498 – 23 ian. 1549)

♦ 23 ianuarie 1834. 175 de ani de la naşterea lui **Alexandru Odobescu**, prozator, eseist, istoric (23 ian. 1834 – 10 nov. 1895)

♦ 23 ianuarie 1944. 65 de ani de la moartea pictorului norvegian **Edvard Munch** (12 dec. 1863 – 23 ian. 1944)

♦ 23 ianuarie 1944. 65 de ani de la naşterea lui **Valentin Taşcu**, scriitor, critic şi istoric literar (23 ian. 1944 – 26 nov. 2008)

♦ 24 ianuarie 1859. 150 de ani de la **Unirea Principatelor Române**

♦ 24 ianuarie 1889. 120 de ani de la naşterea lui **Victor Eftimiu**, poet, prozator, dramaturg, memorialist, publicist (24 ian. 1889 – 27 nov. 1972)

♦ 24 ianuarie 1909. 100 de ani de la moartea lui **Petre N. Aurelian**, economist, om politic, agronom, botanist (13 dec. 1833 – 24 ian. 1909)

♦ 25 ianuarie 1759. 250 de ani de la naşterea poetului englez **Robert Burns** (25 ian. 1759 – 21 iul. 1796)

♦ 25 ianuarie 1874. 135 de ani de la naşterea scriitorului englez **William Somerset Maugham** (25 ian. 1874 – 16 dec. 1965)

♦ 25 ianuarie 1934. 75 de ani de la naşterea lui **Val Gheorghiu**, pictor, scriitor

♦ 26 ianuarie 1824. 185 de ani de la moartea pictorului francez **Théodore Géricault** (26 sept. 1791 – 26 ian. 1824)

♦ 27 ianuarie 1814. 195 de ani de la moartea lui **Johann Gottlieb Fichte**, filosof german (19 mai 1762 – 27 ian. 1814)

♦ 27 ianuarie 1909. 100 de ani de la naşterea poetului **Petre Pascu** (27 ian. 1909 – 23 mart. 1994)

♦ 28 ianuarie 1889. 120 ani de la naşterea scriitoarei **Martha Bibescu** (28 ian. 1889 – 28 nov. 1973)

♦ 29 ianuarie 1939. 70 de ani de la naşterea lui **Mircea Popa**, istoric şi critic literar

♦ 31 ianuarie 1904. 105 de ani de la naşterea scriitoarei japoneze **Fumiko Hayashi** (31 dec. 1904 – 2 iun. 1951)

♦ 31 ianuarie 1929. 80 de ani de la naşterea scriitorului **Constantin Mateescu**

♦ 31 ianuarie 1944. 65 de ani de la moartea dramaturgului francez **Jean Giraudoux** (22 oct. 1882 – 31 ian. 1944)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Mihai EMINESCU – History. Geography. Biography 2

Centenary – Eugen Ionescu

The Writer and His Problems 3

B. ELVIN – Unity and Continuity 5

Eugen BARBU – Princely Feast 7

Corneliu LUPEȘ – Eminescu's Bucharest 10

Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 13

History of the Book – GIOVANNI BOCCACCIO 14

Contemporary Autographs – *Ștefan DIMITRIU* 16

Claudia LUX – „What Is It that Librarians Love about Their Jobs?" 22

World Library and Information Congress, Québec, 2008

Opening Address by the President of IFLA, Claudia Lux 23

Opening Address by the General Governor of Canada, Michaëlle Jean 24

Roswitha POLL, Peter te BOEKHOST – Measuring Quality. Performance Measurement in Libraries (IV) 26

News on Bucharest Metropolitan Library's Branches ..... 29 – 30

Sergiu GĂBUREAC – A True Library in Verona 30

Maria VIERU-IȘAEV – The 1917 Bessarabia in Transylvanian Romulus Cioflec's Memoir-Writings 32

Catalogue 36

Gabriela TOMA – Reference Reviews – PARADIGMA 38

Calendar – January 2009 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25
BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06
Redacția: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 129
E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacția: Ion HOREA (redactor șef), Georgeta FILITTI
Iulia MACARIE (secretar de redacție), Radu VLĂDUȚ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poștal 010354, București.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociația noastră ABIDOR și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR**. Prețul unui număr este de 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON.

Tipărit la Tipografia COPERTEX

Redacția revistei BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

JOHANN GOTTLIEB FICHTE

1762-1814

195 de ani de la moarte

„Filozofia lui Fichte are marele merit şi marea însemnătate de a fi stabilit că filozofia trebuie să fie ştiință [derivată] din principiul suprem, principiu din care sunt deduse în chip necesar toate determinările. Ceea ce e grandios în ea este unitatea principiului şi încercarea de a dezvolta cu consecvență ştiințifică din acesta întregul conținut al conştiinței, sau, cum se spunea, de a construi, plecând de la el, întreaga lume. Încercarea a fost criticată. Este o trebuință proprie filozofiei aceea de a conține o idee vie. Lumea este o floare care se naşte veşnic dintr-un mic fir de sămânță".

Hegel

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

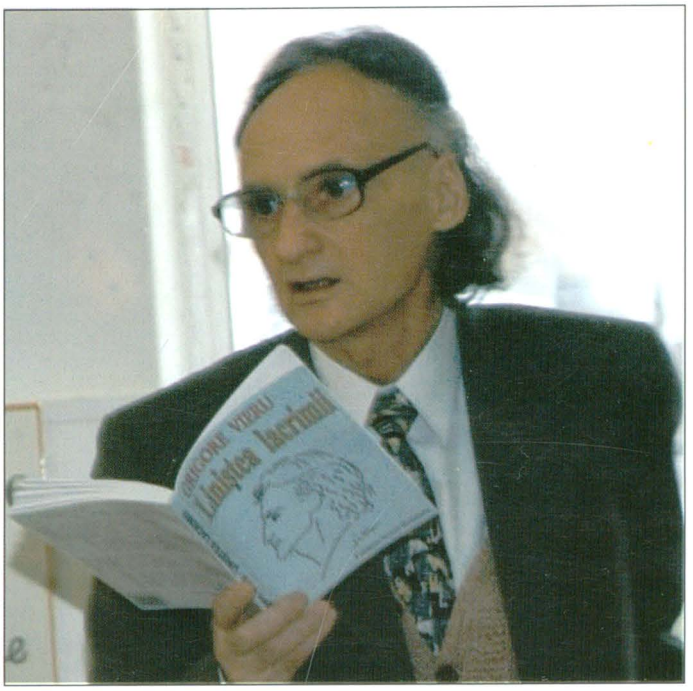

GRIGORE VIERU

1935-2009

„Poezia lui Grigore Vieru a făcut mai mult pentru unitatea națională a tuturor românilor decât toți politicienii şi decât toate armatele la un loc. Şi pentru că unitatea națională nu este pe de-a-ntregul realizată,
Vieru e o rană, iar poezia lui e o dramă.
… Vieru e de pretutindeni din România. Românii au impresia că-l cunosc din tată-n fiu, recunoscând în gândirea şi sensibilitatea lui un tipar genetic imposibil de imitat şi de trădat.
Chiar situația existențială a lui Vieru seamănă până la identitate cu situația poporului român. Mereu amenințat, mereu fragil, mereu suferind şi mereu nemuritor".

Adrian Păunescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro